

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS
PAŽYMA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas Nr. 1),
LIETUVOS RESPUBLIKOS KOMERCINIO ARBITRAŽO ĮSTATYMO NR. I-1274 9, 41
IR 50 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas Nr. 2),
LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.183 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas Nr. 3),
LIETUVOS RESPUBLIKOS PROKURATŪROS ĮSTATYMO NR. I-599 15 IR 19
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO PROJEKTO (toliau – Projektas Nr. 4, visi kartu – Projektai)
(LRV Nr. 15-0393-02-I, 15-0394-02-I, 15-0395-02-I, 15-0396-02-I) (TAIS NR. 15-8822(2), 15-
4737(3), 15-4738(3), 15-4740(3))**

2015-09-15 Nr. NV-2975

Vilnius

1. **Projektų rengėjas** – Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.
2. **Projektų tikslas, esmė** – Projektais siekiama tobulinti civilinį procesą atsižvelgiant į teisės praktikų identifiкуotas atskirų Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) ir kitų susijusių įstatymų normų taikymo praktikoje problemas, užtikrinti veiksmingesnį atskirų CPK nuostatų taikymą, atsisakyti teismams nebūdingų funkcijų, dalį iš jų perduodant pagal kompetenciją spręsti notarams, antstoliams ir tokiu būdu sudarant teismams galimybę daugiau dėmesio skirti tiesioginėms funkcijoms – bylų nagrinėjimui.

Projektais siūloma tobulinti bylų dėl tėvų valdžios apribojimo teisinį reguliavimą, arbitražo teismo sprendimų vykdymo ir vykdomųjų raštų išdavimo tvarką, taip pat suteikti platesnius įgaliojimus prokurorui ginti viešąjį interesą civiliniame procese, numatant prokuroro įtraukimo procedūras į jau prasidėjusią bylą, kai teismas mano, kad yra galimas viešojo intereso pažeidimas. Numatomu teisiniu reguliavimu siekiama aiškiau sureguliuoti atstovavimo pagal pavedimą teisinius santykius, įtvirtinti aiškesnes nuostatas dėl atstovavimo valstybei, taip pat nustatoma, kad patirtas atstovavimo bylinėjimosi išlaidas bylos dalyvis gali prisiteisti tik tuo atveju, jeigu jam atstovavo advokatas arba advokato padėjėjas, taip pat siūloma apmokestinti žyminiu mokesčiu prašymus dėl laikinųjų apsaugos priemonių, diferencijuoti viešųjų pirkimų bylose žyminį mokestį pagal viešojo pirkimo pobūdį, taip pat pakeisti kitas žyminio mokesčio sumas taip, kad jos taptų patogesnės vartoti. Siūlomais projektais siekiama įtvirtinti papildomas priemones prieš piktnaudžiavimą procesinėmis teisėmis, keičiama procesinių dokumentų įteikimo tvarka, įvedamas naujas sprendimo dėl ieškinio pagrindo institutas, pagal praktikoje kilusias problemas koreguojamos sprendimo už akių priėmimo sąlygos, siūloma atsisakyti įtvirtintos papildomos teisės Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui pateikti prašymus atnaujinti procesą dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimų, siūloma suvienodinti prašymo atnaujinti procesą padavimo terminus ir nustatyti vieną bendrą – penkerių metų naikinamąjį prašymų padavimo terminą, taip pat siūloma detalčiau reglamentuoti teismo įsakymo išdavimo ir dokumentinio proceso procedūras ir privalomų pateikti dokumentų (informacijos) sąrašą.

3. **Derinimas** – Projektai buvo pateikti derinimui keliais etapais šiems subjektams: Lietuvos antstolių rūmams, Lietuvos notarų rūmams, Teisėjų tarybai, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai, Lietuvos Respublikos Prezidento

kanceliarijai, Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai, Lietuvos Aukščiausiajam Teismui, Lietuvos apeliaciniam teismui, Vilniaus apygardos teismui, Apylinkių teismų teisėjų sąjungai, Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijai, Lietuvos advokatūrai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos arbitražo teismui, nuolatinei arbitražo institucijai „Vilniaus komercinio arbitražo teismas“, viešajai įstaigai Vilniaus tarptautinis ir nacionalinis komercinis arbitražas, Nacionaliniam arbitražo teismui, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriui, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Nacionalinei teismų administracijai, Viešųjų pirkimų tarnybai. Institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai įvertinti Projektų rengėjų derinimo pažymoje, kuri kartu su suinteresuotų institucijų raštais buvo pateikta Lietuvos Respublikos Vyriausybei Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2015 m. rugpjūčio 12 d. raštu Nr. (1.5)-2T-1137.

Projektai patikslinti po 2015 m. rugsėjo 8 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijos kanclerių) pasitarimo. Pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos Projektų rengėjai neatsižvelgė, įvertinti derinimo pažymoje.

Atsižvelgdama į 2015 m. rugsėjo 8 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijos kanclerių) pasitarime priimtą sprendimą (protokolo Nr. 36, 20 klausimas), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2015 m. rugsėjo 11 d. surengė pasitarimą ginčytinoms Projektų nuostatomis aptarti, kuriame dalyvavo Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento atstovai. Šiame pasitarime apsvačius pastabas ir pasiūlymus, ir atsižvelgus į Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2015 m. rugsėjo 11 d. raštu pateiktus pasiūlymus, Projektai buvo patikslinti ir detalčiau sureglamentuota atstovavimo valstybei ir išieškojimo iš valstybės ir biudžetinių įstaigų vykdymo nuostatos bei sudarytos platesnės atstovavimo teismuose galimybės, kai siekiama atstovauti susijusiems juridiniams asmenims, taip taupant juridinių asmenų lėšas, skiriamas atstovavimui teismuose. Patikslinti Projektai buvo pateikti ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijos kanclerių) pasitarimui.

4. Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, pastabų ir pasiūlymų neturime.

Projektai iš esmės atitinka Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, reikalavimus.

Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas

Aleksandr Radchenko

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2015-09-15 Nr. (1.5.) 27-1269

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBEI

Teikiame Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektus (toliau kartu – Įstatymų projektai), patikslintus po 2015 m. rugsėjo 8 d. vykusio ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarimo.

Įstatymų projektai patikslinti įvertinus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2015 m. rugsėjo 3 d. pažymoje Nr. NV-2855 pateiktus pastabas ir pasiūlymus dėl Įstatymų projektų. Į dalį Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabų ir pasiūlymų atsižvelgta. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2015 m. rugsėjo 3 d. pažymoje Nr. NV-2855 pateikti pastabos ir pasiūlymai įvertinti kartu teikiamoje Įstatymų projektų derinimo pažymoje. Įstatymų projektai taip pat patikslinti, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2015 m. rugsėjo 11 d. raštu Nr. (27.18-02)-6K-1506727 pateiktus pastabas ir pasiūlymus.

Įstatymų projektai parengti siekiant tobulinti civilinį procesą, patikslinti nuostatas dėl prokuroro, valstybės ar savivaldybių institucijų ir kitų asmenų teisės pareikšti ieškinį ar pareiškimą ginant viešąjį interesą civiliniame procese, dėl teismo veiksmų taikant laikinąsias apsaugos priemonės, tikslinti sprendimo už akių, teismo įsakymo priėmimo tvarką, nuostatas, susijusias su proceso atnaujinimu, nustatyti bylų dėl tėvų valdžios apribojimo ir globėjo (rūpintojo) paskyrimo vaikui atskirumą, užtikrinti veiksmingesnį atskirų Civilinio proceso kodekso nuostatų taikymą, peržiūrėti žyminio mokesčio dydžių reglamentavimą, taip pat atsisakyti teismams nebūdingų funkcijų, kai kurias teismo atliekamas funkcijas perduodant pagal kompetenciją spręsti notarams, antstoliams ir tokiu būdu sudarant galimybę teismams daugiau dėmesio skirti tiesioginėms funkcijoms – ginčų nagrinėjimui ir teisingumo vykdymui, taip pat tobulinti arbitražo teisinę reguliavimą, pašalinant spragas dėl vykdomųjų raštų pagal arbitražo teismo sprendimus išdavimo.

Kylančias praktines civilinio proceso reguliavimo problemas nurodė praktikai: teisėjai, advokatai, kitų suinteresuotų institucijų, delegavusių narius į Lietuvos Respublikos teisingumo

ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-55 sudarytą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komitetą, atstovai.

Atskirais Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo projekte numatytais pakeitimais įgyvendinamos Šešioliktosios Vyriausybės 2012-2016 metų programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51, 463 punkto nuostata, numatanti ryžtingą teismams nebūdingų funkcijų atsisakymą, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 228, 360 priemonė, pagal kurią numatyta analizuoti ir vertinti civilinį procesą, siekiant sudaryti sąlygas paprasčiau ir efektyviau spręsti teisinius ginčus.

Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymų projektai išvadoms ir nuomonėms gauti buvo teikti trimis atskirais etapais:

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Teisingumo ministerija) 2015 m. balandžio 28 d. raštu Nr. (1.27)2T-555 Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 591, 593, 596, 626, 667 ir 744 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (TAIS Nr. 15-4562) išvadoms ir nuomonėms gauti buvo teiktas Lietuvos antstolių rūmams, Lietuvos notarų rūmams ir Teisėjų tarybai, buvo gautos šių institucijų išvados.

Teisingumo ministerijos 2015 m. gegužės 4 d. raštu Nr. (1.6.)2T-584 Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 9, 24, 49, 56, 88, 118, 122, 123, 126, 146, 148, 149, 162², 179, 246, 247, 285, 287, 289, 320, 353, 366, 368, 403, 406, 407, 429, 431, 433, 435, 439, 441¹³, 441¹⁴, 496, 502, 587, 593, 723 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Kodekso papildymo 496¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41, 46 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektai (TAIS Nr. 15-4735) išvadoms ir nuomonėms gauti buvo teikti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai, Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai, Teisėjų tarybai, Lietuvos Aukščiausiajam Teismui, Lietuvos apeliaciniam teismui, Vilniaus apygardos teismui, Apylinkių teismų teisėjų sąjungai, Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijai, Lietuvos antstolių rūmams, Lietuvos advokatūrai, Lietuvos notarų rūmams, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos arbitražo teismui, nuolatinei arbitražo institucijai „Vilniaus komercinio arbitražo teismas“, viešajai įstaigai Vilniaus tarptautinis ir nacionalinis komercinis arbitražas, Nacionaliniam arbitražo teismui, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriui, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Išvados gautos iš Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos advokatūros, Lietuvos notarų rūmų, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Marijampolės savivaldybės mero, nuolatinės arbitražo institucijos „Vilniaus komercinio arbitražo teismas“, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Likusios suinteresuotos institucijos išvadų dėl minėtų Įstatymų projektų per Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto 1994 m. rugpjūčio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 728 (toliau – Vyriausybės darbo reglamentas), 35 punkte nustatytą terminą nepateikė.

Teisingumo ministerijos 2015 m. liepos 14 d. raštu Nr. (1.6)2T-955 Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo projektas (TAIS Nr. 15-7932) išvadoms ir nuomonėms gauti buvo teiktas Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai, Apylinkių teismų teisėjų sąjungai, Lietuvos advokatūrai, Lietuvos antstolių rūmams, Lietuvos apeliaciniam teismui, Lietuvos Aukščiausiajam Teismui, Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijai, Nacionalinei teismų administracijai, Teisėjų tarybai, Vilniaus apygardos teismui, Viešųjų pirkimų tarnybai. Išvados gautos iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybos, Lietuvos apeliacinio teismo, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos antstolių

rūmų, Teisėjų tarybos, Lietuvos advokatūros, Nacionalinės teismų administracijos. Likusios suinteresuotos institucijos išvadų dėl minėto projekto per Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento 35 punkte nustatytą terminą nepateikė.

Institucijų pateiktos pastabos ir pasiūlymai įvertinti Įstatymų projektų derinimo pažymoje, kuri kartu su suinteresuotų institucijų raštais buvo pateikta Lietuvos Respublikos Vyriausybei Teisingumo ministerijos 2015 m. rugpjūčio 12 d. raštu Nr. (1.5.)2T-1137.

Konkrečios Įstatymų projektuose nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdinamos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu su Įstatymų projektais pateiktame Įstatymų projektų aiškinamajame rašte.

Įstatymų projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymų projektų nuostatos iš esmės nesikeitė, patikslinti Įstatymų projektai pakartotinai visuomenei ir suinteresuotoms institucijoms išvadoms ar nuomonei gauti teikiami nebuvo.

Teisingumo ministerijoje galutinius Įstatymų projektus parengė Teisės sistemos departamento (direktoriaus pavaduotojas Vytautas Kurpuvesas, tel. (8 5) 219 1898, el. paštas vytautas.kurpuvesas@tm.lt) Teisės sistemos vystymo skyriaus (vedėja Natalija Žilinskienė, tel. (8 5) 266 2934, el. paštas natalija.zilinskiene@tm.lt) patarėja Reda Gabrilavičiūtė, tel. (8 5) 266 2931, el. paštas reda.gabrilaviciute@tm.lt, patarėja Jolita Meškelytė, tel. (8 5) 266 2883, el. paštas jolita.meskelyte@tm.lt, vyriausioji specialistė Julija Levinienė, tel. (8 5) 266 2951, el. paštas julija.levinienė@tm.lt; Teisinių institucijų departamento (direktorė Jolita Sinkevičiūtė, tel. (8 5) 266 2993, el. paštas jolita.sinkeviciute@tm.lt) Teisinės veiklos koordinavimo skyriaus (vedėjas Igor Golubajev, tel. (8 5) 266 2855, el. paštas igor.gilubajev@tm.lt) vyriausioji specialistė Nijolė Tomaševičienė, tel. (8 5) 266 2946, el. paštas nijole.tomaseviciene@tm.lt, vyriausioji specialistė Edita Gudonienė, tel. (8 5) 266 2945, el. paštas edita.gudonienė@tm.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo projektas ir projekto lyginamasis variantas, 48 lapai.
2. Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.
3. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas ir projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
4. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
5. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 26 lapai.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41, 46 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.
7. Įstatymų projektų derinimo pažyma, 15 lapų.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatonis

Nr. 15-0393-02-1
15-0394-02-1
15-0395-02-1
15-0396-02-1

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KOMERCINIO ARBITRAŽO ĮSTATYMO NR.
I-1274 9, 41 IR 50 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.183 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS PROKURATŪROS ĮSTATYMO NR. I-599 15 IR 19 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ PATEIKIMO
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI**

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektams ir pateikti juos Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Įgalioti teisingumo ministrą Juožą Bernatonių, o jam negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą Giedrių Mozūraitį atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytus teisės aktų projektus Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisės sistemos departamento
direktoriaus pavaduotojas

Antanas Kurguvasas
2015-09-14

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
KOMERCINIO ARBITRAŽO ĮSTATYMO NR. I-1274 9, 41 IR 50 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.183
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
PROKURATŪROS ĮSTATYMO NR. I-599 15 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo, taip pat kartu teikiami Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektai (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti *siekiant tobulinti civilinį procesą atsižvelgiant į teisės praktikų identifikuotas atskirų Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) bei kitų įstatymų normų taikymo praktikoje problemas, užtikrinti veiksmingesnę atskirų CPK nuostatų taikymą, taip pat atsisakyti teismams nebūdingų funkcijų, kai kurias teismo atliekamas funkcijas perduodant pagal kompetenciją spręsti notarams, antstoliams ir tokiu būdu sudarant galimybę teismams daugiau dėmesio skirti tiesioginėms funkcijoms – ginčų nagrinėjimui ir teisingumo vykdymui.*

Kylančias praktines civilinio proceso reguliavimo problemas nurodė praktikai: teisėjai, advokatai, kitų suinteresuotų institucijų, delegavusių narius į Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-55 sudarytą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komitetą, atstovai.

Teismų savivaldos institucija – Teisėjų taryba, taip pat Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierius nurodė *bylų dėl tėvų valdžios apribojimo reguliavimo tobulinimo poreikį*. Šiuo metu priimant sprendimą apriboti tėvų valdžią, tuo pačiu teismo sprendimu privaloma skirti vaikui globą (rūpybą), todėl, kai toje pačioje byloje dėl tėvų valdžios apribojimo yra nustatoma globa (rūpyba), paskiriami globėjai (rūpintojai), kurie vėliau gali tapti vaiko įtėviais, nėra sudarytos pakankamos prielaidos užtikrinti būsimų vaikų įtėvių duomenų konfidencialumą. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierius nurodė, kad kai kuriais atvejais vaiko globėjais (rūpintojais) paskiriami asmenys, įrašyti į norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, sąrašą, kurie vėliau tampa vaiko įtėviais. Tokiu būdu būsimų įtėvių duomenis gali sužinoti vaiko biologiniai tėvai ir nėra užtikrinamas būsimos įvaikinimo konfidencialumas.

Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nurodė *poreikį tobulinti prokuroro nutarimų atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones apskundimo teisinį reguliavimą*, kadangi šiuo metu teisinis reguliavimas nėra aiškus ir pakankamas. Taip pat Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, siekdama įgyvendinti Valstybės kontrolės 2014 m. gegužės 23 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VA-P-40-1-6 „Viešojo intereso gynimo organizavimas“ pateiktas rekomendacijas, pasiūlė rengti Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo pakeitimus, numatant prokurorams viešojo intereso gynimo srityje įgaliojimus reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų jų veiklos srityse ne tik spręsti dėl priemonių teisės pažeidimams pašalinti taikymo, bet ir informuoti prokuratūrą apie priimtų sprendimų šioje srityje vykdymo rezultatus.

2015 m. sausio 1 d. įsigaliojo CPK nuostatos, reglamentuojančios grupės ieškinio bylų nagrinėjimo ypatumus. Teisėjų taryba nurodė, kad *grupės ieškinio bylų nagrinėjimo teisinis reguliavimas* turėtų būti tikslinamas, pašalinant tam tikrus akivaizdžius teisinio reguliavimo neaiškumus, kurie nurodyti toliau šiame aiškinamajame rašte.

Lietuvos advokatūra nurodė poreikį spręsti *nekokybiško atstovavimo civiliniame procese problemą*, kai teisines paslaugas, pasinaudodami nustatytu teisiniu reguliavimu, teikia nepakankamai kvalifikuoti asmenys. Tokį poreikį indikavo teismų atstovai, pabrėždami, kad profesionalus teisinis atstovavimas yra svarbi efektyvios teisingumo sistemos prielaida, tinkamo asmens teisių ir įstatymų

saugomų interesų gynimo sąlyga. Poreikiui keisti CPK nuostatas, reglamentuojančias atstovavimą civiliniame procese, taip pat pritarė Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-55 sudaryto Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komiteto nariai: įvairių instancijų teismų teisėjai, advokatai, kitų institucijų atstovai.

Lietuvos bankų asociacija nurodė praktinę problemą, kad pagal dabar galiojančias CPK nuostatas, jei įkeistas turtas neparduodamas iš antrųjų varžytynių ir hipotekos kreditorius atsisako perimti įkeistą turtą, pakartotinai į tą patį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo turto grąžinimo skolininkui. Galiojantis teisinis reguliavimas nenumato išimčių *dėl hipoteka užtikrintų kreditorių reikalavimų* ir tai sudaro nepalankias sąlygas hipotekos kreditoriams realizuoti įkeistą turtą.

Praktikoje pasitaiko atvejų, kai asmenys piktnaudžiauja savo procesinėmis teisėmis, sistemingai teikia nepagrįstus ieškinius, elgiasi nesąžiningai, vilkina bylų nagrinėjimą, dėl to pažeidžiami byloje dalyvaujančių asmenų interesai. Atsižvelgiant į tai, teismų atstovai nurodė poreikį CPK nustatyti papildomas priemones *prieš piktnaudžiavimą procesinėmis teisėmis*.

Siekiant suteikti teismui papildomus instrumentus užtikrinti civilinio proceso koncentraciją ir ekonomiškumą, teismų atstovai pasiūlė įtvirtinti *sprendimo dėl ieškinio pagrindo institutą*.

Tiek teismų, tiek advokatūros atstovai nurodė poreikį tikslinti *žyminio mokesčio reglamentavimą*, skatinant asmenis naudotis alternatyviais ginčų sprendimo būdais (ikiteismine tvarka, tarpininkavimu, arbitražu, teismine mediacija ir kt.), taip pat siekiant daugiau kompensuoti valstybės patiriamas teisingumo įgyvendinimo sąnaudas. Europos Komisijos paskelbtoje Europos Sąjungos teisingumo rezultatų suvestinėje (angl. 2015 EU Justice Scoreboard) nurodoma, kad nuo 2010 metų gaunamų bylų skaičius Lietuvos teismuose nuolat augo ir 2013 metais 100 gyventojų teko 10 bylų – Lietuva patenka į Europos Sąjungos valstybių dešimtuką, kuriose gauta daugiausia bylų. Lietuvai būdingas stiprėjantis bylinėjimosi mentalitetas, todėl valstybė turėtų skatinti alternatyvius ginčo sprendimo būdus. Be to, pastebėtas reiškinys, kad ginčiuose, kuriuose asmenys yra atleidžiami nuo žyminio mokesčio mokėjimo, dažnai bylinėjasi tie patys asmenys, neturėdami jokio pagrįsto teisinio intereso, o tai reikalauja daug žmogiškųjų išteklių, laiko, finansinių sąnaudų bei yra nesuderinama su teisės kreiptis į teismą teisinės gynybos paskirtimi. Atsižvelgiant į tai, matytina, kad dabartinis žyminio mokesčio reglamentavimas ne visuomet atitinka jo paskirtį, neskatina šalių naudotis neteisminių ginčų sprendimo būdais, priešingai – skatina bylinėjimosi mentalitetą (pavyzdžiui, ypatingosios teisenos bylose yra numatytas 41 euro dydžio žyminis mokestis, o už itin sudėtingų ginčų, kylančių iš nuomos teisinių santykių, nagrinėjimą – 82 eurų ir pan.). Be to, praktikoje dažnai pasitaiko atvejų, kai yra piktnaudžiaujama teise dėl bankroto bylos iškėlimo kitam asmeniui, siekiant iš rinkos pašalinti konkuruojantį asmenį arba padaryti spaudimą mokiai įmonei dėl ginčijamo reikalavimo įvykdymo. Nedideli žyminio mokesčio dydžiai atitinkamų kategorijų bylose nesudaro reikiamų prielaidų realizuoti prevencinę žyminio mokesčio funkciją ir (arba) yra neadekvatūs ginčo pobūdžiui ir su juo susijusioms teismų veiklos sąnaudoms. CPK numato labai ilgą ir kartais nemotyvuotą sąrašą atvejų, kai tam tikri asmenys atskirų kategorijų ginčiuose yra apskritai atleidžiami nuo žyminio mokesčio mokėjimo (pavyzdžiui, žyminis mokestis yra nemokamas už ieškinius dėl bankroto bylos iškėlimo). Tačiau neretai tokie ginčai yra išimtinai susiję su privačių interesų, o ne su silpnesnės šalies teisių apsauga. Be to, teismų praktikoje jau keliolika metų taip pat susiduriama su reiškiniu, kai tie patys asmenys reiškia pakartotinius, susijusius ieškinius, kurie beveik visais atvejais *a priori* yra akivaizdžiai nepagrįsti, tačiau formaliai turi būti priimami ir nagrinėjami. Tokie ieškiniai dažniausiai būna neapmokestinami žyminiu mokesčiu, nes jie reiškiami dėl žalos atlyginimo valstybei ar valstybės institucijų atžvilgiu (CPK 83 straipsnio 1 dalies 6 punktas). Šie ieškiniai labai apsunkina teismų sistemos darbą, nepagrįstai didina teisėjų darbo krūvį, užtęsia kitų civilinių bylų nagrinėjimą, reikalauja didelių finansinių valstybės resursų, taip pat *per se* diskredituoja pačią teisę į teisminę gynybą, pažeidžia kitų byloje dalyvaujančių asmenų teises, nes jie be pakankamo pagrindo įtraukiami į civilinį procesą ir turi jame dalyvauti, patirti laiko ir kitas sąnaudas. Be to, piktnaudžiavimas procesinėmis teisėmis įtraukia į civilinį procesą ir kitus byloje dalyvaujančius asmenis, kurie dėl to paprastai patiria bylinėjimosi išlaidų. Tačiau nesąžiningi civilinio proceso dalyviai, pralaimėję bylą, ne visada noriai atlygina bylinėjimosi išlaidas, vengia arba negali jų sumokėti.

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas) parengimą taip pat paskatino proceso teisės požiūriu *ydinga CPK 423² straipsnio 3 dalies taikymo praktika*, kai teismai viešuosiuose pirkimuose kylančius ginčus nagrinėja iš esmės, nors nenustato taip veikti CPK 423² straipsnio 3 dalyje įtvirtinto būtinojo pagrindo ar nekonstatuoja savo teisės *ex officio* dėl to pasisakyti. Tai lemia tokias situacijas, kuriose pirkimų sąlygų teisėtumas kvestionuojamas vėlesnėse viešųjų pirkimų stadijose, kai perkančioji organizacija, remdamasi pirkimo sąlygomis, kurių tiekėjai neginčijo iš karto, kai apie jas sužinojo ar turėjo sužinoti, jau yra priėmusi atitinkamus sprendimus (pavyzdžiui, nustačiusi konkurso laimėtojus). Tai daro neigiamą poveikį viešųjų pirkimų operatyvumui, trukdo laiku įgyvendinti visuomenei svarbius projektus ir kt. CPK 423² straipsnio 3 dalies netinkamo taikymo problematiką savo nutartyse yra atskleidęs Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (pavyzdžiui, žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 24 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje Nr. 3K-3-84-248/2015).

Projektu galiojančios CPK 591, 593, 596, 667 ir 744 straipsnių nuostatos tikslinamos įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“ (toliau – Priemonės), 353 punktą „Persvarstyti teismų funkcijas, nustatytas nebūdingas jiems funkcijas perduoti notarams, antstoliams ar kitoms institucijoms, kartu užtikrinti tinkamą šių funkcijų atlikimą“ ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2014 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 1R-144 patvirtintą Teismams nebūdingų funkcijų peržiūros įgyvendinimo priemonių planą (toliau – Priemonių planas). Projekte siūlomais šių straipsnių pakeitimais *siekiama atsisakyti teismams nebūdingų funkcijų, kai kurias teismo atliekamas funkcijas perduoti pagal kompetenciją spręsti notarams, antstoliams, tokiu būdu sudarant galimybę teismams daugiau dėmesio skirti tiesioginėms funkcijoms – ginčų nagrinėjimui ir teisingumo vykdymui*. Priemonių plano 8, 9, 10 punktuose numatyta atsisakyti teismo pareigos priimti sprendimus dėl skolininko turto administravimo tvarkos nustatymo; atsisakyti išimtinės teismo teisės nustatyti skolininko turto dalį, esančią bendra su kitais asmenimis nuosavybe, nesant ginčo; atsisakyti tvirtinti teisėjo rezoliucija antstolio patvarkymą pradėtus vykdymo veiksmus tęsti kito antstolio veiklos teritorijoje, parengti minėtus pasiūlymus įgyvendinančius įstatymų projektus.

Projektu taip pat įgyvendinamas Priemonių 360 punktas, pagal kurį numatyta analizuoti ir vertinti civilinį procesą, siekiant sudaryti sąlygas paprasčiau ir efektyviau spręsti teisinius ginčus.

Projektu taip pat siekiama *sutrumpinti vykdymo procesą, užtikrinant vykdymo proceso ekonomiškumą ir veiksmingumą*, taip pat užtikrinti *tinkamą į 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 606/2013 dėl apsaugos priemonių tarpusavio pripažinimo civilinėse bylose (toliau – Reglamentas (ES) 606/2013) taikymo sritį patenkančių civilinės apsaugos priemonių vykdymą Lietuvos Respublikoje*.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymų projektus parengė Teisingumo ministerija. Kai kurių Įstatymų projektų nuostatų parengimą inicijavo Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-55 sudaryto Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komiteto nariai, Teisėjų taryba, Lietuvos advokatūra, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierius, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, Lietuvos bankų asociacija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu CPK 49 straipsnyje yra numatyta, kad prokuroras turi teisę pareikšti ieškinį ar pareiškimą viešajam interesui ginti, tačiau tiesiogiai nėra nurodyta, kad prokuroras galėtų įstoti į jau pasidėjusį procesą, taip pat nėra reglamentuota, kokia tvarka teismas galėtų inicijuoti prokuroro įstojimą į prasidėjusį procesą. CPK yra numatyta daug atvejų, kada teismas, siekdamas viešojo intereso gynimo, gali veikti savo iniciatyva: rinkti įrodymus, taikyti laikinąsias apsaugos priemones, peržengti apeliacinio ar kasacinio skundo ribas. Šiuo metu CPK yra reglamentuota, kad teismas, spręsdamas klausimus dėl laikinųjų apsaugos priemonių, kai tai yra būtina siekiant apginti viešąjį interesą ir to nesiėmus būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai, savo

iniciatyva turi teisę pareikalauti užtikrinti nuostolių atlyginimą, vieną laikinąją apsaugos priemonę pakeisti kita, taip pat panaikinti laikinasias apsaugos priemones. Toks teisinis reguliavimas pernelyg išplečia teismo funkcijas viešojo intereso gynimo srityje ir riboja rungtyniškumo principo taikymą, nors vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymu, pagrindinis subjektas, kuriam suteikti įgaliojimai veikti viešojo intereso gynimo srityje, yra prokuroras.

Galiojančio CPK 51 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad valstybei civiliniame procese atstovauja Vyriausybė, įstatymų numatytais atvejais – kita institucija, tačiau Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo 5¹ straipsnyje yra įtvirtintos aiškesnės nuostatos dėl valstybės atstovavimo.

CPK 56 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatyta, kad fizinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti asociacijos arba kiti viešieji juridiniai asmenys, kurių steigimo dokumentuose kaip vienas iš veiklos tikslų yra nurodytas tam tikros grupės asmenų gynimas ir jų atstovavimas teisme, jeigu jie atstovauja asociacijos arba kito viešojo juridinio asmens dalyviams bylose pagal šių juridinių asmenų steigimo dokumentuose numatytus veiklos tikslus. Praktikoje neretai pasitaiko atvejų, kai tam tikri asmenys, neturėdami advokato, advokato padėjėjo statuso, bet siekdami teikti teisinę paslaugą teismuose, įsteigia asociacijas, kuriose sujungiami asmenys, įvairiose teisinių santykių srityse atstovaujantys asmenims teismuose. Tokiu atveju bylą asociacijos narių vardu veda asociacijos vienasmenis organas, net ir neturintis teisinio išsilavinimo arba asociacijos darbuotojas teisininkas (turintis aukštąjį teisinį išsilavinimą). Minėtos asociacijos su savo nariais sudaro atlygintines teisinių paslaugų sutartis ir atstovaudamos teismuose faktiškai gina ir įgyvendina ne viešuosius asociacijos ir jos narių interesus, bet užsiima atlygintina ūkine komercine veikla su savo nariais. Ši praktika neatitinka asociacijų tikslo ir asociacijos tampa ne narių interesų apjungimo, koordinavimo ir gynimo forma, kaip tai numatyta Asociacijų įstatyme, bet priedanga vykdyti komercinę teisinių paslaugų veiklą tarp formalių asociacijos narių ir jos vadovų ar su jais susijusių asmenų. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas šiuo aspektu išaiškino, kad „kai asociacijos įstatuose vienu iš jos veiklos tikslų yra nurodytas tam tikros grupės asmenų gynimas ir atstovavimas jiems teisme, sudarantis prielaidas jai būti savo nario – fizinio asmens – atstovu teisme pagal pavedimą (CPK 56 straipsnio 1 dalies 6 punktas), tai ši asociacija, įgyvendindama nurodytą tikslą bei tenkindama tokio savo nario pageidavimą ir poreikius dėl jo interesų atstovavimo bei gynimo teisme, negali iš šio (nario) reikalauti bei gauti užmokesčio už procesinių dokumentų parengimą, atstovavimą teisme ir pan., nes tai prieštarauja jos tikslams, narių savitarpio supratimo, interesų bendrumo, bendriesiems teisės principams“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-136-701/2015).

Galiojančio CPK 56 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kartu su šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais asmenimis, taip pat su šio straipsnio 2 dalyje nurodytais asmenimis ir CPK 55 straipsnyje nurodytais asmenimis (kai atstovaujama juridiniam asmeniui) atstovais pagal pavedimą gali būti ir kiti asmenys. Pažymėtina, kad nurodytos galiojančios nuostatos paskirtis yra sudaryti galimybę kartu su teisinę paslaugą teikiančiais subjektais leisti atstovauti ir specialių neteisinių žinių turintiems subjektams (pavyzdžiui, buhalteriams, statybos ekspertams ir kt.), o ne sudaryti sąlygas kartu su advokatais teismo procese dalyvauti kitiems teisininkams. Tačiau praktikoje, remiantis aptariama norma, kartu su juridinio asmens vienasmeniu valdymo organu, kuriam nekeliamas teisinio išsilavinimo reikalavimas, bylose siekia dalyvauti teisininkai, nesantys juridinio asmens darbuotojais, be to, sudaromos prielaidos, kad atstovu pagal pavedimą apskritai būtų ne teisininkas (kartu su juridinio asmens vadovu). Tokiu būdu neužtikrinamas profesionalus ir kvalifikuotas atstovavimas, o juridiniai asmenys atsiduria tam tikra prasme palankesnėje padėtyje nei fiziniai asmenys, nes pastarųjų atstovais pagal pavedimą paprastai gali būti tik advokatai (advokatų padėjėjai), o kiti teisininkai iš esmės gali atstovauti tik būdami artimaisiais fizinio asmens giminaičiais.

CPK 56 straipsnyje nėra numatyta galimybė juridiniams asmenims atstovauti su jais susijusius juridinius asmenis arba aukštesnėms valstybės institucijoms atstovauti žemesnes suinteresuotas

institucijas, nors, siekiant taupyti atstovavimui teisme skiriamas lėšas, praktikoje yra tokio atstovavimo poreikis.

CPK 80, 425, 434, 441¹⁶ straipsniuose nurodyti žyminio mokesčio dydžio nustatymo būdai ir dydis sumų, mokėtinų už tam tikrus procesinius veiksmus. CPK 83 straipsnyje yra pateikiamas sąrašas asmenų, kurie atleidžiami nuo žyminio mokesčio bei pagrindas ir sąlygos asmeniui teikti prašymą dėl atleidimo nuo žyminio mokesčio – nuo žyminio mokesčio, be kita ko, atleidžiami ieškovai ir turtinius reikalavimus pareiškiantys asmenys – bankroto ar restruktūrizavimo byloje (CPK 83 straipsnio 1 dalies 9 punktas). CPK 87 straipsnis numato žyminio mokesčio grąžinimo atvejus ir tvarką, tačiau CPK nenumato galimybės asmenį, kuris pagal CPK ar kitus įstatymus yra atleidžiamas nuo žyminio mokesčio, įpareigoti sumokėti šį mokestį. Užstatas bylinėjimosi išlaidoms atlyginti galimas tik byloje su tarptautiniu elementu (CPK 794–798 straipsniai). Žyminio mokesčio paskirtis – iš dalies padengti teismo atliekamų veiksmų ar išduodamų procesinių dokumentų išlaidas ir tokiu būdu perkelti dalį valstybės teikiamų teisingumo vykdymo paslaugų sąnaudų byloje dalyvaujantiems asmenims. Be to, žyminis mokestis atlieka prevencinę funkciją, saugo asmenis nuo nepagrįstų reikalavimų reiškimo teisme ar bylinėjimosi vilkinimo, yra viena iš priemonių skatinti naudotis alternatyviais ginčų sprendimo būdais. Taigi, pagrindiniai kriterijai, pagal kuriuos turėtų būti nustatomas žyminio mokesčio dydis, yra konkretaus ginčo pobūdis ir jo suponuojamos tikėtinos teismo veiklos apimtys, alternatyvių ginčų sprendimo būdų egzistavimas, nepagrįstų reikalavimų tikimybė atitinkamos kategorijos byloje ir nesažiningų reikalavimų galimos neigiamos pasekmės visuomenei ar byloje dalyvaujantiems asmenims (pvz., vykdant svarbius investicinius projektus viešųjų pirkimų ar kitais būdais).

CPK 123 straipsnyje reglamentuota procesinių dokumentų įteikimo dalyvaujantiems byloje asmenims tvarka fizinio asmens gyvenamojoje ar darbo vietoje, tačiau tam tikrais atvejais asmens nepavyksta rasti asmeniškai ir nėra galimybių efektyviai įteikti procesinius dokumentus kitiems šiame straipsnyje nurodytiems asmenims, todėl yra poreikis numatyti papildomas priemones procesiniams dokumentams įteikti.

CPK 162² straipsnyje, reglamentuojančiame bylos nagrinėjimo atidėjimą, numatyta, kad svarbiomis neatvykimo į bylos nagrinėjimą priežastimis nelaikomi atostogos, komandiruotė, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai, be to, svarbiomis priežastimis paprastai nelaikomas neatvykimas dėl ligos ir atstovo užimtumas kitose byloje. Nustatytas teisinis reguliavimas nesudaro galimybių pačiam teismui spręsti dėl neatvykimo priežasčių svarbumo, nors būtent teismas, įvertinęs konkrečias aplinkybes, galėtų objektyviai nuspręsti, ar asmuo neatvyko į bylos nagrinėjimą dėl svarbių priežasčių. Analogiškas teisinis reguliavimas yra nustatytas CPK 246, 247 straipsniuose.

CPK 261 straipsnis numato dalinio sprendimo priėmimo galimybę ir nereikalauja, kad apie ketinimą priimti dalinį sprendimą byloje dalyvaujantys asmenys turi būti iš anksto informuojami. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad „daliniu sprendimu išsprendžiami reikalavimai turi būti pakankamai savarankiški, kad galėtų būti išsprendžiami atskirai nuo kitų ieškovo pareikštų reikalavimų, t. y. turi būti atsižvelgiama į visų pareiktų reikalavimų esmę ir jų tarpusavio ryšį. Sprendžiant, ar pareikšti reikalavimai yra pakankamai savarankiški, reikėtų atsižvelgti į tai, ar kiekvienas ieškovo pareiktas reikalavimas galėtų būti nagrinėjamas atskirose byloje ir tose byloje teismas galėtų priimti galutinį sprendimą“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-216/2005). Tai reiškia, kad teismas ir byloje dalyvaujantys asmenys iš esmės neturi galimybių išvengti kartais ilgai užtrunkančio ir papildomų bylinėjimosi išlaidų reikalaujančio įrodymų rinkimo (pvz., ekspertizės) ar kitų procesinių veiksmų, kuriais siekiama nustatyti galbūt tenkintino reikalavimo dydį, nors išsprendus klausimą dėl ieškinio pagrindo, gali paaiškėti, kad atsakovas apskritai neprivalo atsakyti pagal pareiktą reikalavimą. Teismo sprendimo dėl ieškinio pagrindo institutas Lietuvos civilinio proceso teisėje nėra įtvirtintas.

CPK 285-289 straipsniuose reglamentuotas sprendimo už akių priėmimas. Vadovaujantis CPK 285 straipsnio 2 dalimi, sprendimas už akių priimamas tik tais atvejais, kai byloje yra pateikti tik vienos iš šalių įrodymai. Priimdamas sprendimą už akių, teismas atlieka formalų pateiktų ir nurodytų įrodymų vertinimą, t. y. įsitikina, kad pasitvirtinus šių įrodymų turiniui būtų pagrindas priimti tokį sprendimą. Kai byloje yra pateikti abiejų šalių įrodymai, teismas bylą nagrinėja pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles. Taigi, kai yra pateikti abiejų šalių įrodymai, formalus įrodymų

vertinimas yra neįmanomas ir negalima priimti sprendimo už akių, nors asmuo nedalyvauja bylos nagrinėjime be svarbių priežasčių, tai sudaro galimybę vilkinti bylos nagrinėjimą, riboja civilinio proceso koncentracijos ir ekonomiškumo principų įgyvendinimą. Be to, galiojančios CPK nuostatos dėl sprendimo už akių priėmimo nėra suderintos tarpusavyje, pavyzdžiui, CPK 227 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, kai šalis be svarbių priežasčių per teismo nustatytą terminą nepateikia paruošiamojo dokumento (dubliko, tripliko), teismas kitos šalies prašymu turi teisę priimti sprendimą už akių, CPK 230 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad dėl neatvykusios į parengiamąjį posėdį šalies, kuriai yra tinkamai pranešta, ir atvykusios šalies prašymu bylą nagrinėjantis teismas CPK nustatyta tvarka priima sprendimą už akių, tačiau CPK 285 straipsnio 2 dalies nuostatos leidžia priimti sprendimą už akių tik tais atvejais, kai byloje yra pateikti tik vienos iš šalių įrodymai.

CPK 365 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad prašymus dėl proceso atnaujinimo, siekiant apginti viešąjį interesą, CPK XVIII skyriuje nustatyta tvarka gali paduoti Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras. Vadovaujantis CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punktu, procesas gali būti atnaujinamas, jeigu pirmosios instancijos teismo sprendime yra padaryta aiški teisės normos taikymo klaida, kuri galėjo turėti įtakos priimant neteisėtą sprendimą, ir sprendimas nebuvo peržiūrėtas apeliacine tvarka. CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punkte papildomai numatyta, kad Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras turi teisę pateikti prašymus atnaujinti procesą šiame punkte numatytais pagrindais dėl pirmosios instancijos ir apeliacinės instancijos teismo sprendimų (nutarčių). Atsižvelgiant į proceso atnaujinimo, kaip išimtinio teismų sprendimų peržiūrėjimo instituto, pobūdį, CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punkte įtvirtinta papildoma teisė Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui pateikti prašymus atnaujinti procesą ne tik dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų, neperžiūrėtų apeliacine tvarka (tokia teisė įtvirtinta visiems subjektams), bet ir dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimų laikytina pertekline. Be to, šiuo metu CPK 368 straipsnio 2 dalyje nėra numatyta išimčių dėl prašymo atnaujinti procesą padavimo termino, kai Europos Žmogaus Teisių Teismas pripažįsta, kad Lietuvos Respublikos teismų sprendimai, nutartys ar nutarimai civilinėse bylose prieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir (ar) jos papildomiems protokolams, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika. Tokiais atvejais taikomas bendras penkerių metų prašymo padavimo naikinamais terminas. CPK 366 straipsnio 1 dalies 1 punkte nėra nustatytas proceso atnaujinimo pagrindas, Europos Žmogaus Teisių Teismui išbraukus peticiją iš bylų sąrašo taikaus susitarimo ar vienašalės deklaracijos, kuriuose pripažįstamas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimas, pagrindu.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 3.183 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu skiria vaikui globą (rūpybą) ir nustato jo gyvenamąją vietą. Analogiška nuostata yra įtvirtinta CPK 407 straipsnyje. Vadovaujantis CPK 499 straipsnio 2 punkto nuostatomis, pareiškime dėl vaiko globėjo ar rūpintojo skyrimo turi būti nurodomi duomenys apie asmenį, kurį rekomenduojama skirti globėju ar rūpintoju. Tuo pačiu teismo sprendimu apribojant tėvų valdžią ir skiriant globėją (rūpintoją), globėjo ar rūpintojo duomenys yra toje pačioje civilinėje byloje. Su civilinės bylos duomenimis turi teisę susipažinti visi dalyvaujantys byloje asmenys, taigi, ir vaiko biologiniai tėvai.

CPK 423² straipsnyje nustatyta, kad tiekėjas, prieš kreipdamasis į teismą, turi laikytis Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytos privalomos išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarkos. Vadovaujantis to paties straipsnio 3 dalimi, kai įstatymų nustatytais pagrindais atsisakoma nagrinėti tiekėjo kreipimąsi, pareikštą išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarka, tiekėjas gali kreiptis į teismą pareikšdamas ieškinį dėl ginčo esmės ir nurodyti priežastis, dėl kurių jis nesutinka su priimtu sprendimu atsisakyti nagrinėti jo kreipimąsi. Teismas, pripažinęs, kad ieškovo nurodyti argumentai yra pagrįsti, nagrinėja bylą iš esmės. Šiame kontekste taip pat aktuali bendra CPK 293 straipsnio 2 punkte įtvirtinta taisyklė, pagal kurią, jeigu ieškovas ar pareiškėjas, kurie kreipėsi į teismą, yra nesilaikę tos kategorijos byloms nustatytos ginčo išankstinio sprendimo ne teisme tvarkos ir nebegalima šia tvarka pasinaudoti, teismas nutraukia bylą.

CPK reglamentuojant teismo įsakymo priėmimo tvarką, šiuo metu nėra nustatyta apribojimų dėl teismo įsakymo išdavimo, kai kreditoriaus reikalavimas yra kilęs iš vartojimo kredito sutarties ar kai prašoma priteisti itin didelius delspinigius. Toks teisinis reguliavimas neužtikrina pakankamos skolininko interesų apsaugos. Taip pat CPK yra įtvirtintos priemonės, kurios riboja teismo įsakymo,

kaip veiksmingos ir greitos procesinės teisių gynimo priemonės, efektyvumą: numatyta galimybė tikslinti skolininko gyvenamąją vietą, taikyti trūkumų šalinimo institutą.

CPK 441¹³ straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad grupės narys individualų apeliacinį skundą gali paduoti per trisdešimt dienų po to, kai pasibaigė grupės apeliacinio skundo padavimo terminas, įskaitant teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą (jeigu šis buvo nustatytas). Ši nuostata įtvirtinta klaidingai ir nepagrįstai riboja grupės nario teisę į apeliaciją individualaus apeliacinio skundo atveju. Pažymėtina, kad, remiantis CPK 261¹ straipsniu, jeigu grupės ieškinyje yra reiškiami individualaus pobūdžio turtiniai grupės narių reikalavimai, grupės ieškinio bylą nagrinėjantis teismas priima visiems grupės nariams bendrą sprendimą dėl grupės narius vienijančių faktinių aplinkybių grupės ieškinio byloje – tarpinį sprendimą. Remdamasis įsiteisėjusiu tarpiniu sprendimu grupės ieškinio byloje, teismas išsprendžia kiekvieno grupės nario individualaus pobūdžio turtinius reikalavimus ir priima individualius sprendimus kiekvienam grupės nariui. Taigi, tik įsiteisėjus tarpiniam sprendimui teismas apskritai imasi nagrinėti grupės narių individualaus pobūdžio reikalavimus, todėl yra klaidinga nuo tarpinio sprendimo įsiteisėjimo pradėti skaičiuoti individualaus apeliacinio skundo padavimo terminą.

CPK 441¹³ straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad apeliacinis skundas dėl grupės ieškinio byloje priimto bendro sprendimo arba dėl tarpinio sprendimo teismui paduodamas per teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą, kuris teismo sprendimu gali būti atnaujintas. Pastebėtina, kad CPK 441¹³ straipsnio 3 dalyje numatytas bendro arba tarpinio sprendimo dėl grupės ieškinio įsiteisėjimo atidėjimas, o vadovaujantis to paties straipsnio 5 dalimi, atidėtas terminas gali būti atnaujintas. Vadovaujantis CPK 78 straipsnio 3 dalimi, paduodant pareiškimą dėl termino atnaujinimo, kartu turi būti paduodamas ir apeliacinis skundas, tuo tarpu termino atidėjimas būtent ir yra skirtas apeliaciniam skundui parengti. CPK 441¹³ straipsnio 5 dalyje taip pat numatytas nutarties, kuria atmetas prašymas atnaujinti praleistą apeliacinio skundo padavimo terminą (jau minimas ne prašymas atidėti sprendimo įsiteisėjimo terminą), apskundimas. Taip pat nėra aiškus CPK 441¹³ straipsnio 5 dalies nuostatų santykis su to paties straipsnio 2 dalimi, kurioje numatyta, kad grupės apeliacinio skundo padavimo terminas gali būti atnaujintas. Atsižvelgiant į nurodytus neaiškumus ir siekiant teisinio reguliavimo nuostatų suderinamumo tarpusavyje, tikslinga tobulinti CPK 441¹³ straipsnio 5 dalį, šioje dalyje reglamentuojant galimybę, esant svarbioms priežastims, teismo sprendimu pratęsti grupės ieškinio byloje priimto bendro sprendimo arba tarpinio sprendimo įsiteisėjimo terminą.

CPK 441¹⁴ straipsnyje numatyta, kad kasaciniam procesui grupės ieškinio byloje *mutatis mutandis* taikomos CPK 441¹³ straipsnio nuostatos ir bendrosios kasacinio proceso taisyklės. Tačiau pažymėtina, kad ne visos CPK 441¹³ straipsnio nuostatos, skirtos apeliacinio proceso reguliavimui, gali būti taikomos kasaciniame procese, pavyzdžiui, negalėtų būti taikomos grupės nariams apeliaciniame procese numatytos papildomos procesinės teisės. Kasaciniame procese negali būti užtikrinama papildoma procesinė grupės narių teisė prašyti atidėti teismo sprendimo įsiteisėjimą naujam grupės atstovui paskirti ir apeliaciniam skundui paduoti, kadangi kasacine tvarka skundžiami jau įsiteisėję apeliacinės instancijos teismo sprendimai.

Galiojančio CPK 590 straipsnyje nustatyta, kad jeigu skolininkas yra fizinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo pagal skolininko gyvenamąją vietą, jo turto buvimo vietą arba jo darbo vietą. Pagal Reglamento (ES) 606/2013 nuostatas kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje išduotoje pažymoje nustatytas civilinės apsaugos priemonės antstolis vykdytų, vadovaudamasis CPK nustatytomis vykdymo proceso taisyklėmis, todėl praktikoje gali būti atvejų, kai antstolis, vykdamas pažymoje nustatytas civilinės apsaugos priemonės, bus Vilniuje, o išieškotojas – asmuo, kurio prašymu tos apsaugos priemonės taikomos, bus Klaipėdoje, ir antstoliui bus sunku kontroliuoti, ar skolininkas laikosi jam nustatytų įpareigojimų išieškotojo atžvilgiu.

CPK 591 straipsnyje, reguliuojančiame vykdymo veiksmų atlikimą kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, numatyta galimybė pradėti vykdymo veiksmus tęsti kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, jeigu tai būtina siekiant sėkmingai įvykdyti sprendimą. Šiuo atveju antstolis surašo motyvuotą patvarkymą tęsti vykdymo veiksmus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje. Šį patvarkymą rezoliucija turi patvirtinti apylinkės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė, teisėjas. Tuo atveju, kai yra realus pavojus, kad išieškomas turtas gali būti paslėptas, antstolis gali tęsti pradėtus vykdymo veiksmus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje be

teisėjo leidimo, tačiau ne vėliau kaip kitą darbo dieną po veiksmų atlikimo apie tai privalo raštu pranešti teisėjui. Visais atvejais apie vykdymo veiksmus, atliktus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, antstolis per tris darbo dienas nuo tų veiksmų atlikimo dienos turi raštu pranešti tam antstoliui, kurio aptarnaujamoje teritorijoje veiksmai buvo atlikti.

Vykdymo veiksmų atlikimą kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje reguliuojančiame CPK 591 straipsnyje be antstolio patvarkymo, kurį rezoliucija tvirtina teisėjas, numatyti formalus pobūdžio pranešimai teisėjui, antstoliui, kurie jokių teisinių pasekmių vykdymo procese dalyvaujantiems asmenims nesukelia ir įtakos konkurencijos sąlygų pažeidimams (antstolių interesų vertinimo aspektu) neturi. Paprastai kiekvienoje antstolių aptarnaujamoje teritorijoje veiklą vykdo keli antstoliai ir pranešimai siunčiami visiems toje teritorijoje veiklą vykdančioms antstoliams. Atsižvelgus į tai, kad vykdymo procesas vyksta skolininko sąskaita, pranešimų siuntimo išlaidos nustatyta tvarka išieškomos iš skolininko.

CPK 596 straipsnis reguliuoja teisių perėmimą vykdymo procese, kuris tampa aktualus mirus fiziniam asmeniui (išieškotojui, skolininkui), juridinio asmens reorganizavimo ar likvidavimo, taip pat reikalavimo perleidimo ar skolos perkėlimo atveju, kitais įstatymų numatytais atvejais. Šis straipsnis nustato, kad išieškotoją ar skolininką įstatymų numatytais atvejais pakeičia sprendimą priėmus pirmosios instancijos teismas, o tais atvejais, kai vykdymas atliekamas ne teismo išduoto vykdomojo dokumento pagrindu, išieškotoją ar skolininką pakeičia antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismas. Praktikoje teismui nagrinėjant teisių perėmimo vykdymo procese klausimus ne visada kyla ginčai, todėl nėra būtinybės visais atvejais šį klausimą nagrinėti teisme.

CPK 667 straipsnis reguliuoja skolininko fizinio asmens turto, kuris yra jo bendra su kitais asmenimis nuosavybė, dalies nustatymą teismo nutartimi. Jeigu skolininkui priklausanti turto, kuris yra bendras su kitais asmenimis, dalis nenustatyta, antstolis aprašo ir areštuoja bendrąjį turtą ir pasiūlo išieškotojui, o reikiamais atvejais ir bendrosios nuosavybės dalyviams, kreiptis su prašymu į teismą dėl skolininko turto dalies, esančios bendra su kitais asmenimis nuosavybe, nustatymo. Jei per antstolio nustatytą terminą toks prašymas nepateikiamas, antstolis išieškojimą iš to turto nutraukia. Pakartotinai nukreipti išieškojimą į šį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus galima ne anksčiau kaip praėjus vieneriems metams po išieškojimo iš to turto nutraukimo dienos. Nustatydamas nekilnojamojo daikto skolininko dalį, teismas kartu turi nustatyti naudojimosi skolininkui priklausančia nekilnojamojo daikto dalimi tvarką. Praktikoje pasitaiko atvejų, kai turto bendrasavininkiai (sutuoktiniai) turi tikslą bendru sutarimu ir kuo greičiau nustatyti skolininkui tenkančią turto dalį, esančią bendrojoje nuosavybėje, į kurią antstolis galėtų nukreipti išieškojimą pagal vykdomuosius dokumentus. Taip pat nemažai atvejų, kai pagal vykdomuosius dokumentus iš skolininko išieškomos pinigų sumos ir teismo priteistos palūkanos (netesybos, delspinigiai), kurie skaičiuojami nuo vykdomajame dokumente nurodytos datos iki visiško teismo sprendimo įvykdymo dienos ir tokiu atveju kuo greitesnis skolininko turto dalies nustatymas ypač aktualus skolininkui, siekiant, kad atitinkamai būtų mažesnės palūkanos. CK 3.100 straipsnyje įtvirtinti bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės pabaigos pagrindai. Sutuoktinių susitarimu pakeitus įstatymų nustatytą turto teisinį režimą, bendroji jungtinė nuosavybė pasibaigia (CK 3.100 straipsnio 7 punktas). Šį susitarimą gali patvirtinti notaras, vadovaudamasis bendraisiais įstatyme nustatytais sandorių tvirtinimo pagrindais ir išduoti nuosavybės teisės į dalį sutuoktinių bendro turto liudijimą (Lietuvos Respublikos notariato įstatymo 26 straipsnio 3 punktas).

Galiojančio CPK 723 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, jeigu išieškotojas atsisako paimti jam perduodamą turtą, kuris neparduotas iš antrųjų varžytynių, arba per antstolio nustatytą terminą nepraneša apie sutikimą paimti perduodamą turtą ar per nustatytą terminą neįmoka pradinės parduodamo turto kainos ir jo daliai tenkančių lėšų skirtumo, turtas grąžinamas skolininkui. CPK 723 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad pakartotinai į tą patį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo turto grąžinimo skolininkui. Šiuo metu CPK nėra nustatytų išimčių dėl CPK 723 straipsnio 3 dalyje numatyto apribojimo netaikymo hipotekos kreditoriams. Pastebėtina, kad iki 2012 m. liepos 1 d. galiojusio CPK 558 straipsnio, reguliavusio pareiškimo dėl priverstinio skolos išieškojimo pateikimą ir tenkinimą, kai daiktas įkeistas pagal hipotekos taisykles, 5 dalyje buvo nustatyta, kad tuo atveju, kai įkeistas daiktas neparduotas iš antrųjų varžytynių ir neperduotas hipotekos kreditoriaus

nuosavybėn, hipotekos teisėjas hipotekos kreditoriaus prašymu gali perduoti šį daiktą jam (hipotekos kreditoriui) administruoti ir tai neužkerta kelio hipotekos kreditoriui pakartotinai kreiptis dėl įkeisto daikto pardavimo iš varžytynių šiame straipsnyje nustatyta tvarka. Ši taisyklė buvo išimtis CPK 723 straipsnio 3 dalies atžvilgiu, taikoma hipotekos kreditoriams. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2015 m. sausio 15 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. Nr. 3K-7-85/2015, kurioje buvo išsamiai išnagrinėtas CPK 723 straipsnio 3 dalies taikymo, vykdamas išieškojimą pagal hipotekos kreditoriaus reikalavimą, klausimas, vadovaujantis galiojančiu teisiu reguliavimu, konstatavo, kad vadovaujantis hipotekos instituto principais, *inter alia* hipotekos kreditoriaus turimos daiktinės teisės absoliutumu, jo privilegijuota padėtimi prieš kitus kreditorius, greito ir efektyvaus hipotekos kreditoriaus reikalavimo realizavimo principu, vykdamas priverstinį išieškojimą pagal hipotekos kreditoriaus reikalavimą, hipoteka įkeisto turto nerealizavus antrosiose varžytynėse, netaikoma CPK 723 straipsnio 3 dalies norma, pagal kurią, neįvykus antrosioms varžytynėms ir kreditoriui neperėmus turto, pakartotinai į tą patį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo turto grąžinimo skolininkui, ir išieškojimas pagal hipotekos kreditoriaus reikalavimą gali būti atnaujintas šio veiksmo neribojant vienerių metų terminu.

CPK 744 straipsnis reguliuoja skolininko turto administravimo tvarką. Antstolis, pradėdamas išieškojimą vykdyti skolininko turto administravimu ir iš to gautų pajamų nukreipimu skolai padengti, kreipiasi į antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismą, prašydamas nustatyti skolininko turto administravimo ir gautų pajamų paskirstymo tvarką, išskyrus išieškojimo iš hipoteka ir įkeitimu įkeisto turto atvejus. Teismas skolininko turto administravimo tvarką nustato vadovaudamasis CK ketvirtosios knygos XIV skyriaus (kito asmens turto administravimas) nuostatomis. CPK 744 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad hipoteka ar įkeitimu įkeisto turto išieškojimo metu įkeisto turto administravimas nustatomas antstolio patvarkymu. Šiuo atveju hipotekos ar įkeitimo turto administratorius veikia vadovaudamasis paprastąjį turto administravimą reglamentuojančiomis CK nuostatomis ir turi paprastąjį turto administravimą atliekančio administratoriaus teises, pareigas ir atsakomybę. Skolininko turto administravimas ir iš to gautų pajamų panaudojimas išieškojimui padengti yra CPK 624 straipsnio 7 punkte numatyta priverstinio vykdymo priemonė. Vykdomo procese priverstinio vykdymo priemonės parenka ir taiko antstolis, priimdamas atitinkamus patvarkymus, tuo tarpu CPK 744 straipsnio 7 punkte numatytos priverstinio vykdymo priemonės savarankiškas taikymas antstoliui ribojamas, nors hipoteka ar įkeitimu įkeisto turto išieškojimo metu įkeisto turto administravimas nustatomas antstolio patvarkymu.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo 41 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad arbitražo teismo sprendimas yra vykdytinas dokumentas, vykdomas nuo jo įsiteisėjimo CPK nustatyta tvarka, tačiau nenumatyta, į kokią teismą suinteresuotas asmuo turėtų kreiptis dėl vykdomojo dokumento (vykdomojo rašto) pagal arbitražo teismo sprendimą išdavimo. Pažymėtina, kad vykdytinas dokumentas, vadovaujantis CPK nuostatomis, negali būti prilyginamas vykdomajam dokumentui, todėl vykdytino dokumento atveju yra būtinas vykdomojo rašto išdavimas. Pagal kitas galiojančias Komercinio arbitražo įstatymo nuostatas taip pat nėra aišku, kuris Lietuvos Respublikos teismas galėtų išduoti vykdomąjį raštą arbitražo teismo sprendimo pagrindu, tokios situacijos taip pat nėra reglamentuotos CPK. Galiojančio Komercinio arbitražo įstatymo 9 straipsnyje yra numatyta, kad Vilniaus apygardos teismas teikia pagalbą arbitražo procese dėl konkrečių Komercinio arbitražo įstatymo 9 straipsnyje nurodytų veiksmų atlikimo, tačiau detalčiau nėra reglamentuota, kokia tvarka šie klausimai sprendžiami. CPK 24 straipsnyje yra įtvirtintas bylos priskyrimo teismui prioriteto principas ir nėra numatyta šio principo išimčių.

Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad prokuroras, nenustatęs viešojo intereso pažeidimo, priima nutarimą atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones. Skundas dėl prokuroro nutarimų atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones paduodamas aukštesniajam prokurorui per 30 dienų nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos. Prokuratūros įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad aukštesnysis prokuroras, gavęs skundą ar pranešimą dėl proceso įstatymo pažeidimo, gali jį nagrinėti pats arba pagal Prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatus perduoti nagrinėti kitam aukštesniajam prokurorui. Prokuroro priimtą proceso sprendimą gali išnagrinėti tik vienas aukštesnysis prokuroras, priimdamas motyvuotą nutarimą. Prokuratūros įstatyme nėra tiesiogiai įtvirtinta galimybė skusti teismui aukštesniojo

prokuroro nutarimą atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, taip pat nėra numatyta tokios apskundimo tvarka, tačiau asmenys, vadovaudamiesi teisės kreiptis į teismą principu, šiuos nutarimus skundžia teismams, tai sąlygoja teisinį neapibrėžtumą.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama. *Dėl viešojo intereso gynimo civiliniame procese*

Projektu siūloma patikslinti viešojo intereso gynimo civiliniame procese tvarką. CPK 49 straipsnyje siūloma numatyti, kad prokuroras turi teisę ne tik pareikšti ieškinį ar pareiškimą viešajam interesui ginti, bet ir įstoti į jau prasidėjusį procesą trečiuoju asmeniu, pareiškiančiu savarankiškus reikalavimus. Taip pat, atsižvelgiant į galiojančią Prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 1 dalies nuostatą, kad prokurorai gina viešąjį interesą, kai nustato teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamos asmens, visuomenės, valstybės teisės ir teisėti interesai, ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu, o valstybės ar savivaldybių institucijos, kurių veiklos srityse buvo padarytas teisės aktų pažeidimas, nesiėmė priemonių jam pašalinti, arba kai tokios kompetentingos institucijos nėra, CPK 49 straipsnyje siūloma įtvirtinti, kad prokuroras gina viešąjį interesą CK, CPK, Prokuratūros įstatyme ir kituose įstatymuose numatytais atvejais. Siūlomomis nuostatomis būtų užtikrintas CPK nuostatų suderinamumas su galiojančiomis Prokuratūros įstatymo nuostatomis. Siekiant įtvirtinti aiškią viešojo intereso gynimo sistemą civiliniame procese ir, atsižvelgiant į galiojančias Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Prokuratūros įstatymo nuostatas, numatyti, kad pagrindinis subjektas, kuriam suteikti įgaliojimai veikti viešojo intereso gynimo srityje civiliniame procese, yra prokuroras. Projektu siūloma papildyti CPK 49 straipsnio 3 dalį ir numatyti, kad teismas, nagrinėjantis bylą, matydamas, kad joje gali būti reikalinga ginti viešą interesą, iki baigiamųjų kalbų pradžios turi teisę atidėti bylos nagrinėjimą ir nustatyti prokuratūrai terminą sprendimui dėl įstojimo į procesą priimti.

Atsižvelgiant į siūlomą patikslintą viešojo intereso gynimo sistemą civiliniame procese, pagal kurią pagrindinis subjektas, veikiantis viešojo intereso gynimo srityje, būtų prokuroras, taip pat siekiant skatinti rungtyniškumo principo taikymą civiliniame procese, Projektu taip pat siūloma atsisakyti kai kurių teismo funkcijų, ginant viešąjį interesą civiliniame procese: siūloma atsisakyti galimybės teismui savo iniciatyva reikalauti užtikrinti nuostolių atlyginimą taikant laikinasias apsaugos priemones, savo iniciatyva vieną laikinąją apsaugos priemonę pakeisti kita ar panaikinti laikinasias apsaugos priemones. Įrodinėjimo procese siūloma ir toliau išlaikyti teismo teisę rinkti įrodymus savo iniciatyva CPK ir kitų įstatymų numatytais atvejais, tačiau atsisakyti teismo teisės savo iniciatyva rinkti įrodymus, kai to reikalauja viešasis interesas. Apeliaciniame ir kasaciniame procesų reguliavime siūloma išbraukti nuostatą dėl teismo teisės peržengti apeliacinio ir kasacinio skundų ribas, kai to reikalauja viešasis interesas, tačiau pabrėžtina, kad siūloma palikti galiojančias CPK nuostatas, pagal kurias apeliacinės instancijos teismas *ex officio* patikrina, ar nėra CPK 329 straipsnyje nustatytų absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų (CPK 320 straipsnis). Pažymėtina, kad siūlomu teisiniu reguliavimu nebūtų ribojama viešojo intereso gynimo sistema civiliniame procese, tačiau, kaip minėta, esant poreikiui ginti viešąjį interesą, į civilinį procesą būtų įtraukiamas prokuroras. Pažymėtina, kad tam tikrose bylose, kuriose aiškiai išreikštas viešasis interesas (pavyzdžiui, šeimos bylose), nesiūloma atsisakyti šio metu įtvirtintų teismo įgaliojimų veikti savo iniciatyva ir taip ginti viešąjį interesą.

Priėmus siūlomas teisinio reguliavimo pakeitimus, būtų suteikti platesni įgaliojimai prokurorui ginti viešąjį interesą civiliniame procese, teismui sumažėtų tiesioginių funkcijų ginant viešąjį interesą, o konkrečioje byloje teismui nustačius poreikį ginti viešąjį interesą, į šį procesą būtų įtraukiamas prokuroras, teismui informuojant prokuratūrą apie būtinybę ginti viešąjį interesą. Siūlomi CPK 49 straipsnio pakeitimai taip pat sudarys prielaidas užtikrinti proceso koncentracijos ir ekonomiškumo principams įgyvendinti, kadangi visi su byla susiję klausimai bus nagrinėjami vienoje byloje, o viešąjį interesą turės galimybę ginti prokuroras, kuris, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, yra pagrindinis subjektas, kuriam suteikti įgaliojimai veikti viešojo intereso gynimo srityje. Taip pat bus sudarytos geresnės prielaidos civiliniame procese įgyvendinti rungtyniškumo principą.

Dėl atstovavimo civiliniame procese

Projektu siūlomi CPK 51 straipsnio pakeitimai, susiję su valstybės atstovavimu civiliniame procese, taip pat siūlomi CPK 56, 88 straipsnių pakeitimai, susiję su atstovavimu pagal pavedimą civiliniame procese.

Siekiant teisinio aiškumo, CPK 51 straipsnio 4 dalis tikslinama numatant, kad valstybei civiliniame procese atstovauja Vyriausybė ar jos įgaliota valstybės institucija (įstaiga), įstatymų numatytais atvejais – kita institucija, Vyriausybei civiliniame procese atstovauja jos įgaliota valstybės institucija (įstaiga). Valstybei civiliniame procese taip pat gali atstovauti atstovai pagal pavedimą. Siekiant teisinio aiškumo, šiais siūlomais pakeitimais CPK nuostatos derinamos su galiojančio Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo 5¹ straipsnio nuostatomis. Taip pat, atsižvelgiant į valstybės atstovavimo civiliniame procese teisinių santykių ypatumus, CPK 51 straipsnis pildomas 7 dalimi, numatant, kad, jeigu teismas, priėmęs ieškinį ar pareiškimą arba bylos nagrinėjimo metu nustato, kad ieškinyje ar pareiškime nurodytas ne tas valstybės atstovas, teismas jį pakeičia. Pastebėtina, kad valstybės atstovo tinkamo nustatymo ir pakeitimo tvarka yra reglamentuota Atstovavimo valstybei ir vyriausybei teismuose taisyklėse, patvirtintose Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 497 „Dėl Atstovavimo valstybei ir vyriausybei teismuose taisyklių patvirtinimo“, ir Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 29 d. nutarime Nr. 1054 „Dėl valstybės ir Vyriausybės atstovo teismuose nustatymo“.

Siekiant sudaryti platesnes galimybes atstovauti teismuose, kai siekiama atstovauti susijusiems juridiniams asmenims, taip pat siekiant taupyti juridinių asmenų lėšas, skiriamas atstovavimui teismuose, CPK 56 straipsnį siūloma papildyti nauja 4 dalimi ir numatyti susijusių juridinių asmenų atstovavimo civiliniame procese galimybę. CPK 56 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad juridinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti juridinio asmens kontroliuojantys ir (ar) kontroliuojami asmenys, patronuojančiosios ir (ar) patronuojamosios bendrovės. Valstybės institucijoms ar įstaigoms pagal pavedimą turi teisę atstovauti suinteresuotos aukštesnės valstybės institucijos. Pastebėtina, kad kontroliuojančio asmens sąvoka yra vartojama Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatyme, patronuojančiosios bendrovės sąvoka vartojama Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme. Nuostata, sudaranti galimybes suinteresuotoms aukštesnėms valstybės institucijoms pagal pavedimą atstovauti kitas valstybės institucijas ar įstaigas, yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 49 straipsnio 1 dalyje.

Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, CPK 56 straipsnio 4 dalyje taip pat siūloma nustatyti, kad šiais atvejais bylą teisme veda atitinkamo atstovaujančio juridinio asmens vienas asmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai ar valstybės tarnautojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai). Nurodyta formuluotė atitinka galiojančio CPK 56 straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose nurodytas formuluotes, reglamentuojančias atstovavimą profesinių sąjungų, asociacijų, kitų viešųjų juridinių asmenų nariams.

Pažymėtina, kad profesionalus teisinis atstovavimas yra svarbi efektyvios teisingumo sistemos prielaida, tinkamo asmens teisių ir įstatymų saugomų interesų gynimo sąlyga. Tačiau, teismų atstovų duomenimis, teismų praktikoje dažnai pasitaiko atvejų, kai, pavyzdžiui, remiantis CPK 56 straipsnio 1 dalies 6 punktu, siekiama apeiti įstatymo nustatytą reikalavimą, kad proceso dalyviams civiliniame procese būtų užtikrintas kvalifikuotos teisinės pagalbos teikimas. Išskyrus tam tikras išimtis (CPK 56 straipsnio 1 dalies 3-5 punktai), fizinių asmenų atstovais teisme pagal pavedimą gali būti advokatai arba advokatų padėjėjai. Vis dėlto tam tikri asmenys, neturėdami advokato, advokato padėjėjo statuso, bet siekdami teikti teisinę paslaugą teismuose, įsteigia asociacijas (ar kitus viešuosius juridinius asmenis), kurių tikrasis tikslas nėra asociacijos narių poreikių (interesų) tenkinimas, bet į asociaciją sujungti asmenis, kurie inicijuoja bylas teismuose. Šiuo atveju bylą asociacijos narių vardu gali vesti asociacijos vienas asmenis organas, net ir neturintis teisinio išsilavinimo, arba asociacijos darbuotojas teisininkas (turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą). Minėtos asociacijos su savo nariais sudaro atlygintines teisinių paslaugų teikimo sutartis ir atstovaudamos teismuose faktiškai gina ir įgyvendina ne viešuosius asociacijos ir jos narių interesus, bet užsiima atlygintina ūkine komercine veikla su savo nariais. Tai neatitinka asociacijos tikslų, įtvirtintų Asociacijų

įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-136-701/2015) šiuo aspektu išaiškino, kad „kai asociacijos įstatuose vienu iš jos veiklos tikslų yra nurodytas tam tikros grupės asmenų gynimas ir atstovavimas jiems teisme, sudarantis prielaidas jai būti savo nario – fizinio asmens – atstovu teisme pagal pavedimą (CPK 56 straipsnio 1 dalies 6 punktas), tai ši asociacija, įgyvendindama nurodytą tikslą bei tenkindama tokio savo nario pageidavimą ir poreikius dėl jo interesų atstovavimo bei gynimo teisme, negali iš šio (nario) reikalauti bei gauti užmokesčio už procesinių dokumentų parengimą, atstovavimą teisme ir pan., nes tai prieštarauja jos tikslams, narių savitarpio supratimo, interesų bendrumo, bendriesiems teisės principams. Jeigu dalyvaujantis byloje asmuo – asociacijos narys – apmoka tokio pobūdžio asociacijos jam suteiktas paslaugas, tai dėl to jo patirtos išlaidos nekvalifikuotinos kaip CPK 88 straipsnio 1 dalies 9 punkte nurodytos kitos būtinos ir pagrįstos išlaidos, kurios atlygintinos bylą laimėjusiai šaliai, nes jos vertintinos kaip neatitinkančios būtinumo kriterijaus.“

Atsižvelgiant į tai, keičiamo CPK 56 straipsnio 1 dalies 6 punkte siūloma nustatyti, kad fizinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti asociacijos arba kiti viešieji juridiniai asmenys, kurių steigimo dokumentuose kaip vienas iš veiklos tikslų yra nurodytas tam tikros grupės asmenų gynimas ir jų atstovavimas teisme, jeigu jie *neatlygintinai* atstovauja asociacijos arba kito viešojo juridinio asmens dalyviams bylose, *kylančiose iš teisinių santykių, tiesiogiai susijusių su šių juridinių asmenų steigimo dokumentuose numatytais veiklos tikslais ir sritimi*. Kartu siūloma patikslinti CPK 56 straipsnio 3 dalį taip, kad atstovauti pagal pavedimą paprastai galėtų neteisinių sričių specialistai (auditoriai, buhalteriai, mokesčių konsultantai, patentiniai patikėtiniai ir kt.), kurie dėl turimų specialių žinių padėtų tinkamai ginti byloje dalyvaujančio asmens teises ir įstatymo saugomus interesus.

Papildomai pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2015 m. balandžio 15 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. Nr. 3K-3-212-219/2015 nurodė, kad „civilinio proceso normos asmenų, galinčių būti atstovais civiliniame procese pagal pavedimą, ir mokėjimo už atstovavimą klausimus reglamentuoja pakankamai aiškiai ir imperatyviai. CPK 56 straipsnis nustato baigtinį ratą asmenų, kurie gali būti teisme atstovais pagal pavedimą. Pagal šią proceso normą fiziniam asmeniui pagal pavedimą teisme gali atstovauti tik su juo susiję artima giminyse, bendra veikla, CPK 56 straipsnio 1 dalies 3–5 punktuose nurodyti asmenys. Pagal CPK 56 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktus tik advokatas arba advokato padėjėjas, kaip su atstovaujamu asmeniu kitokiais – ne atstovavimo – teisiniais santykiais nesusiję asmenys, gali būti fizinio asmens atstovais teisme. Tai reiškia, kad joks kitas asmuo, jei jis nepatenka į įstatymo nustatytą asmenų ratą, negali atstovauti fiziniam asmeniui civiliniame procese pagal pavedimą. Griežtą atstovavimo pagal pavedimą reglamentavimą lemia tai, kad civiliniam procesui tinkamai vesti ir pasiekti vieną pagrindinių civiliniam procesui keliamų tikslų – teikti kvalifikuotą teisinę pagalbą – reikalingos aukšto lygio teisės žinios. Tokį atstovavimą gali užtikrinti advokatai ir jų padėjėjai, nes jų teisinė kvalifikacija nustatoma įstatymo nustatyta tvarka: advokatu, jo padėjėju gali tapti tik nustatytus reikalavimus atitinkantis ir egzaminą išlaikęs asmuo; savo veikloje jis privalo laikytis profesinės etikos normų; jis privalo drausti savo civilinę atsakomybę ir visiškai atsako už klientui savo kaltais veiksmais padarytą žalą. Atstovavimui nustatyti apribojimai ir reikalavimai iš esmės lemia ir atstovavimo išlaidų paskirstymo, priteisimo reglamentavimą. CPK 88 straipsnio 1 dalies 6 punktas išlaidas advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti priskiria prie išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, o CPK 98 straipsnio 1 dalis nustato, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Tai reiškia, kad įstatymas nustato civilinio proceso dalyviui, kurio naudai priimtas sprendimas, teisę reikalauti iš kitos (pralaimėjusios) šalies savo patirtų atstovavimo civiliniame procese pagal pavedimą išlaidų atlyginimo tik tuo atveju, kai jam atstovavo advokatas arba advokato padėjėjas. Kitokios fizinio asmens patirtos atstovavimo išlaidos civiliniame procese, įskaitant ir tas, kai fiziniam asmeniui atstovauja su juo susiję, CPK 56 straipsnio 1 dalies 3–6 punktuose nurodyti asmenys, negali būti priteistos.“

Projektu siūloma papildyti CPK 56 straipsnio 3 dalį dar viena nuostata, pagal kurią į teismo posėdį neatvykus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytiems asmenims, taip pat šio

straipsnio 2 dalyje nurodytiems asmenims ir CPK 55 straipsnyje nurodytiems asmenims (kai atstovaujama juridiniam asmeniui), kiti asmenys byloje atstovauti pagal pavedimą savarankiškai negali. Taip pat siūloma papildyti CPK 88 straipsnį 3 dalimi, nustatant, kad būtinomis ir pagrįstomis išlaidomis, nurodytomis šio straipsnio 1 dalies 9 punkte, nelaikomos ir šiame skyriuje nustatyta tvarka neatlyginamos išlaidos už teikiamas teises paslaugas, išskyrus advokatų ir advokatų padėjėjų teikiamas teises paslaugas. Taigi Projektu siūlomais CPK 56, 88 straipsnių pakeitimais iš esmės siekiama įstatyme aiškiai įtvirtinti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamą praktiką.

Pažymėtina, kad vadovaujantis Advokatūros įstatymo nuostatomis, advokatams keliama aukšti kvalifikaciniai reikalavimai, kurie patikrinami egzamino metu, profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo reikalavimas, nuolatinio profesinės kvalifikacijos tobulinimo reikalavimas, taip pat nustatyta drausminės atsakomybės sistema. Griežti reikalavimai, taikomi advokatų veiklai, sudaro prielaidas užtikrinti profesionalų teisinį atstovavimą asmenims ir kartu užtikrinti efektyvią teisingumo sistemą, tinkamą asmenų teisių ir įstatymų saugomų interesų gynimą.

Priėmus siūlomus teisinio reguliavimo pakeitimus, būtų pasiekti tikrieji CPK 56 straipsnio nuostatų dėl atstovavimo civiliniame procese tikslai, kai asmenims, turintiems aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, leidžiama atstovauti subjektams civiliniame procese tik išskirtiniais atvejais, o pagrindiniai subjektai, atstovaujantys civiliniame procese, yra advokatai ir advokatų padėjėjai. Taip pat būtų sudarytos geresnės prielaidos spręsti nekokybiško atstovavimo teismuose problemą ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui, kai pagal CPK 56 straipsnį asmenų atstovais pagal pavedimą teisme esant advokatams, kurie, vadovaujantis Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo nuostatomis, yra pagrindiniai subjektai, kuriems suteikta teisė teikti teises paslaugas ir kurių teikiamoms paslaugoms, siekiant užtikrinti paslaugų kokybę ir profesionalumą, keliama specialūs reikalavimai, kartu teisme atstovauja ir kiti asmenys, teikiantys ne specialių neteisinių žinių reikalaujančias paslaugas, bet teises paslaugas. Taip pat būtų sudarytos platesnės atstovavimo teismuose galimybės, kai siekiama atstovauti susijusiems juridiniams asmenims, ir būtų taupomos juridinių asmenų lėšos, skiriamos atstovavimui teismuose.

Dėl žyminio mokesčio dydžių, baudų ir kitų skaitmeninių verčių, išreikštų eurais

Siekiant veiksmingiau panaudoti žyminio mokesčio savybes ir paskirtį, Projektu siūloma peržiūrėti žyminio mokesčio civilinėse bylose dydžius.

Kadangi praktikoje kyla daug ginčų kaip apmokestinti ieškinius dėl nuomos teisinių santykių (ar traktuoti tokį ginčą kaip turtinį ir ieškinį apmokestinti pagal CPK 80 straipsnio 1 dalies 1 punktą, ar taikyti CPK 80 straipsnio 1 dalies 2 punktą), siūloma CPK 80 straipsnio 1 dalies 2 punktą išbraukti. Siekiant užkirsti kelią nesąžiningam kreditorių naudojimuisi teise pareikšti ieškinį dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo, siūloma nustatyti žyminį mokestį už kreditoriaus ieškinį dėl bankroto bylos iškėlimo. Tikėtina, kad bankroto bylų apmokestinimas žyminiu mokesčiu skatins pasinaudoti tinkamesne interesų gynimo priemone – skolos išieškojimu. Tačiau pažymėtina, kad kreditoriui pareiškus pagrįstą reikalavimą dėl bankroto bylos iškėlimo, t. y. teismui priėmus nutartį iškelti bankroto bylą ir šiai nutarčiai įsiteisėjus, sumokėtas žyminis mokestis už ieškinį dėl bankroto bylos iškėlimo būtų grąžinamas. Pabrėžtina, kad žyminiu mokesčiu kaip silpnesnė teisinių santykių šalis nebūtų apmokestinami buvę ar esami darbuotojai, taip pat įmonės likvidatoriai, savininkas (savininkai) ir vadovai, kuriuos kreiptis dėl bankroto bylos įpareigoja įstatymas (Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 7 ir 8 straipsniai), valstybės institucijos, kurios kreipiantis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo iš esmės gina viešąjį interesą, taip pat kai ieškinyje būtų grindžiamas tuo, kad įmonė neturi turto ar pajamų, iš kurių galėjo būti išieškomos skolos, ir dėl šios priežasties antstolis grąžino kreditoriui vykdomuosius dokumentus.

Projektu taip pat siūloma apmokestinti žyminiu mokesčiu prašymus dėl laikinųjų apsaugos priemonių ir tokiu būdu kreipti suinteresuotų asmenų elgesį taip, kad jie teiktų šiuos prašymus tada, kai laikinųjų apsaugos priemonių taikymas yra tikrai reikalingas, taip pat atlyginti papildomas teismų sistemos sąnaudas dėl šių prašymų nagrinėjimo.

Siekiant spręsti perkančiųjų organizacijų keliamą problemą dėl tiekėjų piktnaudžiavimo nepagrįstais skundais, kurie užvilkina viešųjų pirkimų procedūras ir stabdo investicinių projektų įgyvendinimą, Projektu taip pat siūloma padidinti žyminį mokestį viešųjų pirkimų bylose. Keičiamo CPK 80 straipsnio 1 dalies 5 punkte siūloma nustatyti, kad bylose, kuriose ginčijami sprendimai,

18

priimti vykdant viešuosius pirkimus, mokamas žyminis mokestis, kuris turi būti ne didesnis kaip trys šimtai eurų mažos vertės pirkimuose, tūkstantis eurų supaprastintuose pirkimuose (išskyrus mažos vertės pirkimus) ir du tūkstančiai eurų tarptautiniuose pirkimuose. Diferencijuotus žyminio mokesčio dydžius siūloma nustatyti siekiant proporcingumo ir atsižvelgiant į skirtingų pirkimų vertės ribas.

Kita vertus, siekiant skatinti įvaikinimą, Projektu siūloma bylose dėl įvaikinimo atleisti asmenis nuo žyminio mokesčio mokėjimo.

Projektu siūloma keisti ir kitus žyminio mokesčio dydžius, kad jie labiau atspindėtų konkrečios bylos kategorijos specifiką.

Siekiant sumažinti didelį apylinkių teismų darbo krūvį, Projektu taip pat siūloma iki 40000 eurų sumažinti teisingumo ribą, nustatytą CPK 27 straipsnio 1 punkte.

Projektu su 2007 m. liepos 11 d. Tarybos reglamente 861/2007, nustatančiame Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, nustatyta ieškinio suma derinama CPK 441 straipsnio 1 dalyje nustatyta ieškinio suma.

Projektu siūloma patikslinti visas CPK nustatytas skaitmenines vertes (žyminių mokesčių, baudų, ieškinio sumų, užstatų), išreikštas eurai. Vienos vertės buvo didinamos, siekiant, kad šalys prisidėtų prie teismų sistemos išlaikymo, kitos – mažinamos, tokiu būdu išlaikant balansą tarp padidintų ir sumažintų rinkliavų, baudų ir kitų įmokų dydžių.

Priėmus siūlomus teisinio reguliavimo pakeitimus, asmenys būtų skatinami naudotis alternatyviais ginčo sprendimo būdais (ikiteismine tvarka, taikinamuoju tarpininkavimu, arbitražu, teismine mediacija ir kt.), būtų daugiau kompensuojamos valstybės patiriamos teisingumo įgyvendinimo sąnaudos, tokiu būdu išlaikant protingą pusiausvyrą tarp visuomenės narių, kurie bylinėjasi ir kurie ne.

Dėl piktnaudžiavimo procesinėmis teisėmis

Projektu siūloma įtvirtinti papildomas priemones prieš piktnaudžiavimą procesinėmis teisėmis. Siūloma suteikti teismui įgaliojimus pareikalauti, kad asmuo, kuris pagal CPK ar kitų įstatymų nuostatas yra atleidžiamas nuo žyminio mokesčio, tam tikrais atvejais vis dėlto turėtų jį sumokėti (CPK 83 straipsnio pakeitimai). Tokia sistema jau daugiau kaip dešimt metų gana sėkmingai veikia administracinių bylų teisenoje (žr. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 40 straipsnio 4 dalį). Taip pat siūloma numatyti, kad asmuo, piktnaudžiaujantis savo procesinėmis teisėmis (pvz., dėl sistemingo nesąžiningo procesinio elgesio praeityje, konkrečiu atveju pareikšto reikalavimo nepagrįstumo ar pateiktų įrodymų nepakankamumo, atlikus preliminarų procesinio dokumento įvertinimą), sumokėtų užstatą bylinėjimosi išlaidoms atlyginti. Pastebėtina, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas yra konstatavęs, kad užstato bylinėjimosi išlaidoms atlyginti nustatymas pats savaime nepažeidžia asmens teisės į teisminę gynybą (žr. Europos Žmogaus Teisių Teismo 1995 m. liepos 13 d. sprendimą byloje *Tolstoy Miloslavsky v. Jungtinė Karalystė*, pareiškimo Nr. 18139/91).

Pabrėžtina, kad, įtvirtinus siūlomas nuostatas CPK, sąžiningas byloje dalyvaujantis asmuo nepatirtų jokio neigiamo šių nuostatų taikymo poveikio. Be to, tais atvejais, kai asmuo būtų įpareigotas sumokėti žyminį mokestį ar užstatą, tačiau bylą galiausiai laimėtų, žyminis mokestis jam būtų priteistas iš bylą pralaimėjusios šalies, o sumokėtas užstatas grąžintas.

Priėmus siūlomus teisinio reguliavimo pakeitimus, galimai sumažėtų piktnaudžiavimo, aiškiai nepagrįstų reikalavimų pateikimo atvejų, būtų labiau skatinami alternatyvūs ginčų sprendimo būdai, efektyviau užtikrinami byloje dalyvaujančių asmenų galimi turtiniai praradimai dėl kito byloje dalyvaujančio asmens nesąžiningo procesinio elgesio.

Dėl procesinių dokumentų įteikimo

Siekiant sudaryti geresnes galimybes efektyviai įteikti procesinius dokumentus, CPK 123 straipsnyje siūloma papildomai numatyti procesinių dokumentų įteikimą, paliekant pranešimą apie įteiktinus procesinius dokumentus asmens deklaruotoje gyvenamojoje vietoje. Siūloma nustatyti, kad, jeigu procesinis dokumentas negali būti fiziniam asmeniui įteiktas jo nurodytos gyvenamosios vietos ar kitu jo nurodytu procesinių dokumentų įteikimo adresu, jį pristatantis asmuo vykdo procesinio dokumento įteikimą fizinio asmens deklaruotoje gyvenamojoje vietoje. Tais atvejais, kai fizinio asmens gyvenamosios vietos ar kitas nurodytas procesinių dokumentų įteikimo adresas sutampa su fizinio asmens deklaruotos gyvenamosios vietos adresu, procesinių dokumentų įteikimas būtų

vykdomas vieną kartą. Taip pat siūloma nustatyti, kad, jeigu procesinis dokumentas negali būti fiziniam asmeniui įteiktas CPK 123 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, jį pristatantis asmuo pranešimą apie įteiktinus procesinius dokumentus palieka adresato deklaruotoje gyvenamojoje vietoje ir pažymi apie tai teismui gražintinoje pažymoje. Procesinis dokumentas šiuo atveju būtų laikomas įteiktu praėjus trisdešimčiai dienų nuo pranešimo apie įteiktinus procesinius dokumentus palikimo adresato deklaruotoje gyvenamojoje vietoje.

Pastebėtina, kad šiuo metu CPK 123 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad, kai nustatyta tvarka nepavyksta įteikti dokumentų juridiniam asmeniui, procesinis dokumentas siunčiamas juridinio asmens buveinės adresu ir laikomas įteiktu praėjus dešimčiai dienų nuo išsiuntimo. Taigi CPK siūloma įtvirtinti panašias nuostatas dėl procesinių dokumentų įteikimo ir fiziniams asmenims. Fizinių asmenų atveju siūloma nustatyti trisdešimt dienų terminą, po kurio procesiniai dokumentai būtų laikomi įteiktais, atsižvelgiant į tai, kad fizinis asmuo dėl objektyvių aplinkybių (atostogos, komandiruotė ir kt.) gali per trumpesnę terminą nespėti pasitikrinti gautų pranešimų savo deklaruotoje gyvenamojoje vietoje. Procesinių dokumentų įteikimą siūloma susieti su fizinio asmens deklaruota gyvenamąja vieta, kadangi Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo 4 straipsnyje yra numatytas platus fizinių asmenų, kurie privalo deklaruoti gyvenamąją vietą, ratas, o vadovaujantis to paties įstatymo 2 straipsniu, deklaravimo tikslai yra rinkti ir kaupti duomenis apie asmenų gyvenamąją vietą, be kita ko, siekiant vykdyti valstybinius uždavinius, gerinti administravimą. Pabrėžtina, kad tuo pačiu CPK fiziniams asmenims paliekama galimybė teismui nurodyti kitą gyvenamosios vietos ar kitokį procesinių dokumentų įteikimo adresą, o deklaruotos gyvenamosios vietos adresas būtų naudojamas kaip papildoma priemonė procesiniams dokumentams įteikti.

CPK 118 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad tais atvejais, kai šalis ar trečiasis asmuo veda bylą per atstovą, su byla susiję procesiniai dokumentai įteikiami tik atstovui, o kai šalis ar trečiasis asmuo teismui raštu nurodo, kad procesinius dokumentus pageidauja gauti patys – tik šaliai ar trečiajam asmeniui. Šioje dalyje siūloma nustatyti išimtį ir suteikti teismui teisę netenkinti šalies ar trečiojo asmens prašymo gauti procesinius dokumentus patiems, kai teismas konstatuoja, kad atstovui procesiniai dokumentai bus įteikiami operatyviau. Šiuo pakeitimu siekiama sudaryti sąlygas operatyviau įteikti procesinius dokumentus tik atstovui (pavyzdžiui, kai yra daug dalyvaujančių byloje asmenų), ypač atsižvelgiant į tai, kad atstovą ir atstovaujamąjį sieja pasitikėjimo santykiai, todėl, jei šalis ar trečiasis asmuo pageidautų asmeniškai gauti procesinius dokumentus, šiuos procesinius dokumentus galėtų perduoti atstovas.

Atsižvelgiant į siūlomus CPK 123 straipsnio pakeitimus, taip pat siūloma patikslinti CPK 122, 126 straipsnių nuostatas.

Siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai sudarytų sąlygas efektyviau įteikti procesinius dokumentus, tai skatintų bylų nagrinėjimo operatyvumo principo įgyvendinimą.

Dėl sprendimo dėl ieškinio pagrindo instituto

Projektu siūloma nustatyti sprendimo dėl ieškinio pagrindo institutą. Numatoma, kad toks sprendimas būtų galimas, jei kyla ginčas ir dėl ieškinio pagrindo, ir dėl dydžio (priteistinos pinigų sumos, turto vertės ar rūšiniais požymiais apibūdintų daiktų kiekio), nes būtent šiuo atveju yra lengviausia atriboti ir atskirai išspręsti ieškinio pagrindo ir dalyko klausimus. Būtinios sąlygos tokiam sprendimui priimti turėtų būti pateiktų įrodymų pagrindu pagrįsta teismo nuomonė, kad byla tokiu būdu bus išnagrinėta ekonomiškiau ir greičiau. Sprendimas dėl ieškinio pagrindo būtų galutinis sprendimas šioje ginčo dalyje ir jį būtų galima apskųsti nustatyta tvarka. Įsiteisėjus teismo sprendimui dėl ieškinio pagrindo ir nustačius, kad atsakovas turi atsakyti pagal pareikštą ieškinį, būtų priimamas galutinis sprendimas dėl dydžio, kuriuo ieškinys būtų tenkinamas. Pastarasis procesas galėtų vykti rašytinio proceso tvarka, nes ginčo esmė būtų išspręsta ir liktų tik priteistinos sumos klausimas, o tam ne visada būtų reikalingas žodinis procesas. Kita vertus, šalims prašant, žodinio nagrinėjimo galimybė turėtų būti užtikrinta ir klausimui dėl ieškinio dydžio išspręsti. Tam, kad tiek dalinis sprendimas, tiek sprendimas dėl ieškinio pagrindo turėtų realų civilinio proceso koncentracijos poveikį, Projektu taip pat siūloma nustatyti taisyklę, kad teismas iš anksto informuoja byloje dalyvaujančius asmenis apie ketinimą priimti dalinį sprendimą arba sprendimą dėl ieškinio pagrindo ir išklauso šių asmenų nuomonę. Siekiant, kad civilinis procesas būtų aiškus ir nuoseklus, Projektu

siūloma nustatyti teismui galimybę priimti sprendimą dėl ieškinio pagrindo (taip pat ir dėl dalinio sprendimo) parengiamojo teismo posėdžio etape (siūlomi CPK 232 straipsnio pakeitimai). Pažymėtina, kad šis institutas yra žinomas užsienio valstybėse (pvz., Vokietijos Civilinio proceso kodekso 304 straipsnis).

Priėmus siūlomus teisinio reguliavimo pakeitimus, teismui būtų suteikta daugiau galimybių užtikrinti civilinio proceso ekonomiškumą ir koncentraciją šalims ir teismui susitelkiant į vieną iš ginčo elementų, taip pat būtų skatinamas taikus susitarimas.

Dėl sprendimo už akių priėmimo

Projektu siūloma patikslinti CPK 285, 287, 289 straipsnių nuostatas dėl sprendimo už akių priėmimo. Siūloma išbraukti nuostatą, kad sprendimas už akių priimamas tik tais atvejais, kai byloje yra pateikti tik vienos iš šalių įrodymai, kadangi tokia nuostata pernelyg ribojanti sprendimo už akių priėmimo galimybes. Taip pat siūloma įtvirtinti, kad priimdamas sprendimą už akių, teismas atlieka formalų atvykusios (ar procesinį dokumentą pateikusios) šalies pateiktų ir nurodytų įrodymų vertinimą, t. y. įsitikina, kad pasitvirtinus šių įrodymų turiniui būtų pagrindas priimti tokį sprendimą. Pastebėtina, kad formalus įrodymų vertinimas galimas tik tais atvejais, kai vertinami vienos šalies pateikti įrodymai. Vis dėlto siekiant sudaryti sąlygas teismui priimti teisingą sprendimą ir nepriimti sprendimo už akių, taip pat siekiant sudaryti sąlygas apsaugoti neatvykusios (ar procesinio dokumento nepateikusios) šalies interesus, CPK 285 straipsnio 2 dalyje siūloma įtvirtinti nuostatą, kad teismas atsisako pripažinti aktyviosios šalies nurodytas aplinkybes įvykusiomis, jeigu jos pateikti ir nurodyti įrodymai kelia teismui pagrįstų abejonių. Taigi, jei teismui kiltų pagrįstų abejonių, ar remiantis aktyviosios šalies pateiktais įrodymais priimtas teismo sprendimas būtų teisingas, taip pat, jei teismas pagal byloje esančią medžiagą matytų, kad aktyviosios šalies pateikti įrodymai kelia pagrįstų abejonių, teismas galėtų nepriimti sprendimo už akių. Be to, ir toliau liktų galioti CPK 285 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai, kada teismas negali tenkinti šalies prašymo priimti sprendimą už akių. Pastebėtina, kad toks siūlomas teisinis reguliavimas atitiktų Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktiką. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarime pažymėjo, kad „iš Konstitucijos apskritai nekyla draudimas nustatyti tokį civilinio proceso teisinį reguliavimą, kad tais atvejais, kai proceso šalis savo valia nusišalina nuo dalyvavimo civilinės bylos nagrinėjime, atsisako bendradarbiauti nagrinėjant bylą, teismas turėtų įgaliojimus atitinkamą civilinę bylą nagrinėti bei sprendimą priimti ir nedalyvaujant savo valia nusišalinusiai, su teismu nebendradarbiaujančiai proceso šaliai. Priešingai, civilinis procesas turi būti įstatymu reglamentuojamas taip, kad nebūtų sudaryta prielaidų vilkinti bylų nagrinėjimą, sprendimų priėmimą ir vykdymą, būtų užkirstas kelias civilinio proceso dalyviams (procesos šalims taip pat) piktnaudžiauti procesinėmis ar kitomis teisėmis, nebūtų pažeistos *inter alia* proceso šalies, sąžiningai dalyvaujančios nagrinėjant civilinę bylą, teisės. (...) Pagal Konstituciją civilinio proceso santykius įstatymu būtina reguliuoti taip, kad būtų sudarytos teisinės prielaidos teismui ištirti visas bylai reikšmingas aplinkybes ir priimti teisingą sprendimą byloje. Ir priešingai – negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris neleistų teismui, atsižvelgus į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes ir vadovaujantis teise, nenusižengiant iš Konstitucijos kylantiems teisingumo, protingumo imperatyvams, priimti teisingą sprendimą byloje ir šitaip įvykdyti teisingumą. (...) Teismo konstitucinė priedermė teisingai išspręsti bylą suponuoja tai, kad jeigu teismas mano, jog vienai iš proceso šalių nusišalinus nuo dalyvavimo nagrinėjant bylą jis negalės teisingai išnagrinėti bylos ir priimti teisingo sprendimo, jis privalo imtis visų galimų priemonių, kad būtų užtikrintas tokios šalies dalyvavimas nagrinėjant bylą.“

Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir atsižvelgiant į tai, kad pareiškimas dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo, vadovaujantis galiojančio CPK 287 straipsnio 1 dalimi, gali būti paduotas per dvidešimt dienų nuo šio sprendimo priėmimo dienos, Projektu keičiamo CPK 285 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad šalis, kurios prašymu teismas priėmė sprendimą už akių, turi teisę per dvidešimt dienų nuo jo priėmimo paduoti apeliacinį skundą. Šis terminas būtų suvienodintas su CPK 287 straipsnio 1 dalyje nustatytu terminu, per kurį šalis, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, turi teisę paduoti sprendimą už akių priėmusiam teismui pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo (šiuo atveju nustatytas dvidešimt dienų terminas, skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo dienos), tokiu būdu būtų suderintos normos dėl sprendimo už akių apskundimo (dėl peržiūrėjimo) abiejų šalių atžvilgiu. Tai pat suvienodinus nurodytus terminus būtų suvienodintas sprendimo įsiteisėjimo

terminas abiejų šalių atžvilgiu. Taip pat, atsižvelgiant į teismų atstovų siūlymus, siūloma nustatyti, kad sprendimo už akių priėmimas ir paskelbimas gali būti atidėtas ne ilgesniam nei septynių dienų terminui. Siekiant užkirsti kelią nesąžiningos šalies piktnaudžiavimui, CPK 287 straipsnio 3 dalį siūloma papildyti nuostata, kad teismas turi teisę atsisakyti priimti pavėluotai pateiktus įrodymus, jeigu šie įrodymai galėjo būti pateikti anksčiau, o jų vėlesnis pateikimas užvilkins bylos nagrinėjimą. Pažymėtina, kad analogiškos nuostatos dėl galimybės atsisakyti priimti pavėluotai pateiktus įrodymus yra įtvirtintos galiojančio CPK 142 straipsnio 3 dalyje, 181 straipsnio 2 dalyje, 227 straipsnio 2 dalyje. Siekiant užkirsti kelią bylų vilkinimui ir sudaryti sąlygas greičiau priimti galutinį teismo sprendimą, CPK 289 straipsnyje siūloma nustatyti, kad, jeigu teismas atnaujiną bylos nagrinėjimą iš esmės CPK 288 straipsnio 4 dalyje numatytais pagrindais, tačiau šalis, dėl kurios yra priimtas sprendimas už akių, neatvyksta į teismo posėdį be svarbių priežasčių, jeigu jai yra tinkamai pranešta apie posėdžio laiką ir vietą, teismas aktyviosios šalies prašymu išnagrinėja ieškinį pagal byloje esančią medžiagą ir priima sprendimą. Jei aktyvioji šalis nepateiktų prašymo išnagrinėti ieškinį pagal byloje esančią medžiagą, siūloma, kad tokiu atveju teismas turėtų teisę arba atidėti bylos nagrinėjimą, arba bylą išnagrinėti iš esmės pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, arba, jei prašymo išnagrinėti ieškinį pagal byloje esančią medžiagą nepateikia atsakovas, teismas turėtų teisę palikti ieškinį nenagrinėtą. Pastebėtina, kad analogiški sprendimai yra įtvirtinti galiojančio CPK 246 straipsnyje.

Siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai sudarytų geresnes sąlygas priimti sprendimą už akių, tokiu būdu užkirsti kelią piktnaudžiavimui, bylų vilkinimui ir skatinti bylų nagrinėjimo operatyvumo principo įgyvendinimą.

Su sprendimo už akių priėmimu yra susijęs ir asmens neatvykimo į teismo posėdį priežasčių svarbumo vertinimas. Kaip minėta, šiuo metu CPK 162² straipsnyje, reglamentuojančiame bylos nagrinėjimo atidėjimą, numatyta, kad svarbiomis neatvykimo į bylos nagrinėjimą priežastimis nelaikomi atostogos, komandiruotė, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai, be to, svarbiomis priežastimis paprastai nelaikomas neatvykimas dėl ligos ir atstovo užimtumas kitose bylose. Pažymėtina, kad praktikoje pasitaiko situacijų, kai bylos nagrinėjimo data nustatoma šalims ar jų atstovams jau iš anksto suplanavus atostogas, komandiruotes ir pan., kurių nėra įmanoma atšaukti, todėl ne visais atvejais yra pagrįsta įstatyme įtvirtinta nuostata, kad svarbiomis neatvykimo į bylos nagrinėjimą priežastimis nelaikomi atostogos, komandiruotė, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai. Atsižvelgiant į Lietuvos advokatūros siūlymus ir siekiant sudaryti galimybes pačiam teismui, įvertinus konkrečias aplinkybes, objektyviai nuspręsti dėl neatvykimo priežasčių svarbumo, vietoj aptarto reguliavimo CPK 162² straipsnyje siūloma įtvirtinti nuostatą, kad neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, dalyvaujančio byloje asmens ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes. Analogiški teisinio reguliavimo pakeitimai yra siūlomi CPK 246, 247 straipsniuose.

Dėl proceso atnaujinimo

Pagal CPK 366 straipsnio 1 dalies 1 punktą procesas civilinėje byloje gali būti atnaujinamas, tik kai Europos Žmogaus Teisių Teismas pripažįsta, kad Lietuvos Respublikos teismų sprendimai, nutartys ar nutarimai civilinėse bylose prieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir (ar) jos papildomiems protokolams, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika, kitaip tariant, kai Europos Žmogaus Teisių Teismas priima sprendimą, kuriuo konstatuojamas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimas. Tačiau procesas Europos Žmogaus Teisių Teisme gali būti užbaigtas ir Europos Žmogaus Teisių Teismui nagrinėjamą petiją išbraukiant iš bylų sąrašo taikaus susitarimo ar vienašalės deklaracijos pagrindu. Pastebėtina, kad ir taikiame susitarime, ir vienašalėje deklaracijoje paprastai yra įtraukiamos nuostatos dėl Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimo pripažinimo, galimai kylančio iš teismų sprendimų, nutarčių ar nutarimų civilinėse bylose, atitinkamai galimos ir taikaus susitarimo ar vienašalės deklaracijos sąlygos dėl Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimo atitaisymo nacionalinėje teisėje, tai tam tikrais atvejais gali reikšti pareiškėjo civilinės bylos atnaujinimo būtinumą. Tačiau pagal galiojantį teisinį reguliavimą Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas dėl peticijos išbraukimo iš bylų sąrašo taikaus susitarimo ar vienašalės deklaracijos pagrindu nepatenka į šiuo metu galiojančio CPK 366 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintą bylos atnaujinimo pagrindą. Nesant įstatyminio bylos atnaujinimo pagrindo taikių susitarimų

ir vienašalių deklaracijų pagrindu, civilinės bylos atnaujinimo sąlygą įrašius į taikų susitarimą ar vienašalę deklaraciją, kultų rizika laikyti Vyriausybę pažeidusia valdžių padalijimo principą, atitinkamą sąlygą vertinant kaip vykdomosios valdžios kišimąsi į teismų veiklą. Atsižvelgiant į tai ir siekiant išplėtoti paties Europos Žmogaus Teisių Teismo ypač skatinamą taikių susitarimų ir vienašalių deklaracijų sudarymo praktiką bylose prieš Lietuvą, neabejotinai prisidedančią prie pagrindinio Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos subsidiarumo principo stiprinimo, sudarant prielaidas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos klausimus išspręsti nacionaliniu lygmeniu, siūloma tarp proceso atnaujinimo pagrindų prie Europos Žmogaus Teisių Teismo konstatuojamų pažeidimų įtraukti ir šio teismo patvirtintas taikos sutartis ir vienašales deklaracijas, kuriose pripažįstamas atitinkamas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimas.

Kaip minėta, vadovaujantis CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punktu, procesas gali būti atnaujinamas, jeigu pirmosios instancijos teismo sprendime yra padaryta aiški teisės normos taikymo klaida, kuri galėjo turėti įtakos priimant neteisėtą sprendimą, ir sprendimas nebuvo peržiūrėtas apeliacine tvarka, o CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punkte papildomai numatyta, kad Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras turi teisę pateikti prašymus atnaujinti procesą šiame punkte numatytais pagrindais dėl pirmosios instancijos ir apeliacinės instancijos teismo sprendimų (nutarčių). Atsižvelgiant į tai, kad proceso atnaujinimas yra išimtinė proceso stadija ir išimtinė įsiteisėjusių teismų sprendimų peržiūrėjimo forma, siūloma atsisakyti CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punkte įtvirtintos papildomos teisės Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui pateikti prašymus atnaujinti procesą ne tik dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų, neperžiūrėtų apeliacine tvarka (tokia teisė įtvirtinta visiems subjektams), bet ir dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimų. Pastebėtina, kad vadovaujantis galiojančio CPK 365 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui būtų išlaikyta teisė paduoti prašymus dėl proceso atnaujinimo, siekiant apginti viešąjį interesą, tokiais pačiais pagrindais, kaip ir kitiems subjektams.

CPK 368 straipsnio 2 dalyje siūloma suvienodinti prašymo atnaujinti procesą padavimo terminus ir nustatyti, kad visiems subjektams ir visais atvejais taikomas vienodas penkerių metų naikinamasis prašymų padavimo terminas. Pažymėtina, kad vis dėlto lieka galioti CPK 368 straipsnio 1 dalis, įpareigojanti asmenis prašymą atnaujinti procesą pateikti per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią jį pateikiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti aplinkybes, sudarančias proceso atnaujinimo pagrindą. CPK 368 straipsnio 2 dalyje taip pat siūloma nustatyti išimtį atvejams, kai Europos Žmogaus Teisių Teismas pripažįsta, kad Lietuvos Respublikos teismų sprendimai, nutartys ar nutarimai civilinėse bylose prieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir (ar) jos papildomiems protokolams, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika (CPK 366 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Tokiais atvejais siūloma netaikyti prašymo atnaujinti procesą padavimo naikinamojo termino. Naikinamojo termino proceso atnaujinimo institute paskirtis yra užtikrinti teisės stabilumą ir skatinti suinteresuotus subjektus inicijuoti proceso atnaujinimą kuo anksčiau, stengtis operatyviai pateikti proceso atnaujinimo sąlygas atitinkantį prašymą jį nagrinėsiančiam teismui. Daugeliu atveju proceso atnaujinimo sąlygos siejamos su proceso dalyvių turima ir galima pateikti nauja informacija, galinčia lemti kitokią bylos baigtį, t. y. egzistuoja tam tikro laipsnio informacijos kontrolės ir valios elementas. Tuo tarpu procesas Europos Žmogaus Teisių Teisme yra proceso dalyviams iš esmės nepavaldi sritis ir naštos jiems dėl naikinamojo termino laikymosi perkėlimas reiškia nuo jų valios visiškai nepriklausančių veiksmų nustatymą kaip lemiantį jų procesines galimybes dėl proceso atnaujinimo. Šiame kontekste svarbu pabrėžti, kad procesas Europos Žmogaus Teisių Teisme dažniausiai užtrunka ilgiau nei 5 metus, pavyzdžiui, naujausiose bylose prieš Lietuvą, kuriose buvo nustatyti Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 1 Protokolo 1 straipsnio, numatančio teisę į nuosavybės apsaugą, pažeidimai, procesas nuo galutinio nacionalinio teismo sprendimo iki Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo įsigaliojimo užtruko virš 8 metų: byloje *Digrytė-Klibavičienė prieš Lietuvą* (Nr. 34911/06) peticija buvo pateikta 2006 m. rugpjūčio 12 d., o Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas įsigaliojo 2015 m. sausio 21 d., byloje *Paplauskienė prieš Lietuvą* (Nr. 31102/06) peticija pateikta 2006 m. liepos 5 d., o Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas įsigaliojo 2015 m. sausio 10 d. Be to, pažymėtina, kad bylos Europos Žmogaus Teisių Teismo yra nagrinėjamos prioriteto, o ne chronologine tvarka, yra išskiriamos 7

grupės ir visų pirma Vyriausybei perduodamos svarbiausios bylos, pavyzdžiui, skubios petičijos, kai pareiškėjo gyvybei ar sveikatai gresia pavojus, taip pat prie svarbių bylų priskiriamos bylos, kuriose nagrinėjami visuotinės svarbos klausimai, bei bylos, susijusios su kankinimo ar vergijos uždraudimu. Todėl nuo petičijos pateikimo Europos Žmogaus Teisių Teismui taip pat gali praeiti nemažai laiko, kol byla perduodama Vyriausybei ir imamas jos nagrinėjimo iš esmės. Pavyzdžiui viena paskutinių Vyriausybei perduotų bylų *Wahl prieš Lietuvą* (Nr. 43062/08), kurioje nagrinėjamas asmenvardžių rašymo nelietuviškais rašmenimis oficialiuose dokumentuose klausimas, Vyriausybei perduota praėjus daugiau nei 6 metams – peticiją pareiškėja pateikė 2008 m. liepos 24 d., o Vyriausybei ši byla buvo komunikuota tik 2014 m. gruodžio 16 d. Papildomai pažymėtina, kad Europos Tarybos Ministrų Komitetas yra priėmęs rekomendaciją valstybėms narėms Dėl pakartotinio ar atnaujinto tam tikrų bylų nagrinėjimo nacionalinių lygmeniu po Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų priėmimo Nr. R(2000)2, kuria skatina užtikrinti, kad tais atvejais, kai Europos Žmogaus Teisių Teismas nustato Konvencijos pažeidimą, būtų atitinkamos galimybės pakartotinai nagrinėti bylą, įskaitant ir bylos atnaujinimą.

Atsižvelgiant į naujausią oficialiai paskelbtą Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos tekstą (Žin., 2011, Nr. 156-7390), CPK 366 straipsnio 1 dalies 1 punkte siūloma patikslinti Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pavadinimus.

Dėl bylų dėl tėvų valdžios apribojimo ir dėl globėjo (rūpintojo) paskyrimo vaikui atskirimo

Įstatymų projektais siūloma įtvirtinti CPK ir CK pakeitimus, nustatant bylų dėl tėvų valdžios apribojimo ir globėjo (rūpintojo) paskyrimo vaikui atskirumą. Šiuo metu CK 3.183 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu skiria vaikui globą (rūpybą) ir nustato jo gyvenamąją vietą. Analogiška nuostata yra įtvirtinta CPK 407 straipsnyje. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūloma CK 3.183 straipsnio 4 dalyje nustatyti, kad priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu nustato tik vaiko gyvenamąją vietą iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo. Analogišką nuostatą siūloma įtvirtinti CPK 407 straipsnyje. CPK 403, 406 straipsniuose siūlomi galiojančių nuostatų patikslinimai, atsižvelgiant į siekiamą numatyti bylų dėl tėvų valdžios apribojimo ir globėjo (rūpintojo) paskyrimo vaikui atskirumą. Atsižvelgiant į Įstatymų projektais siūlomais pakeitimais siekiamą vieną iš tikslų – užtikrinti būsimų vaikų tėvių duomenų konfidencialumą, CPK 9 straipsnio 3 dalį siūloma papildyti nuostata, kad bylose dėl vaiko globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui teismo sprendimo rezoliucinė dalis nėra paskelbiama viešai, taigi siūloma įtvirtinti analogišką reguliavimą kaip ir bylose dėl įvaikinimo. CPK 502 straipsnio 1 dalyje siūloma numatyti, kad byla dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir (ar) globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjama žodinio proceso tvarka uždareme teismo posėdyje. CPK 496 straipsnyje siūloma nustatyti išimtį, kad teismo sprendimai ir nutartys dėl globos ar rūpybos nustatymo ir panaikinimo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui nėra vykdomi skubiai. Pažymėtina, kad iki teismo sprendimo dėl globos ar rūpybos nustatymo ir panaikinimo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui paprastai jau būna nustatyta laikinoji globa, vaikas būna paimtas iš tėvų, todėl nėra poreikio šiuos sprendimus vykdyti skubiai. Vis dėlto, siekiant apsaugoti vaiko interesus, CPK 496 straipsnyje siūloma nustatyti, kad teismo sprendimai dėl tėvų valdžios apribojimo vykdomi skubiai, kadangi tėvų valdžios apribojimo atveju gali atsirasti būtinybė skubiai paimti vaiką iš tėvų ir skubiai perkelti vaiką į naują gyvenamąją vietą. Taip pat, atsižvelgiant į CPK 501, 505, 506 straipsnių nuostatas, reglamentuojančias pasirengimą bylų dėl globos ar rūpybos nustatymo nagrinėjimui, CPK siūloma papildyti nauju 496¹ straipsniu, kuriame būtų reglamentuota teismo pareiga inicijuoti bylos dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui nagrinėjimą, kai teismas priima sprendimą apriboti tėvų valdžią (analogiška pareiga teismui yra reglamentuota jau šiuo metu, kai teismas priima sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksnium ar ribotai veiksnium), ir pasirengimas nagrinėti bylą, pradėtą teismo iniciatyva.

Siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai sudarytų sąlygas apsaugoti būsimų tėvių duomenis ir užtikrinti būsimą įvaikinimo konfidencialumą, o tuo pačiu užtikrinti vaiko interesų apsaugą.

Dėl privalomos išankstinės viešųjų pirkimų ginčų sprendimo ne teisme tvarkos nesilaikymo procesinių pasekmių

Galiojančias CPK 423² straipsnio 3 dalies nuostatas siūloma tobulinti atsižvelgiant į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijoje identifikuotą netinkamą šių nuostatų taikymo žemesnių instancijų teismuose praktiką, kai byloje nustačius, jog perkančioji organizacija pagrįstai, įstatyme nustatytais pagrindais atsisakė nagrinėti tiekėjo pretenziją, o ieškovo pateiktos priežastys, dėl kurių jis nesutinka su tokiu jos sprendimu, nepagrįstos ir nepakankamos pateisinti termino pretenzijai pateikti praleidimą, byla sprendžiama iš esmės, nors turėtų būti taikomi CPK 293 straipsnio 2 punkte nustatyti procesiniai padariniai – byla nutraukiama (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 24 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje Nr. 3K-3-84-248/2015, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 7 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje Nr. 3K-3-183-248/2015, ir kt.). Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija tokią teismų praktiką, kai teismai nagrinėjo šalių ginčą iš esmės, nors nenustatė taip veikti CPK 423² straipsnio 3 dalyje įtvirtinto būtinojo pagrindo ar nekonstatavo savo teisės *ex officio* dėl to pasisakyti, vertino kaip proceso teisės požiūriu ydingą ir, be kita ko, klaidinančią tiekėjus dėl jų gynybos pozicijos teismo procese. Atsižvelgiant į tai, Projektu siūloma tikslinti galiojančias CPK 423² straipsnio 3 dalies nuostatas, pirmiausiai akcentuojant, kad tokiais atvejais, kai įstatymų nustatytais pagrindais atsisakoma nagrinėti tiekėjo kreipimąsi, pareikštą išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarka, ir šia tvarka nebegalima pasinaudoti, teismas nutraukia bylą. Taip pat siūloma pabrėžti, kad tik išimtiniais atvejais, kai teismas pripažįsta, kad ieškovo nurodyti argumentai, kuriais grindžiamas nesutikimas su priimtu sprendimu atsisakyti nagrinėti jo kreipimąsi, yra pagrįsti, byla nagrinėjama iš esmės.

Manytina, kad tokių nuostatų įtvirtinimas leis tinkama linkme nukreipti teismų praktiką nagrinėjant viešųjų pirkimų bylas, užkirs kelią pavėluotų ieškinių viešųjų pirkimų bylose teikimui, prisidės prie viešųjų pirkimų operatyvumo užtikrinimo.

Dėl teismo įsakymo išdavimo ir dėl dokumentinio proceso

Siekiant apsaugoti asmenų – skolininkų interesus ir užkirsti kelią galimam kreditorių piktnaudžiavimui tais atvejais, kai į teismą kreipiamasi dėl teismo įsakymo išdavimo, kai kreditoriaus reikalavimas yra kilęs iš vartojimo kredito sutarties ar kai prašoma priteisti itin didelius delspinigius, CPK 431 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad CPK XXIII skyriuje, reglamentuojančiame bylų dėl teismo įsakymo išdavimo nagrinėjimo ypatumus, nustatyta tvarka pareiškimas nenagrinėjamas, jeigu kreditoriaus reikalavimas yra kilęs iš vartojimo kredito sutarties ir bendros vartojimo kredito kainos metinė norma neatitinka Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatyme nustatytų bendrai vartojimo kredito kainai taikomų reikalavimų, taip pat jeigu prašomi priteisti delspinigiai (pavėluoto mokėjimo palūkanos) viršija Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatyme nurodytą pavėluoto mokėjimo palūkanų normą arba prašoma priteisti aiškiai nepagrįstas baudas, nepriklausomai nuo to, iš kokių santykių yra kilęs kreditoriaus reikalavimas. Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis šiuo metu galiojančio Vartojimo kredito įstatymo 21 straipsnio 2 dalimi, preziumuojama, kad bendra vartojimo kredito kaina neatitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytų reikalavimų, jeigu vartojimo kredito sutartyje nustatyta bendros vartojimo kredito kainos metinė norma sutarties sudarymo momentu yra didesnė kaip 200 procentų, o Mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad pavėluoto mokėjimo palūkanų norma yra 8 procentiniais punktais padidinta vėliausiai pagrindinei Europos centrinio banko refinansavimo operacijai taikoma fiksuotoji palūkanų norma, jeigu vėliausia pagrindinė Europos centrinio banko refinansavimo operacija buvo vykdoma fiksuotųjų palūkanų konkurso būdu, arba ribinė palūkanų norma, jeigu vėliausia pagrindinė Europos centrinio banko refinansavimo operacija buvo vykdoma kintamųjų palūkanų konkurso būdu. Pastebėtina, kad nurodytais atvejais kreditoriai dėl skolos priteisimo galės kreiptis į teismą bendra tvarka, pateikdami ieškinį ir pateikdami jų reikalavimus pagrindžiančius įrodymus. Taip pat yra siūlomas CPK 433 straipsnio pakeitimas, pagal kurį pareiškime dėl teismo įsakymo išdavimo reikėtų papildomai nurodyti, ar reikalavimas yra kilęs iš vartojimo kredito sutarties, ir jei taip – nurodyti bendros vartojimo kredito kainos metinę normą.

Atsižvelgiant į tai, kad CPK XXIII skyriuje nustatytais bylų dėl teismo įsakymo išdavimo nagrinėjimo ypatumais siekiama sudaryti sąlygas greitai ir efektyviai patenkinti kreditorių

reikalavimus, kai skolininkai nereiškia dėl jų prieštaravimo, Projektu siūlomi konkretūs pakeitimai, kuriais būtų sudarytos geresnės prielaidos teismo įsakymo išdavimo efektyvumui. CPK 431 straipsnio 3 dalyje šiuo metu nustatyta, kad tuo atveju, kai pagal kreditoriaus reikalavimą iškėlus teisme bylą ir priėmus teismo įsakymą paaiškėja, kad skolininko gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos, teismas panaikina teismo įsakymą ir kreditoriaus pareiškimą palieka nenagrinėtą. Šioje dalyje siūloma atsisakyti nuostatos, kad joje numatytu atveju teismas gali panaikinti teismo įsakymą ir kreditoriaus pareiškimą palikti nenagrinėtą tik prieš tai nustatęs kreditoriui terminą patikslinti skolininko gyvenamąją vietą arba atlikti veiksmus, kad teismas galėtų įteikti procesinius dokumentus kitu būdu. CPK 435 straipsnyje siūloma atsisakyti 4 dalies nuostatos dėl trūkumų šalinimo instituto taikymo, kai paduodamas pareiškimas dėl teismo įsakymo išdavimo. Tokiu atveju, jei pareiškimas dėl teismo įsakymo išdavimo būtų su formos ar turinio trūkumais, teismas atsisakytų priimti pareiškimą, tačiau tai neužkirstų kelio, pašalinus formos ar turinio trūkumus, pakartotinai kreiptis į teismą dėl teismo įsakymo išdavimo.

Įstatymo projektu taip pat siūloma pakeisti CPK 439 straipsnio 5 dalies nuostatas, aiškiai numatant, kad tais atvejais, kai skolininkas pareiškia prieštaravimus dėl kreditoriaus pareiškimo ir kreditorius pareiškia ieškinį, ieškinio priėmimo klausimą sprendžia ir išduotą teismo įsakymą panaikina teismo įsakymą išdavęs teismas. Kreditorius tokiais atvejais ieškinį visada turėtų pateikti teismo įsakymą išdavusiam teismui. Teismo įsakymą išdavęs teismas, jeigu ieškinio suma keistų teismingumą, perduotų bylą pagal teismingumą, o ieškinio priėmimo ir teismo įsakymo panaikinimo klausimą tokiu atveju išspręstų teismas, kuriam perduota byla pagal teismingumo taisykles.

Siekiant dokumentinio proceso efektyvumo didinimo ir teisinio aiškumo, taip pat siūloma keisti CPK 429 straipsnio 2 dalį, numatant, kad tais atvejais, kai nepavyksta įteikti procesinių dokumentų atsakovui ir ieškovas neįvykdo nustatytų reikalavimų (nesumoka reikiamo žyminio mokesčio), kad ieškinys galėtų būti nagrinėjamas pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, teismo nutartis, kuria panaikinamas preliminarus sprendimas ir ieškinys paliekamas nenagrinėtas, neskundžiama atskiruoju skundu. Pastebėtina, kad tokia nutartis neužkirstų kelio ieškovui, įvykdžius visas teisės aktuose nustatytas sąlygas, pareikšti ieškinį bendra tvarka, siekiant bylos nagrinėjimo pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles.

Siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai sudarytų sąlygas geriau apsaugoti skolininkų interesus, efektyviau ir operatyviau nagrinėti bylas dėl teismo įsakymo išdavimo, taip pat greičiau išspręsti dokumentinio proceso pabaigos klausimą, kai ieškinys paliekamas nenagrinėtas.

Dėl grupės ieškinio

Vadovaujantis CPK 261¹ straipsniu, jeigu grupės ieškinyje yra reiškiami individualaus pobūdžio turtiniai grupės narių reikalavimai, grupės ieškinio bylą nagrinėjantis teismas priima visiems grupės nariams bendrą sprendimą dėl grupės narius vienijančių faktinių aplinkybių grupės ieškinio byloje – tarpinį sprendimą. Remdamasis įsiteisėjusiu tarpiniu sprendimu grupės ieškinio byloje, teismas išsprendžia kiekvieno grupės nario individualaus pobūdžio turtinius reikalavimus ir priima individualius sprendimus kiekvienam grupės nariui. Taigi tik įsiteisėjus tarpiniam sprendimui teismas apskritai imasi nagrinėti grupės narių individualaus pobūdžio reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, Projektu siūloma išbraukti CPK 441¹³ straipsnio 7 dalies nuostatą, kad grupės narys individualų apeliacinį skundą gali paduoti per trisdešimt dienų po to, kai pasibaigė grupės apeliacinio skundo padavimo terminas, įskaitant teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą (jeigu šis buvo nustatytas). Išbraukus šią nuostatą, grupės narys individualų apeliacinį skundą galės paduoti per CPK 307 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą – per trisdešimt dienų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo dienos.

Kaip minėta, CPK 441¹³ straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad apeliacinis skundas dėl grupės ieškinio byloje priimto bendro sprendimo arba dėl tarpinio sprendimo teismui paduodamas per teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą, kuris teismo sprendimu gali būti atnaujintas. Pastebėtina, kad CPK 441¹³ straipsnio 3 dalyje numatytas bendro arba tarpinio sprendimo dėl grupės ieškinio įsiteisėjimo atidėjimas, o vadovaujantis to paties straipsnio 5 dalimi, atidėtas terminas gali būti atnaujintas. CPK 441¹³ straipsnio 5 dalyje taip pat numatytas nutarties, kuria atmestas prašymas atnaujinti praleistą apeliacinio skundo padavimo terminą (jau minimas ne prašymas atidėti sprendimo įsiteisėjimo terminą), apskundimas. Siekiant teisinio reguliavimo nuostatų suderinamumo

tarpusavyje, CPK 441¹³ straipsnio 5 dalyje siūloma reglamentuoti galimybę, esant svarbioms priežastims, teismo sprendimu pratęsti grupės ieškinio byloje priimto bendro sprendimo arba tarpinio sprendimo įsiteisėjimo terminą.

CPK 441¹⁴ straipsnyje numatyta, kad kasaciniam procesui grupės ieškinio byloje *mutatis mutandis* taikomos CPK 441¹³ straipsnio nuostatos ir bendrosios kasacinio proceso taisyklės. Atsižvelgiant į tai, kad ne visos CPK 441¹³ straipsnio nuostatos, skirtos apeliacinio proceso reguliavimui, gali būti taikomos kasaciniame procese, CPK 441¹⁴ straipsnyje siūloma numatyti, kad kasaciniam procesui grupės ieškinio byloje *mutatis mutandis* taikomos CPK 441¹³ straipsnio 1, 2, 4, 6 ir 7 dalių nuostatos ir bendrosios kasacinio proceso taisyklės. Taip pat siūloma nustatyti, kad nutartis dėl iki kasacinio skundo padavimo termino pabaigos prireikus paduodamų kreipimūsi dėl grupės atstovo pakeitimo priima bendrą sprendimą dėl grupės ieškinio arba tarpinį sprendimą priėmęs pirmosios instancijos teismas.

Siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai užtikrintų teisinį aiškumą ir būtų pašalinti akivaizdūs teisinio reguliavimo, skirto grupės ieškinio bylų nagrinėjimui, trūkumai.

Dėl į Reglamento (ES) 606/2013 taikymo sritį patenkančių civilinių apsaugos priemonių tinkamo vykdymo Lietuvos Respublikoje užtikrinimo

Kaip pirmiau minėta, šiuo metu CPK 590 straipsnyje nustatyta, kad jeigu skolininkas yra fizinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo pagal skolininko gyvenamąją vietą, jo turto buvimo vietą arba jo darbo vietą. Pagal Reglamento (ES) 606/2013 nuostatas kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje išduotoje pažymoje nustatytas civilinės apsaugos priemonės antstolis vykdys vadovaudamasis CPK nustatytais vykdymo proceso taisyklėmis, todėl praktikoje gali būti atvejų, kai antstolis, vykdamas pažymoje nustatytas civilinės apsaugos priemonės, bus Vilniuje, o išieškotojas – asmuo, kurio prašymu tos apsaugos priemonės taikomos, bus Klaipėdoje, todėl antstoliui bus sunku kontroliuoti, ar skolininkas laikosi jam nustatytų įpareigojimų išieškotojo atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, Projektu keičiamo CPK 590 straipsnyje siūloma nustatyti, kad nepiniginio pobūdžio vykdomuosius dokumentus dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo antstolis, išieškotojo prašymu, gali vykdyti pagal skolininko arba išieškotojo gyvenamąją vietą ar kitą jo buvimo vietą.

Dėl teismas nebūdingų funkcijų atsisakymo

Galiojančios redakcijos CPK 591 straipsnyje nustatytas teisinis reguliavimas apsunkintas formaliais pranešimais, todėl siūloma supaprastinti vykdymo veiksmų atlikimo kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje procedūrą. Atsižvelgiant į tai, Projekte siūloma nustatyti, kad, tuo atveju, kai realizuojamas skolininko turtas, esantis kito antstolio veiklos teritorijoje, prieš pradėdant realizuoti turtą, antstolis turės surašyti motyvuotą patvarkymą, kuris nustatyta tvarka įteikiamas vykdymo proceso šalims ir kitiems vykdymo procese suinteresuotiems asmenims. Šis antstolio patvarkymas būtų skundžiamas bendra tvarka.

Projektu keičiamame CPK 596 straipsnyje (teisių perėmimas vykdymo procese) siūloma numatyti galimybę proceso šalies pakeitimo klausimus išspręsti antstolio patvarkymu. Iškilus ginčui, antstolio patvarkymas, kuriuo keičiama proceso šalis, nustatyta tvarka galėtų būti skundžiamas bendra antstolio procesinių veiksmų apskundimo tvarka. Tokiu būdu iš dalies sumažėtų teismų darbo krūvis, kai nėra ginčo sprendžiant šį klausimą. Tais atvejais, kai vykdomas vykdomasis dokumentas, išduotas byloje pagal grupės ieškinį, Projekte siūloma grupės atstovo pakeitimo klausimą perduoti spręsti teismui, nes grupės pareikštus ieškinius, kaip pirmosios instancijos teismas, nagrinėja apygardų teismai ir šiuo atveju antstoliui būtų sudėtinga visapusiškai įvertinti asmens tinkamumą būti grupės atstovu. Pažymėtina, kad pagal CPK 441³ straipsnį, apibrėžiantį grupės ieškinio pareiškimo prielaidas ir sąlygas, teismas nustato, ar grupės atstovas tinkamas, todėl Projekte siūloma numatyti teismui teisę vertinti ir spręsti dėl atstovo tinkamumo vykdymo procese, kai vykdomas teismo sprendimas, priimtas pagal grupės asmenų ieškinį.

Projektu taip pat siūloma įtvirtinti galimybę skolininkui priklausančio turto, kuris yra bendras su kitais asmenimis, dalį nustatyti notarine tvarka tais atvejais, kai dėl turto dalių nustatymo (atidalijimo iš bendrosios nuosavybės) bendrasavininkiai susitaria gera valia. Tais atvejais, kai nėra ginčo, siūloma numatyti galimybę notarui bendra tvarka patvirtinti atitinkamą sutartį, kurios pagrindu nustatomas skolininkui priklausantis turtas, iš kurio galima vykdyti išieškojimą. Tokiu būdu

sutrumpėtų vykdymo procesas, sumažėtų jo kaštai (teismo išlaidos ir kt.), iš dalies sumažėtų teismų darbo krūvis (jei nėra ginčo). Be to, Projekte siūloma nustatyti, kad naudojimosi nekilnojamuoju daiktu tvarką teismas ar notaras nustato tik tuo atveju, jei to prašo išieškotojas, skolininkas ar bendrosios nuosavybės dalyvis (galiojančios redakcijos CPK 667 straipsnyje yra įtvirtintas reikalavimas teismui, nustatant nekilnojamojo daikto skolininko dalį, kartu nustatyti ir naudojimosi skolininkui priklausančia nekilnojamojo daikto dalimi tvarką). Taip pat siūloma atsisakyti draudimo pakartotinai nukreipti išieškojimą į turtą ne anksčiau kaip praėjus vieneriems metams po išieškojimo iš to turto nutraukimo dienos. Vadovaujantis CPK 744 straipsniu, skolininko turto administravimo ir iš to gautų pajamų paskirstymo tvarką antstolio prašymu nustato teismas. Projektu siūloma numatyti galimybę šiuos klausimus spręsti antstolio patvarkymu visais atvejais, ne tik hipoteka ar įkeitimu įkeisto turto išieškojimo metu. Antstolio patvarkymas, kuriuo nustatomas skolininko turto administravimas ir iš to gautų pajamų paskirstymo tvarka, būtų skundžiamas bendra, CPK 510 straipsnyje numatyta tvarka.

Kadangi CPK 593 straipsnyje, reguliuojančiame pareiškimų teismui nagrinėjimą vykdymo proceso metu, įtvirtintas pareiškimų dėl skolininko turto administravimo ir gautų pajamų paskirstymo tvarkos nustatymas teismo nutartimi, Projektu taip pat siūloma išbraukti CPK 593 straipsnio 2 ir 5 dalyse vartojamus žodžius „dėl skolininko turto administravimo tvarkos nustatymo“.

Dėl išieškojimo iš turto, kuris yra įkeistas pagal hipotekos taisykles

Kaip minėta, šiuo metu galiojančio CPK 723 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, jeigu išieškotojas atsisako paimti jam perduodamą turtą, kuris neparduotas iš antrųjų varžytynių, arba per antstolio nustatytą terminą nepraneša apie sutikimą paimti perduodamą turtą ar per nustatytą terminą neįmoka pradinės parduodamo turto kainos ir jo daliai tenkančių lėšų skirtumo, turtas grąžinamas skolininkui. CPK 723 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad pakartotinai į tą patį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo turto grąžinimo skolininkui. Projektu CPK 723 straipsnio 3 dalyje siūloma įtvirtinti išimtį, kad šioje dalyje nustatytas apribojimas nėra taikomas, kai turtas yra įkeistas pagal hipotekos taisykles. Pažymėtina, kad toks siūlymas atitinka Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką (žr. jau minėtą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. sausio 15 d. nutartį civilinėje byloje Nr. Nr. 3K-7-85/2015), kurioje pažymėta, kad vadovaujantis hipotekos instituto principais, *inter alia* hipotekos kreditoriaus turimos daiktinės teisės absoliutumu, jo privilegijuota padėtimi prieš kitus kreditorius, greito ir efektyvaus hipotekos kreditoriaus reikalavimo realizavimo principu, vykdant priverstinį išieškojimą pagal hipotekos kreditoriaus reikalavimą, hipoteka įkeisto turto nerealizavus antrosiose varžytynėse, netaikoma CPK 723 straipsnio 3 dalies norma.

Siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai sudarytų palankesnes sąlygas hipotekos kreditoriams realizuoti įkeistą turtą ir geriau užtikrintų hipotekos kreditorių interesus.

Dėl kitų CPK pakeitimų

Siekiant teisinio aiškumo ir atsižvelgiant į Lietuvos antstolių rūmų siūlymą, Projektu taip pat siūloma papildyti CPK 593 straipsnį, reglamentuojantį pareiškimų teismui nagrinėjimą vykdymo proceso metu, ir nustatyti, kad nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje numatytus pareiškimus skolininko patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos. CPK 593 straipsnio 2 dalyje numatyti klausimai, kylantys iš vykdymo proceso, kuriuos nagrinėja teismas. Kai teismas netenkina tam tikrų antstolio prašymų vykdymo procese, nėra pagrįsta, kad skolininko patirtos bylinėjimosi išlaidos tokiose bylose būtų atlyginamos antstolio, kadangi pagal turinį tai yra vykdymo proceso klausimai, kuriuos privaloma spręsti teismo tvarka.

Siekiant teisinio aiškumo ir atsižvelgiant į galiojančio Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymo 3 straipsnio 4 dalies nuostatas, kurios, išskyrus konkrečias išimtis, draudžia nukreipti išieškojimą į valstybės išdo bendrąją sąskaitą, CPK 668 straipsnio 2 dalis yra pildoma nuostata, kad vykdant išieškojimą iš valstybės ar biudžetinių įstaigų, išieškojimas negali būti nukreipiamas į valstybės išdo bendrąją sąskaitą Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatyme nustatytais atvejais.

Dėl Komercinio arbitražo įstatymo pakeitimų

Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu siūloma Komercinio arbitražo įstatymo 9 straipsnyje nustatyti, kad šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytus klausimus, kai Vilniaus apygardos teismas teikia pagalbą

arbitražo procese dėl nurodytame punkte numatytų veiksmų atlikimo, Vilniaus apygardos teismas sprendžia supaprastinto proceso tvarka *mutatis mutandis* taikydamas CPK XXXIX skyriaus nuostatas, taip pat siūloma nustatyti, kad tokių bylų medžiaga yra nevieša. Siūlomais teisinio reguliavimo pakeitimais siekiama suteikti daugiau teisinio aiškumo, kokia tvarka Vilniaus apygardos teismas turėtų spręsti Komercinio arbitražo įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytus klausimus. Taip pat siekiama užtikrinti bylų medžiagos neviešumą, kadangi, vadovaujantis galiojančio Komercinio arbitražo įstatymo 8 straipsnio 3 dalimi, arbitražo procesas yra konfidencialus, taigi, bylos medžiagos konfidencialumą siekiama išlaikyti ir tais atvejais, kai arbitražo procese yra teikiama teismo pagalba.

Siekiant pašalinti teisinio reguliavimo spragas dėl vykdomųjų raštų pagal arbitražo teismo sprendimus išdavimo, siūloma Komercinio arbitražo įstatymo 41 straipsnio 4 dalyje nustatyti, kad, jeigu arbitražo teismo, kurio vieta yra Lietuvos Respublikoje, sprendimas nevykdomas, arbitražo teismo vietos apylinkės teismas šalies prašymu CPK nustatyta tvarka išduoda vykdomąjį raštą. Prašymas išduoti vykdomąjį raštą būtų nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka. Vykdomųjų raštų pagal arbitražo sprendimus išdavimo funkciją siūloma priskirti apylinkių teismams, siekiant patogumo dėl vykdomojo rašto išdavimo besikreipiantiems asmenims. Taip pat siūloma įtvirtinti pagrindus, kada apylinkės teismas gali atsisakyti išduoti vykdomąjį raštą. Atkreiptinas dėmesys, kad Komercinio arbitražo įstatymo 41 straipsnio 5 dalyje siūlomi įtvirtinti atsisakymo išduoti vykdomąjį raštą pagrindai iš dalies sutampa su galiojančio Komercinio arbitražo įstatymo 25 straipsnio 4 dalyje numatytais atsisakymo išduoti vykdomąjį raštą dėl nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių pagrindais. Taip pat papildomai numatyta, kad apylinkės teismas gali atsisakyti išduoti vykdomąjį raštą ir tais atvejais, kai yra pasibaigęs įstatymų nustatytas vykdomojo rašto pateikimo vykdyti senaties terminas, išskyrus atvejus, kai šis terminas buvo atnaujintas (CPK 646 straipsnio 6 dalies nuostata). Dėl apylinkės teismo atsisakyti išduoti vykdomąjį raštą gali būti duodamas atskiras skundas. Apylinkės teismo nutartis išduoti vykdomąjį raštą būtų neskundžiama, kadangi vykdomojo rašto išdavimo procese nėra tikrinamas sprendimo pagrįstumas, sprendimo pagrįstumas yra tikrinamas tik tuo atveju, kai yra kilęs ginčas dėl sprendimo. Taigi asmenims išliktų teisė skusti patį arbitražo teismo sprendimą, kaip yra nustatyta galiojančio Komercinio arbitražo įstatymo 50 straipsnyje. Komercinio arbitražo įstatymo 50 straipsnio 3 dalyje numatyti pagrindai, kada Lietuvos apeliacinis teismas gali panaikinti arbitražo teismo sprendimą, o to paties straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Lietuvos apeliacinis teismas *ex officio* patikrina, ar skundžiamas arbitražo teismo sprendimas neprieštarauja šio straipsnio 3 dalies 5 ir 6 punktuose nustatytiems pagrindams, t. y. kad ginčas pagal Lietuvos Respublikos įstatymus negali būti perduotas arbitražui; arba kad arbitražo teismo sprendimas prieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai. Taigi, ar ginčas yra arbitruotinas, taip pat, ar arbitražo teismo sprendimas prieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai, yra patikrinama skundo dėl arbitražo sprendimo nagrinėjimo procese.

Atsižvelgiant į CPK 606 straipsnio 3 dalies nuostatą, kad terminus, per kuriuos gali būti pateikti vykdyti kitų pareigūnų ar institucijų nutarimai, nustato atitinkami įstatymai, taip pat atsižvelgiant į CPK 606 straipsnio 2 dalies nuostatą, kad vykdomieji raštai pagal teismo sprendimus gali būti pateikti vykdyti per penkerius metus nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo, bei siekiant aiškiai reglamentuoti, per kiek laiko gali būti pateikti vykdyti arbitražo teismo sprendimai, keičiamo Komercinio arbitražo įstatymo 41 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad arbitražo teismo sprendimai gali būti pateikti vykdyti per penkerius metus nuo arbitražo teismo sprendimo įsiteisėjimo.

Siekiant didinti arbitražo, kaip alternatyvaus ginčų sprendimo būdo, efektyvumą, taip pat atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos apeliaciniame teisme nėra gaunama daug skundų dėl arbitražo teismo sprendimų, Komercinio arbitražo įstatymo 50 straipsnį siūloma papildyti nauja 7 dalimi ir nustatyti, kad skundas dėl arbitražo teismo sprendimo Lietuvos apeliaciniame teisme turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 45 dienas nuo skundo priėmimo Lietuvos apeliaciniame teisme dienos. Skundas būtų nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka.

Projektu keičiamame CPK 24 straipsnyje siūloma tais atvejais, kai šalys yra sudariusios susitarimą perduoti ginčą spręsti arbitražo tvarka, neteikti prioriteto teismui. Ši nuostata siūloma atsižvelgiant į arbitražinio susitarimo savanoriškumą ir siekiant, kad šalys laikytųsi sudaryto

susitarimo, taip pat atsižvelgiant į tai, kad arbitražas yra valstybės oficialiai pripažinta alternatyva teismui.

Siūlomais teisinio reguliavimo pakeitimais būtų tobulinamas arbitražo teisinis reguliavimas, pašalintos šiuo metu galiojančio teisinio reguliavimo spragos, didinamas arbitražo proceso teisinis aiškumas, taip pat skatinamas arbitražo proceso patrauklumas, didinamas arbitražo proceso efektyvumas ir atitinkamai, ginčo šalims dažniau renkantis alternatyvų ginčo sprendimo būdą – arbitražą, būtų mažinamas teismų darbo krūvis.

Dėl Prokuratūros įstatymo pakeitimų

Kaip minėta, Prokuratūros įstatyme nėra tiesiogiai įtvirtinta galimybė skusti teismui aukštesniojo prokuroro nutarimą atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, tačiau asmenys, vadovaudamiesi teisės kreiptis į teismą principu, šiuos nutarimus skundžia teismams, tai sąlygoja teisinį neapibrėžtumą. Atsižvelgiant į tai, kad prokuroras turi diskrecijos teisę įvertinti, ar egzistavo viešojo intereso pažeidimas, ir spręsti dėl viešojo intereso gynimo poreikio, pakanka, kad šį prokuroro vertinimą patikrintų aukštesnysis prokuroras, o prokuroro nutarimas atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės neturėtų būti skundžiamas teismui. Atsižvelgiant į tai, Prokuratūros įstatymo 15 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad prokuroro sprendimas dėl šio įstatymo 19 straipsnio 4 dalyje numatyto nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės teismui neskundžiamas.

Siekiant įgyvendinti Valstybės kontrolės 2014 m. gegužės 23 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VA-P-40-1-6 „Viešojo intereso gynimo organizavimas“ pateiktas rekomendacijas, Prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 3 dalies 3 punkte siūloma įtvirtinti papildomą teisę prokurorams reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų per vieną mėnesį nuo sprendimo dėl priemonių teisės pažeidimams pašalinti taikymo priėmimo pateikti informaciją prokurorui apie tokio sprendimo vykdymo rezultatus.

Siūlomais teisinio reguliavimo pakeitimais būtų nustatytas aiškesnis teisinis reguliavimas viešojo intereso gynimo srityje, taip pat sudarytos geresnės prielaidos prokuratūrai įgyvendinti priskirtas funkcijas viešojo intereso gynimo srityje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje. Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Tikėtina, kad priimti Įstatymų projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Tikėtina, kad Įstatymų projektai turės teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir jo plėtrai, kadangi bus sudarytos geresnės prielaidos civilinių ginčų sprendimui, civilinių bylų nagrinėjimui teisme.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant inkorporuoti Įstatymų projektus į teisinę sistemą, pakeisti ar panaikinti kitų galiojančių teisės aktų nereikės.

9. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

10. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

11. Įstatymų įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Įstatymų įgyvendinimui Lietuvos Respublikos teisingumo ministras su Lietuvos Respublikos susisiekimo ministru turėtų nustatyti pranešimo apie įteiktinus procesinius dokumentus tvarką ir formą. Atskiroms įstatymų nuostatomis įgyvendinti taip pat reikės priimti Sprendimų vykdymo instrukcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352, pakeitimus.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymų projektams įgyvendinti nereikės papildomų biudžeto lėšų. Tikėtina, kad dėl kai kurių žyminio mokesčio dydžių didinimo biudžeto lėšos padidės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektai buvo išnagrinėti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-55 sudarytame Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komitete, kuriame buvo iš esmės pritarta Įstatymų projektų nuostatomis. Be to, dalies Įstatymų projektų nuostatų parengimą inicijavo Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komitetas.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „civilinis procesas“, „teismas“, „arbitražas“, „žyminis mokestis“, „bauda“, „atstovas pagal pavedimą“, „piktnaudžiavimas teise“, „teismo sprendimas“, „išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarka“, „antstolis“, „skolininkas“, „išieškotojas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teisingumo ministras

 Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Uždareme teismo posėdyje byla nagrinėjama laikantis visų proceso taisyklių. Teismo sprendimo rezoliucinė dalis paskelbiama viešai, išskyrus bylas dėl įvaikinimo ir bylas dėl vaiko globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui.“

2 straipsnis. 24 straipsnio pakeitimas

Papildyti 24 straipsnį 3 dalimi:

„3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatos netaikomos, kai šalys yra sudariusios susitarimą perduoti ginčą spręsti arbitražo tvarka.“

3 straipsnis. 27 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 27 straipsnio 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) kuriose ieškinio suma didesnė kaip keturiasdešimt tūkstančių eurų, išskyrus šeimos ir darbo teisinių santykių bylas ir bylas dėl neturtinės žalos atlyginimo;“.

4 straipsnis. 49 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 49 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Prokuroras turi teisę pareikšti ieškinį ar pareiškimą, įstoti į jau prasidėjusį procesą trečiuoju asmeniu, pareiškiančiu savarankiškus reikalavimus, viešajam interesui ginti Civiliniame kodekse, šiame Kodekse, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatyme ir kituose įstatymuose numatytais atvejais.“

2. Pakeisti 49 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Teismas, nagrinėjantis bylą, matydamas, kad joje gali būti reikalinga ginti viešą interesą, iki baigiamųjų kalbų pradžios turi teisę atidėti bylos nagrinėjimą ir nustatyti prokuratūrai terminą sprendimui dėl įstojimo į procesą priimti. Valstybės ir savivaldybių institucijos įstatymų numatytais atvejais gali būti teismo įtraukiamos proceso dalyviais arba įstoti į procesą savo iniciatyva, kad duotų išvadą byloje, siekiant įvykdyti jiems pavestas pareigas, jeigu tai yra susiję su viešojo intereso gynimu.“

5 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 51 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Valstybei civiliniame procese atstovauja Vyriausybė ar jos įgaliota valstybės institucija (įstaiga), įstatymų numatytais atvejais – kita institucija. Vyriausybei civiliniame procese atstovauja jos įgaliota valstybės institucija (įstaiga). Valstybei civiliniame procese taip pat gali atstovauti atstovai pagal pavedimą.“

2. Pakeisti 51 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Atstovas ir atstovaujamasis privalo nedelsdami pranešti teismui apie atstovavimo santykių pabaigą ar pasikeitimą. Jeigu dėl šios pareigos neįvykdymo arba netinkamo įvykdymo prireikia atidėti bylos nagrinėjimą, teismas gali atstovui ir (arba) atstovaujamajam skirti baudą iki trijų šimtų eurų.“

3. Papildyti 51 straipsnį 7 dalimi:

„7. Jeigu teismas po ieškinio ar pareiškimo priėmimo arba bylos nagrinėjimo metu nustato, kad ieškinyje ar pareiške nurodytas ne tas valstybės atstovas, teismas jį pakeičia.“

6 straipsnis. 56 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 56 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1. Fizinį asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti:

- 1) advokatai;
- 2) advokatų padėjėjai, turintys jų praktikai vadovaujančio advokato rašytinį leidimą atstovauti konkrečioje byloje;
- 3) vienas iš bendrininkų kitų bendrininkų pavedimu;
- 4) asmenys, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, kai jie atstovauja savo artimiesiems giminaičiams ar sutuoktiniui (sugyventiniui);
- 5) profesinės sąjungos, jeigu jos atstovauja profesinės sąjungos nariams darbo teisinių santykių bylose. Šiuo atveju bylą teisme veda profesinės sąjungos vienasmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai);
- 6) asociacijos arba kiti viešieji juridiniai asmenys, kurių steigimo dokumentuose kaip vienas iš veiklos tikslų yra nurodytas tam tikros grupės asmenų gynimas ir jų atstovavimas teisme, jeigu jie neatlygintinai atstovauja asociacijos arba kito viešojo juridinio asmens dalyviams bylose, kylančiose iš teisinių santykių, tiesiogiai susijusių su šių juridinių asmenų steigimo dokumentuose numatytais veiklos tikslais ir sritimi. Šiuo atveju bylą teisme veda atitinkamo juridinio asmens vienasmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai);
- 7) antstolių padėjėjai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą ir antstolio įgaliojimą atstovauti antstoliui bylose dėl antstolio vykdomų funkcijų.

2. Be šio straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktuose nurodytų asmenų, juridinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti jų darbuotojai ar valstybės tarnautojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą.

3. Kartu su šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais asmenimis, taip pat su šio straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytais asmenimis ir šio Kodekso 55 straipsnyje nurodytais asmenimis (kai atstovaujama juridiniam asmeniui) atstovais pagal pavedimą gali būti ir kiti asmenys – neteisinių sričių specialistai (auditoriai, buhalteriai, mokesčių konsultantai, patentiniai patikėtiniai ir kt.). Į teismo posėdį neatvykus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytiems asmenims, taip pat šio straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytiems asmenims ir šio Kodekso 55 straipsnyje nurodytiems asmenims (kai atstovaujama juridiniam asmeniui), kiti asmenys byloje atstovauti pagal pavedimą savarankiškai negali.

4. Juridinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti juridinio asmens kontroliuojantys ir (ar) kontroliuojami asmenys, patronuojančiosios ir (ar) patronuojamosios bendrovės. Valstybės institucijoms ar įstaigoms pagal pavedimą turi teisę atstovauti suinteresuotos aukštesnės valstybės institucijos. Šiais atvejais bylą teisme veda atitinkamo atstovaujančio juridinio asmens vienasmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai ar valstybės tarnautojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai).

5. Neleisti atstovauti pagal pavedimą teismas gali tik tada, kai atstovas pagal įstatymus negali būti įgaliotojo atstovu.“

7 straipsnis. 77 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 77 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teismo paskirti ir nepasibaigę procesiniai terminai teismo gali būti pratęsiami rašytinio proceso tvarka. Teismas, svarstydamas termino pratęsimo klausimą, gali pareikalauti užstato iki trijų šimtų eurų, kurį turi sumokėti asmuo, prašantis pratęsti procesinį terminą. Nesumokėjus pareikalauto užstato, termino pratęsimo klausimas toliau nesvarstomas.“

8 straipsnis. 80 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 80 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„80 straipsnis. Žyminio mokesčio dydis

1. Už kiekvieną ieškinį (pradinį ar priešieškinį), pareiškimą dėl ikisutartinių santykių, trečiojo asmens, pareiškusio savarankišką reikalavimą dėl ginčo dalyko, pareiškimą jau pradėtoje byloje, pareiškimą ypatingosios teisenos bylose mokamas tokio dydžio žyminis mokesčio:

1) turtiniuose ginčiuose – nuo ieškinio sumos: iki trisdešimt tūkstančių eurų – 3 procentai, bet ne mažiau kaip dvidešimt eurų; nuo didesnės kaip trisdešimt tūkstančių eurų sumos iki vieno šimto tūkstančių eurų – devyni šimtai eurų plius 2 procentai nuo ieškinio sumos, viršijančios trisdešimt tūkstančių eurų; nuo didesnės kaip vieno šimto tūkstančių eurų sumos – du tūkstančiai trys šimtai eurų plius 1 procentas nuo ieškinio sumos, viršijančios vieną šimtą tūkstančių eurų. Bendras žyminio mokesčio dydis turtiniuose ginčiuose negali viršyti penkiolikos tūkstančių eurų;

2) ginčiuose dėl sutarčių modifikavimo (pakeitimo, nutraukimo ir kt.) – dviejų šimtų eurų, išskyrus ginčus dėl sutarčių turinio pobūdžio nuostatų modifikavimo;

3) bylose dėl juridinio asmens veiklos tyrimo – trijų šimtų eurų;

4) bylose, kuriose ginčijami sprendimai, priimti vykdant viešuosius pirkimus:

a) trijų šimtų eurų mažos vertės pirkimuose;

b) tūkstančio eurų supaprastintuose pirkimuose (išskyrus mažos vertės pirkimus);

c) dviejų tūkstančių eurų tarptautiniuose pirkimuose;

5) kituose ginčiuose – vieno šimto eurų;

6) bylose dėl teismo įsakymų – ketvirtadalis sumos, mokėtinios už ieškinį, bet ne mažiau kaip dešimt eurų;

7) dokumentinio proceso tvarka nagrinėjamose bylose – pusė sumos, mokėtinios už ieškinį, bet ne mažiau kaip dvidešimt eurų;

8) ypatingosios teisenos bylose – vieno penkiasdešimties eurų, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus;

9) už ieškinius dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo – penkių šimtų eurų, išskyrus atvejus, kai ieškinį pateikia įmonės savininkas (savininkai), vadovas, likvidatorius, buvęs ar esamas

darbuotojas, valstybės institucija ar įstaiga, taip pat kai ieškinys grindžiamas tuo, kad įmonė neturi turto ar pajamų, iš kurių galėjo būti išieškomos skolos, ir dėl šios priežasties antstolis grąžino kreditoriui vykdomuosius dokumentus;

10) grupės ieškinio bylose žyminio mokesčio dydis nustatomas pagal šio Kodekso XXIV¹ skyriaus taisykles.

2. Už atskiruosius skundus žyminis mokestis nemokamas, išskyrus atskiruosius skundus dėl nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių. Už atskiruosius skundus dėl nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių mokamas penkiasdešimt eurų žyminis mokestis.

3. Už pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo mokamas penkiasdešimt eurų žyminis mokestis.

4. Už apeliacinius, kasacinius skundus ir prašymus dėl proceso atnaujinimo mokamas tokio paties dydžio žyminis mokestis, koks mokėtinas pareiškiant ieškinį (pareiškimą ypatingosios teisenos bylose). Turtiniuose ginčiuose už apeliacinius, kasacinius skundus ir prašymus dėl proceso atnaujinimo šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyti žyminio mokesčio dydžiai skaičiuojami nuo ginčijamos sumos.

5. Už prašymus dėl laikinųjų apsaugos priemonių mokamas penkiasdešimt eurų žyminis mokestis. Už prašymus taikyti laikinąsias apsaugos priemones arba įrodymų užtikrinimo ar rinkimo priemones, kurios susijusios su nacionaliniuose ar užsienio arbitražuose arba užsienio teismuose nagrinėjamomis bylomis, taip pat kurios susijusios su nacionaliniuose ar užsienio arbitražuose arba užsienio teismuose nagrinėtinomis bylomis (iki ieškinio atitinkamam teismui ar arbitražui pareiškimo), mokamas vieno šimto eurų žyminis mokestis.

6. Už skundus dėl arbitražo sprendimo mokamas penkių šimtų eurų žyminis mokestis.

7. Šiame straipsnyje nurodytus procesinius dokumentus ir jų priedus pateikiant teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą procesinį dokumentą mokėtinos žyminio mokesčio sumos, bet ne mažiau kaip penki eurai.“

9 straipsnis. 83 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 83 straipsnio 1 dalies 9 punktą ir jį išdėstyti taip:

„9) ieškovai ir turtinius reikalavimus pareiškiantys asmenys – bankroto ar restruktūrizavimo bylose, išskyrus šio Kodekso 80 straipsnio 1 dalies 9 punkte nurodytą atvejį;“.

2. Pakeisti 83 straipsnio 1 dalies 13 punktą ir jį išdėstyti taip:

„13) pareiškėjai – už pareiškimus, paduodamus šio Kodekso V dalies XXIX ar XXXIX skyriuose nustatyta tvarka;“.

3. Papildyti 83 straipsnį 4 dalimi:

„4. Teismas, preliminariai įvertinęs, kad ieškinys (arba kitas žyminiu mokesčiu apmokestinamas procesinis dokumentas) yra aiškiai nepagrįstas, ir nustatęs, kad asmuo piktnaudžiauja savo teisminės gynybos teise, rašytinio proceso tvarka gali įpareigoti asmenį, kuris pagal šį Kodeksą ar kitus įstatymus yra atleidžiamas nuo žyminio mokesčio, sumokėti šiame Kodekse nustatyto dydžio žyminį mokestį, išskyrus atvejus, kai asmuo atleidžiamas nuo žyminio mokesčio pagal šio straipsnio 3 dalį.“

10 straipsnis. 87 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 87 straipsnio 1 dalį nauju 7 punktu:

„7) įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti bankroto bylą įmonei, – už ieškinį dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo sumokėtas žyminis mokestis;“.

2. Buvusius 87 straipsnio 1 dalies 7 ir 8 punktus laikyti atitinkamai 8 ir 9 punktais.

11 straipsnis. 88 straipsnio pakeitimas

Papildyti 88 straipsnį 3 dalimi:

„3. Būtinomis ir pagrįstomis išlaidomis, nurodytomis šio straipsnio 1 dalies 9 punkte, nelaikomos ir šiame skyriuje nustatyta tvarka neatlyginamos išlaidos už teikiamas teisines paslaugas, išskyrus advokatų ir advokatų padėjėjų teikiamas teisines paslaugas.“

12 straipsnis. 95 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 95 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas, nustatęs šio straipsnio 1 dalyje numatytus piktnaudžiavimo atvejus, gali paskirti dalyvaujančiam byloje asmeniui iki penkių tūkstančių eurų baudą, iki 50 procentų iš šios baudos gali būti skiriama kitam dalyvaujančiam byloje asmeniui. Kai pareiškiamas šio straipsnio 1 dalyje numatytas reikalavimas dėl nuostolių atlyginimo, dalyvaujančio byloje asmens naudai paskirta baudos dalis įskaitoma į priteistiną nuostolių sumą.“

2. Papildyti 95 straipsnį 3 dalimi:

„3. Jei yra pagrindas manyti, kad ieškinį (pradinį ar priešieškinį), apeliacinį, atskirąjį ar kasacinį skundą, prašymą atnaujinti procesą, pareiškimą ar prašymą ypatingosios teisenos tvarka pateikęs asmuo gali piktnaudžiauti procesinėmis teisėmis ir neatlyginti patirtų bylinėjimosi išlaidų, teismas turi teisę įpareigoti šį asmenį sumokėti užstatą galimų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti. Užstato per nustatytą terminą nesumokėjęs, teismas procesinį dokumentą palieka nenagrinėtą. Užstato dydis nustatomas, grąžinamas, bylinėjimosi išlaidos iš užstato atlyginamos *mutatis mutandis* taikant šio Kodekso 795–798 straipsnius.“

13 straipsnis. 102 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 102 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Užstatui įmokėti teismas negali paskirti trumpesnio kaip trijų darbo dienų termino. Užstato dydis turi atitikti atliekamo procesinio veiksmo pobūdį ir negali viršyti dvidešimt penkių tūkstančių eurų.“

14 straipsnis. 118 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 118 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tais atvejais, kai šalis ar trečiasis asmuo veda bylą per atstovą, su byla susiję procesiniai dokumentai įteikiami tik atstovui, o kai šalis ar trečiasis asmuo teismui raštu nurodo, kad procesinius dokumentus pageidauja gauti patys, – tik šaliai ar trečiajam asmeniui, išskyrus atvejus, kai teismas konstatuoja, kad atstovui procesiniai dokumentai bus įteikiami operatyviau. Šalies prašymą dėl procesinių dokumentų įteikimo teismas išsprendžia rezoliucija rašytiniame procese.“

15 straipsnis. 121 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 121 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Už šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos nevykdymą teismas dalyvaujantiems byloje asmenims turi teisę skirti iki trijų šimtų eurų baudą.“

16 straipsnis. 122 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 122 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Procesiniai dokumentai yra įteikiami fizinio asmens gyvenamosios vietos adresu ar darbo vietoje arba kitoje vietoje, kurioje jis yra, išskyrus atvejus, kai fizinis asmuo nurodo kitą procesinių dokumentų įteikimo adresą ir asmenį, kuriam galima juos įteikti, arba kai įteikiama elektroninių ryšių priemonėmis.“

17 straipsnis. 123 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 123 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kai procesinį dokumentą pristatantis asmuo neranda adresato jo gyvenamosios vietos ar kitu nurodytu procesinių dokumentų įteikimo adresu ar darbo vietoje, dokumentas yra įteikiamas kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių šeimos narių (vaikams (įvaikiams), tėvams (įtėviams), sutuokiniui ir pan.), išskyrus atvejus, kai byloje šeimos nariai turi priešingą teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi, o jeigu ir jų nėra, – darbovietės administracijos pareigūnui. Jeigu procesinis dokumentas negali būti fiziniam asmeniui įteiktas jo nurodytos gyvenamosios vietos ar kitu jo nurodytu procesinių dokumentų įteikimo adresu, procesinį dokumentą pristatantis asmuo jį įteikia fizinio asmens deklaruotoje gyvenamojoje vietoje. Tais atvejais, kai fizinio asmens gyvenamosios vietos ar kitas nurodytas procesinių dokumentų įteikimo adresas sutampa su fizinio asmens deklaruotos gyvenamosios vietos adresu, procesiniai dokumentai įteikiami vieną kartą. Jeigu procesinis dokumentas negali būti fiziniam asmeniui įteiktas šioje dalyje nustatyta tvarka, jį pristatantis asmuo pranešimą apie įteiktinus procesinius dokumentus palieka adresato deklaruotoje gyvenamojoje vietoje ir tai nurodo teismui grąžintinoje pažymoje. Procesinis dokumentas šiuo atveju laikomas įteiktu praėjus trisdešimt dienų nuo pranešimo apie įteiktinus procesinius dokumentus palikimo adresato deklaruotoje gyvenamojoje vietoje. Teisingumo ministras su susisiekimo ministru nustato pranešimo apie įteiktinus procesinius dokumentus tvarką ir formą.“

18 straipsnis. 126 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 126 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„126 straipsnis. Atsakomybė už pareigų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, nevykdymą

Kai dalyvaujančio byloje asmens atstovas, kartu su fiziniu asmeniu gyvenantis pilnametis šeimos narys, įgaliotas asmuo su byla susijusiems procesiniams dokumentams gauti, juridinio asmens vadovas, kitas juridinių asmenų registre nurodytas valdymo organo narys, juridinio asmens atstovas teisme, juridinio asmens raštinės darbuotojas ar darbovietės administracijos pareigūnas, sukarintos organizacijos ar jos padalinio vadas arba budėtojas, laisvės atėmimo vietos administracija be svarbių priežasčių atsisako priimti pagal šio Kodekso nuostatas įteikiamus procesinius dokumentus arba, priėmę procesinius dokumentus, pagal šio Kodekso reikalavimus nepraneša apie gautus procesinius dokumentus ar neperduoda jų adresatui, arba nevykdo kitų šiame Kodekse nustatytų pareigų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, teismas turi teisę skirti jiems baudą iki trijų šimtų eurų.“

19 straipsnis. 131 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 131 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šaliai, kuri pateikdama melagingus duomenis padarė įtaką, kad nepagrįstai būtų paskirtas kuratorius arba viešai paskelbti procesiniai dokumentai, bylą nagrinėjantis teismas gali skirti baudą iki trijų šimtų eurų.“

20 straipsnis. 145 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 145 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Už šio straipsnio 1 dalies 6, 7, 8 ir 12 punktuose nustatytų apribojimų pažeidimą kaltiems asmenims teismo nutartimi gali būti skiriama iki trijų šimtų eurų bauda už kiekvieną pažeidimo dieną. Be to, ieškovas turi teisę išieškoti iš tų asmenų nuostolius, atsiradusius dėl teismo nutarties dėl laikinųjų apsaugos priemonių neįvykdymo.“

21 straipsnis. 146 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 146 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šalies prašymu teismas nutartimi gali pareikalauti, kad ieškovas ar kitas prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo padavęs asmuo per teismo nustatytą terminą pateiktų atsakovo nuostolių, galinčių atsirasti dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, atlyginimo užtikrinimą. Šių nuostolių atlyginimas gali būti užtikrinamas ir banko garantija. Ieškovui nesumokėjus nuostolių atlyginimui užtikrinti skirtų pinigų arba nepateikus banko garantijos per nustatytą terminą, teismas per tris darbo dienas nuo termino pabaigos dienos privalo panaikinti taikytas laikinasias apsaugos priemones. Ši nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.“

22 straipsnis. 147 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 147 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Teismas gali taikyti laikinasias apsaugos priemones, remdamasis pagrįstu rašytiniu suinteresuoto asmens prašymu dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, iki ieškinio teismui pareiškimo dienos. Paduodamas šį prašymą, pareiškėjas turi nurodyti priežastis, dėl kurių ieškinys nebuvo pareikštas kartu su šiuo prašymu, pateikti įrodymus, patvirtinančius grėsmę pareiškėjo interesams, ir sumokėti pusės šio Kodekso 80 straipsnio 1 dalyje numatyto žyminio mokesčio dydžio užstatą. Prašant taikyti laikinasias apsaugos priemones, kurios susijusios su nacionaliniuose ar užsienio arbitražuose arba užsienio teismuose nagrinėtinomis bylomis, mokamas trijų šimtų eurų užstatas. Motyvuotu ir įrodymais pagrįstu pareiškėjo prašymu dėl sunkios jo turtinės padėties teismas nutartimi užstato dydį gali sumažinti. Teismas, pritaikęs laikinasias apsaugos priemones, nustato terminą, per kurį turi būti pareikštas ieškinys. Šis terminas negali būti ilgesnis kaip keturiolika dienų. Jeigu ieškinys turi būti reiškiamas užsienio teismui ar arbitražui, terminas negali būti ilgesnis kaip trisdešimt dienų. Nepareiškus per teismo nustatytą terminą ieškinio, laikinosios apsaugos priemonės panaikinamos. Kai ieškinys nepareiškiamas dėl suinteresuoto asmens kaltės, užstatas negražinamas. Šioje dalyje nurodytas prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo turi būti paduodamas teismui, kuris pagal teisingumo taisykles turi nagrinėti patį ieškinį. Prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių, susijusių su užsienio teisme arba užsienio ar nacionaliniame arbitraže nagrinėtina byla, taikymo paduodamas Vilniaus apygardos teismui.“

23 straipsnis. 148 straipsnio pakeitimas

Pripažinti netekusia galios 148 straipsnio 5 dalį.

24 straipsnis. 149 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 149 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas savo iniciatyva panaikina laikinas apsaugos priemones, kai asmuo, kuris kreipėsi dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, per teismo nustatytą terminą nepareiškia ieškinio. Ši nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.“

25 straipsnis. 162 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 162 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nurodytiems asmenims, piktybiškai nepaklususiems teismo posėdžio pirmininko patvarkymui arba pažeidusiems tvarką teismo posėdžio metu, teismo nutartimi skiriama iki trijų šimtų eurų bauda arba areštas iki penkiolikos parų.“

26 straipsnis. 162² straipsnio pakeitimas

Pakeisti 162² straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teismas atideda bylos nagrinėjimą tais atvejais, kai negalima nagrinėti bylos tame teismo posėdyje dėl to, kad neatvyko vertėjas arba kad pareikštas priešieškinis, arba kad būtina išreikalauti naujus įrodymus, arba kai teismas pasiūlo dalyvaujantiems byloje asmenims pasirūpinti tinkamu atstovavimu procese, arba dėl kitų svarbių priežasčių. Neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, dalyvaujančio byloje asmens ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes.“

27 straipsnis. 179 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 179 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas turi teisę rinkti įrodymus savo iniciatyva tik šio Kodekso ir kitų įstatymų numatytais atvejais.“

28 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 186 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Prieš atliekant šalies ar trečiojo asmens apklausą, šalis ir trečiasis asmuo, turintys procesinį veiksnumą, taip pat jų atstovai pagal įstatymą prisiekia padėję ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos šiais žodžiais: „Aš, (vardas, pavardė), garbingai ir sąžiningai pasižadu sakyti byloje tiesą“. Prisiekusi šalis ar trečiasis asmuo, taip pat jų atstovai pagal įstatymą pasirašo priesaikos tekstą, išskyrus atvejus, kai apklausa vykdoma naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas. Už priesaikos sulaužymą teismas šaliai ar trečiajam asmeniui, taip pat jų atstovams pagal įstatymą turi teisę skirti iki trijų šimtų eurų baudą.“

29 straipsnis. 191 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 191 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šaukiamas liudytoju asmuo privalo atvykti į teismą ir duoti teisingus parodymus. Už liudytojo pareigų nevykdymą šaukiamas liudytoju asmuo atsako įstatymų nustatyta tvarka. Už nepagrįstą atsisakymą liudyti teismas gali skirti baudą iki trijų šimtų eurų.“

30 straipsnis. 192 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 192 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Prieš duodamas parodymus, liudytojas žodžiu prisiekia padėjęs ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos šiais žodžiais: „Aš, (vardas, pavardė), garbingai ir sąžiningai pasižadu sakyti byloje tiesą, nieko nenuslėpdamas, ne pridėdamas ir nepakeisdamas“. Prisiekęs liudytojas pasirašo priesaikos tekstą, išskyrus atvejus, kai parodymai duodami naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas. Liudytojo pasirašytas priesaikos tekstas pridėdamas prie bylos.

31 straipsnis. 199 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 199 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Jeigu per nustatytą terminą teismo reikalavimas pateikti rašytinį įrodymą neįvykdytas ir nepranešta teismui apie tai, kad negalima jo pateikti dėl svarbių priežasčių, arba nurodytas priežastis teismas pripažino nesvarbiomis, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki trijų šimtų eurų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia atitinkamų asmenų nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą rašytinį įrodymą.“

32 straipsnis. 207 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 207 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„207 straipsnis. Daiktinių įrodymų nepateikimo pasekmės

Jeigu dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta nesvarbiomis, per nustatytą terminą neįvykdytas teismo reikalavimas pateikti daiktinį įrodymą ir nepranešta teismui apie tai, kad jo negalima pateikti, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki trijų šimtų eurų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą daiktą.“

33 straipsnis. 215 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 215 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Už neatvykimą, kai teismas šaukia, ar už atsisakymą duoti išvadą dėl priežasčių, kurias teismas pripažino nesvarbiomis, ekspertui gali būti skiriama iki trijų šimtų eurų bauda.“

34 straipsnis. 232 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 232 straipsnio 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) reikiamais atvejais – nutarimas įtraukti į bylą valstybės ar savivaldybių institucijas išvadai duoti, taip pat nutarimas byloje priimti dalinį sprendimą arba sprendimą dėl ieškinio pagrindo;“.

35 straipsnis. 240 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 240 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Jeigu vertėjas be teisėto pagrindo atsisako atlikti savo pareigas, jam nagrinėjančio bylą teismo nutartimi gali būti skiriama iki trijų šimtų eurų bauda.“

36 straipsnis. 246 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 246 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„246 straipsnis. Šalių ir jų atstovų neatvykimo į teismo posėdį pasekmės

1. Kai į teismo posėdį neatvyksta ieškovas, kuriam tinkamai nepranešta apie teismo posėdžio laiką ir vietą, ir jis neturi atstovo, teismas bylos nagrinėjimą atideda. Bylos nagrinėjimas

atidedamas taip pat tuo atveju, kai ieškovas bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta ieškovas ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta ieškovo atstovui. Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas ieškovo ar jo atstovo prašymu, jeigu ieškovas ar jo atstovas iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis. Neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, ieškovo ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes. Kitais atvejais teismas atsakovo prašymu ir šio Kodekso nustatyta tvarka priima sprendimą už akių. Kai atsakovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas palieka ieškinį nenagrinėtą.

2. Kai į teismo posėdį neatvyksta atsakovas, kuriam tinkamai nepranešta apie posėdžio laiką ir vietą, ir jis neturi atstovo, teismas bylos nagrinėjimą atideda. Bylos nagrinėjimas atidedamas taip pat tuo atveju, kai atsakovas bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta atsakovas ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta atsakovo atstovui. Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas atsakovo ar jo atstovo prašymu, jeigu atsakovas ar jo atstovas iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis. Neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, atsakovo ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes. Kitais atvejais teismas ieškovo prašymu ir šio Kodekso nustatyta tvarka priima sprendimą už akių. Jeigu ieškovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas turi teisę arba atidėti bylos nagrinėjimą, arba bylą išnagrinėti iš esmės pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles.

3. Atidedamas bylos nagrinėjimą, teismas turi teisę neatvykusiai šaliai paskirti iki trijų šimtų eurų baudą, jeigu įstatymai nustato šios šalies pareigą dalyvauti teismo posėdyje arba teismas pripažįsta šalies dalyvavimą teismo posėdyje būtinu ir negalima sprendimo priimti už akių. Kai be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį šalies atstovas ir dėl to teismas atideda bylos nagrinėjimą, teismas turi teisę skirti jam, taip pat juridinio asmens vadovui, dėl kurio kaltės atstovas neatvyko į teismo posėdį, iki trijų šimtų eurų baudą.

4. Jeigu duomenų apie šalių neatvykimo priežastis nėra arba jeigu jos į teismo posėdį neatvyksta be svarbių priežasčių ir jeigu nė iš vienos jų negauta prašymo nagrinėti bylą jiems nedalyvaujant, teismas ieškinį palieka nenagrinėtą.

5. Neatvykusios šalies atstovo dalyvavimas teismo posėdyje laikomas tinkamu šalies dalyvavimu, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta šalies asmeninį dalyvavimą teismo posėdyje būtinu. Jeigu teismas pripažįsta, kad šalies dalyvavimas būtinas ir ji neatvyksta į teismo posėdį, teismas priima sprendimą už akių.“

37 straipsnis. 247 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 247 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„247 straipsnis. Trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, ar jų atstovų neatvykimo į teismo posėdį pasekmės

1. Kai neatvyksta į teismo posėdį kuris nors iš trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, kuriam tinkamai nepranešta apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką, ir jis neturi atstovo, teismas atideda bylos nagrinėjimą. Bylos nagrinėjimas atidedamas taip pat tuo atveju, kai trečiasis asmuo bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta trečiasis asmuo ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta trečiojo asmens atstovui.

2. Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, ar jo atstovo prašymu, jeigu trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų,

ar jo atstovas iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis. Neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes. Jeigu duomenų apie neatvykimo priežastis nėra arba jeigu gautas prašymas nagrinėti bylą trečiajam asmeniui nedalyvaujant, arba jeigu teismas pripažįsta neatvykimo priežastis nesvarbiomis, byla gali būti nagrinėjama be neatvykusio asmens.

3. Kai be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, ar jų atstovai, o teismas yra pripažinęs šių asmenų dalyvavimą būtinu, teismas turi teisę skirti jiems, taip pat juridinio asmens vadovui, dėl kurio kaltės atstovas neatvyko į teismo posėdį, iki trijų šimtų eurų baudą.“

38 straipsnis. 248 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 248 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Jeigu šaukiamas liudytojas, ekspertas ar vertėjas be svarbios priežasties neatvyko į teismą, jiems gali būti skiriama iki trijų šimtų eurų bauda, o liudytojas, be to, teismo nutartimi gali būti atvesdinamas.“

39 straipsnis. 261 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 261 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„261 straipsnis. Dalinis sprendimas ir sprendimas dėl ieškinio pagrindo

1. Daliniu sprendimu galutinai išsprendžiama tik dalis ginčo. Dalinis sprendimas gali būti priimamas tuomet, kai byloje yra pareikšti keli reikalavimai ir surinktų įrodymų pakanka, kad teismas priimtų sprendimą vieno ar kelių iš byloje pareikštų reikalavimų ar reikalavimo dalies pagrįstumo klausimu. Dalinis sprendimas yra galutinis sprendimas toje ginčo dalyje.

2. Apskundus dalinį sprendimą, dėl kitų reikalavimų ar reikalavimo dalies byla nagrinėjama toliau.

3. Sprendimu dėl ieškinio pagrindo nusprendžiama, ar atsakovas privalo atsakyti pagal ieškovo reikalavimą. Sprendimas dėl ieškinio pagrindo gali būti priimtas tuomet, kai kyla ginčas dėl ieškinio pagrindo ir ieškinio dydžio (priteistinos pinigų sumos, turto vertės ar rūšiniais požymiais apibūdintų daiktų kiekio), o surinktų įrodymų pakanka, kad teismas priimtų sprendimą dėl ieškinio pagrindo; tokiu būdu byla bus išnagrinėta ekonomiškiau ir greičiau. Sprendimas dėl ieškinio pagrindo yra galutinis sprendimas toje ginčo dalyje.

4. Apskundus sprendimą dėl ieškinio pagrindo, teismas sustabdo bylą iki šis sprendimas įsiteisės. Remdamasis įsiteisėjusiu sprendimu dėl ieškinio pagrindo, teismas priima sprendimą dėl ieškinio dydžio rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai šalis prašo šį klausimą nagrinėti žodžiu.

5. Teismas iš anksto informuoja byloje dalyvaujančius asmenis apie ketinimą priimti dalinį sprendimą arba sprendimą dėl ieškinio pagrindo ir išklauso šių asmenų nuomonę. Kai byla šio Kodekso nurodytais atvejais nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, byloje dalyvaujantys asmenys informaciją gauna ir ją pateikia raštu.“

40 straipsnis. 285 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 285 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„285 straipsnis. Sprendimo už akių priėmimas

1. Sprendimas už akių gali būti priimtas tais atvejais, kai neatvyksta į parengiamąjį ar teismo posėdį viena iš šalių, kuriai tinkamai pranešta apie posėdžio laiką ir vietą, ir iš jos negautas pareiškimas nagrinėti bylą jai nedalyvaujant, o atvykusi šalis prašo priimti sprendimą už akių, taip pat kai šalis per nustatytą terminą nepateikia atsiliepimo į ieškinį, paruošiamojo dokumento ir kita šalis savo atsiliepime į ieškinį ar paruošiamajame dokumente prašė priimti sprendimą už akių. Be to, sprendimas už akių gali būti priimtas dėl vieno ar kelių ieškovų ar atsakovų, kai šie, esant šioje dalyje nurodytoms sąlygoms, neatvyksta į parengiamąjį ar teismo posėdį arba per nustatytą terminą nepateikia atsiliepimo į ieškinį ar paruošiamojo dokumento byloje, kurioje yra keli ieškovai ar atsakovai. Vietoj sprendimo už akių priėmimo aktyvioji šalis gali prašyti teismo išnagrinėti bylą iš esmės pagal byloje esančią medžiagą. Teismas netenkina prašymo, jeigu mano, kad nėra nustatytos esminės bylos aplinkybės.

2. Sprendimas už akių dėl neatvykusio ar procesinio dokumento nepateikusio atsakovo gali būti priimtas tik dėl tų ieškinio reikalavimų ir jį pagrindžiančių aplinkybių, apie kuriuos atsakovui buvo pranešta šio Kodekso nustatyta tvarka. Priimdamas sprendimą už akių, teismas atlieka formalų atvykusios (ar procesinį dokumentą pateikusios) šalies pateiktų ir nurodytų įrodymų vertinimą, t. y. įsitikina, kad pasitvirtinus šių įrodymų turiniui būtų pagrindas priimti tokį sprendimą. Teismas atsisako pripažinti aktyviosios šalies nurodytas aplinkybes įvykusiomis, jeigu jos pateikti ir nurodyti įrodymai kelia teismui pagrįstą abejonį.

3. Teismas netenkina šalies prašymo priimti sprendimą už akių:

1) kai neatvykusiai ar procesinio dokumento nepateikusiai šaliai nebuvo tinkamai pranešta apie parengiamojo ar teismo posėdžio laiką ir vietą arba nebuvo tinkamai įteikti procesiniai dokumentai, kuriuose nurodyta per nustatytus terminus pateikti atsiliepimą į ieškinį, paruošiamąjį dokumentą;

2) kai iš neatvykusios šalies gautas prašymas atidėti parengiamąjį ar teismo posėdį ir jame nurodytos neatvykimo į posėdį priežastys, jeigu teismas šias priežastis pripažino svarbiomis;

3) kai atsakovui tinkamai pranešta tik dėl dalies ieškovo reikalavimų ir juos pagrindžiančių aplinkybių, tačiau kitų ieškinio reikalavimų negalima išnagrinėti skyrium;

4) kitais šio Kodekso numatytais atvejais, kai priimti sprendimo už akių neleidžiama.

4. Teismo atsisakymas priimti sprendimą už akių turi būti motyvuotas.

5. Šalis, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, negali šio sprendimo skųsti nei apeliacine, nei kasacine tvarka, tačiau gali šio Kodekso 287 straipsnyje nustatyta tvarka paduoti pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo. Šalis, kurios prašymu teismas priėmė sprendimą už akių, turi teisę per dvidešimt dienų nuo jo priėmimo paduoti apeliacinį skundą.

6. Sprendimo už akių priėmimas ir paskelbimas gali būti atidėtas ne ilgesniam nei septynių dienų terminui. Sprendimo dėl atsiliepimo į ieškinį, paruošiamojo dokumento nepateikimo per nustatytą terminą priėmimo už akių klausimas išsprendžiamas ne vėliau kaip per septynias dienas nuo termino pateikti atsiliepimą į ieškinį, paruošiamąjį dokumentą pabaigos dienos rašytinio proceso tvarka šalims nepranešus.

7. Sprendimo už akių patvirtinta kopija ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo jo priėmimo dienos išsiunčiama neatvykusiai ar procesinio dokumento nepateikusiai šaliai.“

41 straipsnis. 287 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 287 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kartu su pareiškimu turi būti pateikti visi šalies turimi įrodymai, susiję su byla, ir pareikšti prašymai teismui padėti išreikalauti turinčius bylai reikšmės įrodymus, kurių šalis pati

negali gauti. Teismas turi teisę atsisakyti priimti pavėluotai pateiktus įrodymus, jeigu šie įrodymai galėjo būti pateikti anksčiau, o jų vėlesnis pateikimas užvilkins bylos nagrinėjimą.“

42 straipsnis. 288 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 288 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Jeigu teismas nustato, kad šalies pasyvumo priežastys, lėmusios sprendimo už akių priėmimą, buvo nesvarbios, panaikinus sprendimą už akių šaliai, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, iš priešingos šalies negali būti priteistas žyminis mokestis už pareiškimo padavimą. Be to, šiuo atveju šalis, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, gali gauti tik 50 procentų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, kuris jai priklausytų pagal šio Kodekso 93 straipsnio 2 dalį. Šiuo atveju teismas pasyviajai šaliai taip pat gali skirti baudą iki trijų šimtų eurų.“

43 straipsnis. 289 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 289 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„289 straipsnis. Teismo sprendimas atnaujinus bylos nagrinėjimą ir šaliai neatvykus į posėdį

Jeigu teismas atnaujiną bylos nagrinėjimą iš esmės šio Kodekso 288 straipsnio 4 dalyje numatytais pagrindais, tačiau šalis, dėl kurios yra priimtas sprendimas už akių, neatvyksta į teismo posėdį be svarbių priežasčių, jeigu jai tinkamai pranešta apie posėdžio laiką ir vietą, teismas aktyviosios šalies prašymu išnagrinėja ieškinį pagal byloje esančią medžiagą ir priima sprendimą. Jei aktyvioji šalis nepateikia prašymo išnagrinėti ieškinį pagal byloje esančią medžiagą, teismas turi teisę arba atidėti bylos nagrinėjimą, arba bylą išnagrinėti iš esmės pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, arba, jei prašymo išnagrinėti ieškinį pagal byloje esančią medžiagą nepateikia atsakovas, teismas turi teisę palikti ieškinį nenagrinėtą.“

44 straipsnis. 304 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 304 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Kai apeliaciniu skundu ginčijama suma yra ne didesnė negu du tūkstančiai eurų, taip pat ypatingosios teisenos bylose apeliacine tvarka bylą nagrinėja vienas teisėjas, tačiau apeliacinės instancijos teismo pirmininkas arba Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą, turi teisę bylai nagrinėti sudaryti trijų teisėjų kolegiją. Nutartimi perduoti bylą nagrinėti trijų teisėjų kolegijai turi teisę ir bylą apeliacine tvarka nagrinėjantis teisėjas. Kitais atvejais apeliacine tvarka bylą nagrinėja trijų teisėjų kolegija.“

45 straipsnis. 320 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 320 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų. Apeliacinės instancijos teismas *ex officio* patikrina, ar nėra šio Kodekso 329 straipsnyje nustatytų absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų.“

46 straipsnis. 353 straipsnio pakeitimas

Pripažinti netekusia galios 353 straipsnio 2 dalį.

47 straipsnis. 366 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 366 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) kai Europos Žmogaus Teisių Teismas pripažįsta, kad Lietuvos Respublikos teismų sprendimai, nutartys ar nutarimai civilinėse bylose prieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir (ar) jos papildomiems protokolams, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika, arba kai Europos Žmogaus Teisių Teismas nagrinėjamą peticiją išbraukia iš bylų sąrašo taikaus susitarimo ar vienašalės deklaracijos pagrindu, jeigu taikiau susitarimu ar vienašale deklaracija pripažįstama, kad atitinkamais Lietuvos Respublikos teismų sprendimais, nutartimis ar nutarimais civilinėse bylose buvo pažeistos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje ir (ar) jos papildomuose protokoluose, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika, įtvirtintos pareiškėjų teisės dėl atitinkamų Lietuvos Respublikos teismų sprendimų, nutarčių ar nutarimų civilinėse bylose;“.

2. Pakeisti 366 straipsnio 1 dalies 9 punktą ir jį išdėstyti taip:

„9) jeigu pirmosios instancijos teismo sprendime (nutartyje, įsakyme ar nutarime) yra padaryta aiški teisės normos taikymo klaida, kuri galėjo turėti įtakos priimant neteisėtą sprendimą (nutartį, įsakymą ar nutarimą), ir sprendimas (nutartis, įsakymas ar nutarimas) nebuvo peržiūrėtas apeliacine tvarka.“

48 straipsnis. 368 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 368 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Prašymas atnaujinti procesą negali būti teikiamas, jeigu nuo sprendimo ar nutarties įsiteisėjimo praėjo daugiau kaip penkeri metai, išskyrus šio Kodekso 366 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytus atvejus.“

49 straipsnis. 384 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 384 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Kai atsakovas, gavęs šaukimą, bet neprašęs bylą nagrinėti jam nesant, be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį, teismas bylą nagrinėja iš esmės. Teismas nutartimi gali pripažinti atsakovo atvykimą būtinu ir tai pranešti atsakovui. Jeigu šiuo atveju dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta nesvarbiomis, atsakovas neatvyksta į teismo posėdį, jam skiriama iki trijų šimtų eurų bauda ir jis gali būti atvesdinamas.“

50 straipsnis. 388 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 388 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kai atsakovas, gavęs šaukimą, be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį, jam skiriama iki trijų šimtų eurų bauda ir jis gali būti atvesdinamas.“

51 straipsnis. 403 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 403 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„403 straipsnis. Ieškinio turinys

Ieškinyje, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti nurodytas tėvų valdžios apribojimo ar vaiko atskyrimo nuo tėvų (tėvo ar motinos) pagrindas, taip pat tai patvirtinantys įrodymai, nurodytas asmuo ar vaikų globos (rūpybos) įstaiga, kur (su kuriuo) tikslinga nustatyti vaiko gyvenamąją vietą ieškinį patenkinus iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo.“

52 straipsnis. 406 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 406 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Ieškinį patenkinus, išsprendžiamas klausimas dėl vaiko gyvenamosios vietos iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo su asmeniu arba vaikų globos (rūpybos) įstaigoje, kurie nurodyti ieškinyje arba valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos išvadoje.“

53 straipsnis. 407 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 407 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„407 straipsnis. Globos (rūpybos) nustatymas

Priimdamas sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu nustato vaiko gyvenamąją vietą iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo.“

54 straipsnis. 423² straipsnio pakeitimas

Pakeisti 423² straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kai įstatymų nustatytais pagrindais atsisakoma nagrinėti tiekėjo kreipimąsi, pareikštą išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarka ir šia tvarka nebegalima pasinaudoti, teismas nutraukia bylą. Išimtiniais atvejais, kai teismas pripažįsta, kad ieškinyje dėl ginčo esmės nurodyti argumentai, kuriais grindžiamas nesutikimas su priimtu sprendimu atsisakyti nagrinėti jo kreipimąsi, yra pagrįsti, byla nagrinėjama iš esmės.“

55 straipsnis. 425 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 425 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Už ieškinį, paduodamą dokumentinio proceso tvarka, mokamas žyminis mokestis yra lygus pusei tos sumos, kurią reikėtų mokėti už ieškinio nagrinėjimą teisme bendrąja ginčo teiseną, tačiau ne mažesnis kaip dvidešimt eurų, išskyrus atvejus, kai pagal įstatymus ar teismo nutartimi asmuo nuo žyminio mokesčio yra visiškai ar iš dalies atleistas arba kai žyminio mokesčio sumokėjimo terminas atidėtas.“

56 straipsnis. 429 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 429 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodytų procesinių dokumentų atsakovui įteikti nepavyksta, teismas nustato ieškovui terminą patikslinti skolininko gyvenamąją vietą arba atlikti veiksmus, kad teismas galėtų procesinius dokumentus įteikti kitu būdu, arba primokėti trūkstamą žyminį mokestį, kad ieškinys galėtų būti nagrinėjamas pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles. Jeigu patikslinus skolininko gyvenamąją vietą arba kitu būdu procesinių dokumentų įteikti nepavyksta, teismas nustato terminą primokėti trūkstamą žyminį mokestį, kad ieškinys galėtų būti nagrinėjamas pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles. Jeigu per nustatytą terminą ieškovas teismo reikalavimų neįvykdo, preliminarus sprendimas panaikinamas ir ieškinys paliekamas nenagrinėtas. Ši teismo nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.“

57 straipsnis. 431 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 431 straipsnio 2 dalį 5 punktu:

„5) kreditoriaus reikalavimas yra kilęs iš vartojimo kredito sutarties ir bendros vartojimo

kredito kainos metinė norma neatitinka Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatyme nustatytų bendrai vartojimo kredito kainai taikomų reikalavimų;“.

2. Papildyti 431 straipsnio 2 dalį 6 punktu:

„6) prašomi priteisti delspinigiai (pavėluoto mokėjimo palūkanos) viršija Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatyme nurodytą pavėluoto mokėjimo palūkanų normą arba prašoma priteisti aiškiai nepagrįstas baudas, nepriklausomai nuo to, iš kokių santykių yra kilęs kreditoriaus reikalavimas.“

2. Pakeisti 431 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Tuo atveju, kai pagal kreditoriaus reikalavimą iškėlus teisme bylą ir priėmus teismo įsakymą paaiškėja, kad skolininko gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos, teismas panaikina teismo įsakymą ir kreditoriaus pareiškimą palieka nenagrinėtą. Ši teismo nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.“

58 straipsnis. 433 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 433 straipsnio 1 dalį nauju 5 punktu:

„5) ar reikalavimas yra kilęs iš vartojimo kredito sutarties, jei taip, – bendros vartojimo kredito kainos metinė norma;“.

2. Buvusius 433 straipsnio 1 dalies 5–8 punktus laikyti atitinkamai 6–9 punktais.

59 straipsnis. 434 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 434 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Už pareiškimą dėl teismo įsakymo išdavimo mokamas žyminis mokestis, lygus ketvirtadaliui tos sumos, kurią reikėtų mokėti už ieškinio nagrinėjimą teisme ginčo teiseną, tačiau ne mažesnis negu dešimt eurų, išskyrus atvejus, kai pagal įstatymus ar teismo nutartimi asmuo nuo žyminio mokesčio sumokėjimo yra visiškai ar iš dalies atleistas arba kai žyminio mokesčio sumokėjimo terminas atidėtas.“

60 straipsnis. 435 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 435 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas nutartimi atsisako priimti pareiškimą dėl teismo įsakymo išdavimo, jeigu pareiškimas neatitinka bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, ir šio Kodekso 433 straipsnyje nurodytų reikalavimų, jeigu yra šio Kodekso 137 straipsnio 2 dalyje nurodytos aplinkybės, jeigu pareiškimas neatitinka šio Kodekso 431 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų leistinumų reikalavimų arba jeigu pareiškimas yra aiškiai nepagrįstas. Nutartis atsisakyti priimti pareiškimą neskundžiama atskiruoju skundu.“

2. Pripažinti netekusia galios 435 straipsnio 4 dalį.

3. Pakeisti 435 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu šio straipsnio 2 dalyje numatytos aplinkybės paaiškėja po pareiškimo priėmimo, teismas, atsižvelgdamas į pareiškimo trūkumų pobūdį, nutartimi pareiškimą palieka nenagrinėtą arba bylą nutraukia, taip pat panaikina teismo įsakymą, jeigu jis yra priimtas. Šios teismo nutartys gali būti skundžiamos atskiraisiais skundais.“

61 straipsnis. 439 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 439 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Gavęs skolininko prieštaravimus, teismas ne vėliau kaip per tris darbo dienas privalo pranešti kreditoriui, kad šis ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo teismo pranešimo įteikimo dienos turi teisę pagal bendrąsias bylų nagrinėjimo ginčo teiseną taisykles pareikšti ieškinį, atitinkantį šio Kodekso 135 straipsnio reikalavimus, ir primokėti trūkstantį žyminio mokesčio dalį. Teismo taikytos laikinosios apsaugos priemonės per šioje dalyje nustatytą terminą ieškiniui pareikšti negali būti panaikintos.“

2. Pakeisti 439 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Teismo įsakymą išdavusio teismo, kuriam šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka pareikštas ieškiny, nutartimi, kuria išsprendžiamas šio ieškinio priėmimo klausimas, kartu panaikinamas teismo įsakymas ar atitinkama jo dalis ir, esant reikalui, byla perduodama pagal teisingumą. Tuo atveju, jeigu ieškinio suma keičia teisingumą, ieškinio priėmimo ir teismo įsakymo panaikinimo klausimą išsprendžia teismas, kuriam perduota byla pagal teisingumo taisykles.“

62 straipsnis. 440 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 440 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„440 straipsnis. Aiškiai nepagrįsto pareiškimo pateikimo pasekmės

Jeigu asmuo šiame skyriuje nustatyta tvarka nesąžiningai pareiškia aiškiai nepagrįstą kreditoriaus reikalavimą, teismas gali jam paskirti iki trijų šimtų eurų baudą. Be to, įstatymų nustatyta tvarka šis asmuo gali būti įpareigotas atlyginti dėl nesąžiningo reikalavimo pareiškimo kitų asmenų patirtus nuostolius.“

63 straipsnis. 441 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 441 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Bylos dėl pinigų sumų, nevirsijančių dviejų tūkstančių eurų, priteisimo nagrinėjamos pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, išskyrus šiame straipsnyje numatytas išimtis.“

64 straipsnis. 441¹³ straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 441¹³ straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Šio straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka pripažintas grupės atstovas grupės apeliacinį skundą dėl grupės ieškinio byloje priimto bendro sprendimo arba dėl tarpinio sprendimo teismui paduoda per teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą. Išimtiniais atvejais teismas motyvuotu grupės atstovo prašymu gali pratęsti šį terminą. Dėl nutarties, kuria atmestas prašymas pratęsti teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą, gali būti duodamas atskiras skundas.“

2. Pakeisti 441¹³ straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Jeigu nepaduodamas grupės apeliacinis skundas, kiekvienas grupės narys gali pagal šiame Kodekse nustatytas bendrąsias apeliacinių skundų padavimo taisykles paduoti individualų apeliacinį skundą dėl sprendimo, kurį teismas priėmė sprenddamas klausimą dėl to grupės nario individualaus pobūdžio turtinių reikalavimų, kuriuos jis reiškė grupės ieškinio byloje.“

65 straipsnis. 441¹⁴ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 441¹⁴ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„441¹⁴ straipsnis. Kasacinio proceso ypatumai

1. Kasaciniam procesui grupės ieškinio byloje *mutatis mutandis* taikomos šio Kodekso 441¹³ straipsnio 1, 2, 4, 6 ir 7 dalių nuostatos ir bendrosios kasacinio proceso taisyklės.

2. Nutartis dėl iki kasacinio skundo padavimo termino pabaigos prireikus paduodamų kreipimusių dėl grupės atstovo pakeitimo priima bendrą sprendimą dėl grupės ieškinio arba tarpinį sprendimą priėmęs pirmosios instancijos teismas.“

66 straipsnis. 441¹⁶ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 441¹⁶ straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Už grupės ieškinį dėl grupės nariams bendro neturtinio reikalavimo mokamas penkių šimtų eurų žyminis mokestis. Šis žyminis mokestis grupės nariams tenka lygiomis dalimis.“

67 straipsnis. 463 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 463 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Asmuo, kuris padavė aiškiai nepagrįstą pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu ar ribotai veiksnium, teismo nutartimi gali būti nubaustas nuo penkiasdešimt iki šešių šimtų eurų bauda. Iš šio asmens taip pat priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.“

68 straipsnis. 496 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 496 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teismo sprendimai ir nutartys dėl globos ar rūpybos nustatymo ir panaikinimo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo, atleidimo ar nušalinimo nuo pareigų vykdomi skubiai, išskyrus teismo sprendimus ir nutartis dėl globos ar rūpybos nustatymo ir panaikinimo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui. Teismo sprendimai dėl tėvų valdžios apribojimo vykdomi skubiai. Atskirojo skundo padavimas jų vykdymo nesustabdo.“

69 straipsnis. Kodekso papildymas 496¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 496¹ straipsniu:

„496¹ straipsnis. Teismo pareiga inicijuoti bylos dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui nagrinėjimą ir pasirengimas nagrinėti bylą, pradėtą teismo iniciatyva

1. Teismas, priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, privalo savo iniciatyva pradėti bylos dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui nagrinėjimą.

2. Teismas, priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, tą pačią dieną nutartimi paveda valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai per dešimt dienų pateikti teismui duomenis, būtinus bylai išnagrinėti, nurodytus šio Kodekso 498 ir 499 straipsniuose, taip pat išvadą dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo reikalingumo.

3. Jeigu reikalinga skirti vaikui globėją ar rūpintoją ir jeigu globėju ar rūpintoju rekomenduojama skirti fizinį asmenį arba šeimyną, teismas išreikalauja duomenis apie šio fizinio asmens ir kartu su juo gyvenančių kitų asmenų ar šeimynos narių teistumą ir administracinės teisės pažeidimus.“

70 straipsnis. 502 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 502 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Byla dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir (ar) globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjama žodinio proceso tvarka uždaramame teismo posėdyje.“

71 straipsnis. 572 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 572 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jeigu per nustatytą terminą neįvykdytas teismo reikalavimas pateikti dokumentą, taip pat jeigu per nustatytą terminą nepranešta teismui apie tai, kad negalima jo pateikti dėl priežasčių, kurias teismas pripažino nesvarbiomis, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki trijų šimtų eurų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia atitinkamų asmenų nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą dokumentą.“

72 straipsnis. 585 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 585 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Asmeniui, kuris nevykdo antstolio reikalavimo ar kitaip kliudo antstoliui vykdyti vykdomuosius dokumentus, teismas gali skirti iki trijų šimtų eurų baudą už kiekvieną nevykdymo ar kliudymo dieną. Jeigu antstoliui kas nors kliudo vykdyti vykdomuosius dokumentus, antstolis kliūtims pašalinti kviečia policiją. Šiuo atveju policijos dalyvavimas būtinas.“

73 straipsnis. 590 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 590 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Jeigu skolininkas yra fizinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo pagal šio asmens gyvenamąją vietą, jo turto buvimo vietą arba jo darbo vietą. Nepiniginio pobūdžio vykdomuosius dokumentus dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo antstolis išieškotojo prašymu gali vykdyti pagal skolininko arba išieškotojo gyvenamąją vietą ar kitą jo buvimo vietą.“

74 straipsnis. 591 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 591 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„591 straipsnis. Vykdomo veiksmų atlikimas kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje

1. Pradėtus vykdomo veiksmus antstolis gali tęsti kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, jeigu tai būtina siekiant sėkmingai įvykdyti sprendimą.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytu atveju antstolis surašo motyvuotą patvarkymą tęsti vykdomo veiksmus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje. Patvarkymo patvirtintos kopijos nustatyta tvarka siunčiamos vykdomo proceso šalims, kitiems suinteresuotiems asmenims.“

75 straipsnis. 593 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 593 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Pareiškimus dėl leidimo įeiti į skolininko būstą (šio Kodekso 615 straipsnis), dėl vykdomosios bylos nutraukimo, kai sudaroma taikos sutartis (šio Kodekso 595 straipsnis), dėl atsakomybės už perduoto saugoti turto praradimą (šio Kodekso 619 straipsnis), dėl baudų skyrimo šio Kodekso VI dalyje numatytais atvejais, taip pat kitais klausimais, kylančiais iš vykdomo proceso, teismas išnagrinėja ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jų priėmimo dienos. Antstolis kartu su pareiškimu turi teismui pateikti kitus reikalingus dokumentus.“

2. Papildyti 593 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje numatytus pareiškimus skolininko patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.“

3. Buvusią 593 straipsnio 5 dalį laikyti 6 dalimi.

4. Pakeisti 593 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Dėl teismo nutarties, kuria išspręsti klausimai dėl vykdomosios bylos nutraukimo, sprendimo vykdymo išlaidų išieškojimo iš skolininko, dėl atsakomybės už perduoto saugoti turto praradimą, dėl baudų skyrimo, dėl skolininko dalies bendrojoje nuosavybėje nustatymo ir kitais šiame Kodekse numatytais atvejais gali būti duodamas atskirasis skundas.“

76 straipsnis. 596 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 596 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„596 straipsnis. Teisių perėmimas vykdymo procese

1. Antstolis savo iniciatyva, vykdymo proceso šalių ar suinteresuotų asmenų prašymu per 7 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos patvarkymu išsprendžia vykdymo proceso šalies pakeitimo klausimą. Antstolio patvarkymas pakeisti arba atsisakymas pakeisti vykdymo procese išieškotoją ar skolininką, fizinio asmens mirties, juridinio asmens reorganizavimo ar likvidavimo, taip pat reikalavimo perleidimo ar skolos perkėlimo atveju, kitais įstatymų numatytais atvejais gali būti skundžiamas šiame Kodekse nustatyta tvarka. Apie vykdymo proceso šalies pakeitimą antstolis informuoja vykdomąjį dokumentą išdavusią instituciją ir vykdymo proceso šalis Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyta tvarka.

2. Pirmosios instancijos teismas, kuriame buvo išnagrinėta grupės ieškinio byla, kai daugiau kaip pusė visų grupės narių pateikia teismui kreipimąsi dėl grupės atstovo pakeitimo, nutartimi vykdymo procese pakeičia grupės atstavą (išieškotoją). Šiame kreipimesi turi būti nurodytas asmuo, kurį grupės nariai siūlo pripažinti grupės atstovu. Kreipimąsi turi pasirašyti jį teikiantys grupės nariai, kartu su kreipimusi turi būti pateiktas rašytinis asmens, kurį siūloma pripažinti grupės atstovu, sutikimas būti grupės atstovu.

3. Visi veiksmai, atlikti iki įstojimo į vykdymo procesą, teisių perėmėjui privalomi tiek, kiek jie buvo privalomi anksčiau procese dalyvavusiam asmeniui.“

77 straipsnis. 600 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 600 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Asmuo, antstolio pakviestas būti kviestiniu, be svarbių priežasčių atsisakyti atlikti kviestinio pareigas negali. Už nepagrįstą atsisakymą būti kviestiniu asmeniui teismas turi teisę skirti iki penkiasdešimt eurų baudą.“

78 straipsnis. 611 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 611 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nustatęs, kad antstolio apskaiciuotos vykdymo išlaidos yra aiškiai nepagrįstos, teismas gali skirti antstoliui iki trijų šimtų eurų baudą.“

79 straipsnis. 618 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 618 straipsnį.

80 straipsnis. 645 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 645 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Už šiame straipsnyje nurodytų reikalavimų neįvykdymą arba melagingų duomenų pateikimą teismas antstolio teikimu be svarbių priežasčių patvarkymo neįvykdžiusiam asmeniui gali skirti iki penkių šimtų eurų baudą arba nubausti areštu iki trisdešimt parų.“

81 straipsnis. 661 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 661 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Raginimas nesiunčiamas skubaus vykdymo byloje, byloje dėl turto konfiskavimo ir mažesnių negu vienas šimtas eurų piniginių sumų išieškojimo.“

82 straipsnis. 667 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 667 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„667 straipsnis. Skolininko fizinio asmens turto, kuris yra jo bendra su kitais asmenimis nuosavybė, dalies nustatymas

1. Jeigu skolininkui priklausanti turto, kuris yra bendras su kitais asmenimis, dalis nenustatyta, antstolis aprašo ir areštuoja bendrąjį turtą ir pasiūlo skolininkui, o reikiama atvejais ir bendrosios nuosavybės dalyviams, per trisdešimt dienų kreiptis į notarą dėl turto pasidalijimo bendru susitarimu, patvirtintu notarine tvarka. Šioje dalyje nustatytas terminas antstolio motyvuotu patvarkymu gali būti pratęstas iki trisdešimt dienų.

2. Jei per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą nepateikiamas notarine tvarka patvirtintas susitarimas dėl turto pasidalijimo, antstolis pasiūlo išieškotojui, o reikiama atvejais ir bendrosios nuosavybės dalyviams kreiptis su prašymu į teismą dėl skolininko turto dalies, esančios bendra su kitais asmenimis nuosavybe, nustatymo. Jei per antstolio nustatytą terminą toks prašymas nepateikiamas, antstolis išieškojimą iš to turto nutraukia.

3. Teismas ir notaras, nustatydami nekilnojamojo daikto skolininko dalį, kartu turi nustatyti naudojimosi nekilnojamuoju daiktu tvarką, jeigu to prašo išieškotojas, skolininkas ar bendrosios nuosavybės dalyvis.“

83 straipsnis. 668 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 668 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vykdam išieškojimą iš valstybės, savivaldybės ar biudžetinių įstaigų, išieškojimas gali būti nukreipiamas tik į joms priklausančias pinigines lėšas. Vykdam išieškojimą iš valstybės ar biudžetinių įstaigų, išieškojimas negali būti nukreipiamas į valstybės išdo bendrąją sąskaitą Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatyme nustatytais atvejais.“

84 straipsnis. 694 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 694 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Skolininkui priklausantis nekilnojamasis turtas ir kitas įstatymų nustatyta tvarka registruojamas turtas, kurio vertė viršija du tūkstančius eurų, taip pat kitas kilnojamas turtas, kurio vieneto vertė viršija trisdešimt tūkstančių eurų, realizuojamas parduodant iš varžytynių.“

85 straipsnis. 723 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 723 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Pakartotinai į tą patį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo turto grąžinimo skolininkui. Šis apribojimas netaikomas, kai turtas yra įkeistas pagal hipotekos taisykles.“

86 straipsnis. 734 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 734 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Už šiame straipsnyje nurodytų antstolio reikalavimų nevykdymą kaltam asmeniui teismas gali skirti iki trijų šimtų eurų baudą.“

87 straipsnis. 742 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 742 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Be svarbių priežasčių nepranešusiems šio straipsnio 1 dalyje nurodytų duomenų kaltiems asmenims bei skolininkui antstolio ar išieškotojo pareiškimu teismas gali paskirti iki trijų šimtų eurų baudą.“

88 straipsnis. 744 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 744 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„744 straipsnis. Skolininko turto administravimo tvarkos nustatymas

1. Antstolis, pradėdamas išieškojimą vykdyti skolininko turto administravimu ir iš to gautų pajamų nukreipimu skolai ir vykdymo išlaidoms padengti, skolininko turto administravimo ir gautų pajamų paskirstymo tvarką nustato patvarkymu, kurio patvirtintos kopijos siunčiamos vykdymo proceso šalims.

2. Antstolis skolininko turto administravimo tvarką nustato vadovaudamasis Civilinio kodekso ketvirtosios knygos XIV skyriaus nuostatomis Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyta tvarka.

3. Skolininko turto administratorius veikia vadovaudamasis paprastąjį turto administravimą reglamentuojančiomis Civilinio kodekso nuostatomis ir turi paprastąjį turto administravimą atliekančio administratoriaus teises, pareigas ir atsakomybę.“

89 straipsnis. 771 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 771 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu per teismo nustatytą terminą neįvykdytas sprendimas, įpareigojās skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, kuriuos gali atlikti arba nutraukti tiksliai pats skolininkas, surašytą aktą antstolis perduoda antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui. Sprendimo neįvykdymo klausimas išsprendžiamas teismo posėdyje. Apie teismo posėdžio laiką ir vietą pranešama išieškotojui ir skolininkui, tačiau jų neatvykimas nekliūdo išnagrinėti klausimą, kodėl neįvykdytas sprendimas. Teismas, nustatęs, kad skolininkas sprendimo neįvykdė, gali jam skirti iki trijų šimtų eurų baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti sprendimą dieną išieškotojo naudai.“

90 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, taikymas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 4 dalį, įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 3, 8 ir 9 straipsniai taikomi ieškiniams (pradiniais ar priešieškiniais), pareiškimams, skundams, atskiriesiems skundams, prašymams ir trečiųjų asmenų savarankiškiems reikalavimams, pareikštiems po 2016 m. sausio 1 d.

3. Asmenys, kurie netenka teisės atstovauti kitiems asmenims pagal šį įstatymą, tačiau yra pateikę teismui įgaliojimus iki šio įstatymo įsigaliojimo, turi teisę atstovauti neviršydami įgaliojime ar kitame dokumente, patvirtinančiame asmens įgaliojimus, numatytų įgalinimų iki įgaliojimo ar kito dokumento, patvirtinančio asmens įgaliojimus, termino pabaigos ar kitaip pasibaigus įgaliojimams, bet ne ilgiau kaip iki sprendimo toje byloje įsiteisėjimo.

4. Lietuvos Respublikos teisingumo ministras ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministras iki 2015 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisės sistemos departamento
direktorius pavaduotojas
Antanas Varpuvesas
Antanas Varpuvesas

Teisingumo ministras
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Uždaramame teismo posėdyje byla nagrinėjama laikantis visų proceso taisyklių. Teismo sprendimo rezoliucinė dalis paskelbiama viešai, išskyrus bylas dėl įvaikinimo **ir bylas dėl vaiko globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui.**“

2 straipsnis. 24 straipsnio pakeitimas

Papildyti 24 straipsnį 3 dalimi:

„3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatos netaikomos, kai šalys yra sudariusios susitarimą perduoti ginčą spręsti arbitražo tvarka.“

3 straipsnis. 27 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 27 straipsnio 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) kuriose ieškinio suma didesnė kaip keturiasdešimt ~~trys tūkstančiai penki šimtai tūkstančių~~ eurų, išskyrus šeimos ir darbo teisinių santykių bylas ir bylas dėl neturtinės žalos atlyginimo;“.

4 straipsnis. 49 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 49 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Prokuroras turi teisę pareikšti ieškinį ar pareiškimą, **įstoti į jau prasidėjusį procesą trečiuoju asmeniu, pareiškiančiu savarankiškus reikalavimus**, viešajam interesui ginti šiais atvejais:

~~1) Civiliniame kodekse, šiame Kodekse, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatyme ir kituose įstatymuose numatytais atvejais;~~

~~2) kitais atvejais, kai yra pagrindas ginti asmens, visuomenės ar valstybės teises ir teisėtus interesus.“~~

2. Pakeisti 49 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Teismas, nagrinėjantis bylą, matydamas, kad joje gali būti reikalinga ginti viešą interesą, iki baigiamųjų kalbų pradžios turi teisę atidėti bylos nagrinėjimą ir nustatyti prokuratūrai terminą sprendimui dėl įstojimo į procesą priimti. Valstybės ir savivaldybių institucijos įstatymų numatytais atvejais gali būti teismo įtraukiamos proceso dalyviais arba įstoti į procesą savo iniciatyva, kad duotų išvadą byloje, siekiant įvykdyti jiems pavestas pareigas, jeigu tai yra susiję su viešojo intereso gynimu.“

5 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 51 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Valstybei civiliniame procese atstovauja Vyriausybė **ar jos įgaliota valstybės institucija (įstaiga)**, įstatymų numatytais atvejais – kita institucija. **Vyriausybei civiliniame procese atstovauja jos įgaliota valstybės institucija (įstaiga)**. Valstybei civiliniame procese taip pat gali atstovauti atstovai pagal pavedimą.“

2. Pakeisti 51 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Atstovas ir atstovaujamasis privalo nedelsdami pranešti teismui apie atstovavimo santykių pabaigą ar pasikeitimą. Jeigu dėl šios pareigos neįvykdymo arba netinkamo įvykdymo prireikia atidėti bylos nagrinėjimą, teismas gali atstovui ir (arba) atstovaujamajam skirti baudą iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų.“

3. Papildyti 51 straipsnį 7 dalimi:

„7. Jeigu teismas po ieškinio ar pareiškimo priėmimo arba bylos nagrinėjimo metu nustato, kad ieškinyje ar pareiškiame nurodytas ne tas valstybės atstovas, teismas jį pakeičia.“

6 straipsnis. 56 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 56 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1. Fizinį asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti:

- 1) advokatai;
- 2) advokatų padėjėjai, turintys jų praktikai vadovaujančio advokato rašytinį leidimą atstovauti konkrečioje byloje;
- 3) vienas iš bendrininkų kitų bendrininkų pavedimu;
- 4) asmenys, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, kai jie atstovauja savo artimiesiems giminaičiams ar sutuoktiniui (sugyventiniui);
- 5) profesinės sąjungos, jeigu jos atstovauja profesinės sąjungos nariams darbo teisinių santykių bylose. Šiuo atveju bylą teisme veda profesinės sąjungos vienasmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai);
- 6) asociacijos arba kiti viešieji juridiniai asmenys, kurių steigimo dokumentuose kaip vienas iš veiklos tikslų yra nurodytas tam tikros grupės asmenų gynimas ir jų atstovavimas teisme, jeigu jie **neatlygintinai** atstovauja asociacijos arba kito viešojo juridinio asmens dalyviams bylose, **kylančiose iš teisinių santykių, tiesiogiai susijusių su** ~~pagal~~ šių juridinių asmenų steigimo dokumentuose **numatytais** ~~numatytais~~ veiklos **tikslais ir sritimi** ~~tikslus~~. Šiuo atveju bylą teisme veda atitinkamo juridinio asmens vienasmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai);
- 7) antstolių padėjėjai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą ir antstolio įgaliojimą atstovauti antstoliui bylose dėl antstolio vykdomų funkcijų.

2. Be šio straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktuose nurodytų asmenų, juridinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti jų darbuotojai ar valstybės tarnautojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą.

3. Kartu su šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais asmenimis, taip pat su šio straipsnio 2 **ir 4 dalyse** ~~dalyje~~ nurodytais asmenimis ir šio Kodekso 55 straipsnyje nurodytais

asmenimis (kai atstovaujama juridiniam asmeniui) atstovais pagal pavedimą gali būti ir kiti asmenys – neteisinių sričių specialistai (auditoriai, buhalteriai, mokesčių konsultantai, patentiniai patikėtiniai ir kt.). Į teismo posėdį neatvykus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytiems asmenims, taip pat šio straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytiems asmenims ir šio Kodekso 55 straipsnyje nurodytiems asmenims (kai atstovaujama juridiniam asmeniui), kiti asmenys byloje atstovauti pagal pavedimą savarankiškai negali.

4. Juridinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti juridinio asmens kontroliuojantys ir (ar) kontroliuojami asmenys, patronuojančiosios ir (ar) patronuojamosios bendrovės. Valstybės institucijoms ar įstaigoms pagal pavedimą turi teisę atstovauti suinteresuotos aukštesnės valstybės institucijos. Šiais atvejais bylą teisme veda atitinkamo atstovaujančio juridinio asmens vienasmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai ar valstybės tarnautojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai).

5. Neleisti atstovauti pagal pavedimą teismas gali tik tada, kai atstovas pagal įstatymus negali būti įgaliotojo atstovu.“

7 straipsnis. 77 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 77 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teismo paskirti ir nepasibaigę procesiniai terminai teismo gali būti pratęsimi rašytinio proceso tvarka. Teismas, svarstydamas termino pratęsimo klausimą, gali pareikalauti užstato iki ~~dvių šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trių šimtų** eurų, kurį turi sumokėti asmuo, prašantis pratęsti procesinį terminą. Nesumokėjus pareikalauto užstato, termino pratęsimo klausimas toliau nesvarstomas.“

8 straipsnis. 80 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 80 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„80 straipsnis. Žyminio mokesčio dydis

1. Už kiekvieną ieškinį (pradinį ar priešieškinį), pareiškimą dėl ikisutartinių santykių, trečiojo asmens, pareiškusio savarankišką reikalavimą dėl ginčo dalyko, pareiškimą jau pradėtoje byloje, pareiškimą ypatingosios teisenos bylose mokamas tokio dydžio žyminis mokeskis:

1) turtiniuose ginčiuose – nuo ieškinio sumos: iki ~~dvidešimt aštuonių tūkstančių devynių šimtų šešiasdešimt dviejų~~ **trisdešimt tūkstančių** eurų – 3 procentai, bet ne mažiau kaip dvidešimt eurų; nuo didesnės kaip ~~dvidešimt aštuonių tūkstančių devynių šimtų šešiasdešimt dviejų~~ **trisdešimt tūkstančių** eurų sumos iki aštuoniasdešimt šešių tūkstančių aštuonių šimtų aštuoniasdešimt šešių **vieno šimto tūkstančių** eurų – aštuoni šimtai šešiasdešimt aštuoni **devyni šimtai** eurųai plius 2 procentai nuo ieškinio sumos, viršijančios ~~dvidešimt aštuonis tūkstančius devynis šimtus šešiasdešimt du~~ **trisdešimt tūkstančių** eurųus; nuo didesnės kaip aštuoniasdešimt šešių tūkstančių aštuonių šimtų aštuoniasdešimt šešių **vieno šimto tūkstančių** eurų sumos – du tūkstančiai **trys šimtai** ~~dvidešimt septyni~~ eurųai plius 1 procentas nuo ieškinio sumos, viršijančios aštuoniasdešimt šešis tūkstančius aštuonis šimtus aštuoniasdešimt šešis **vieną šimtą tūkstančių** eurųus. Bendras žyminio mokesčio dydis turtiniuose ginčiuose negali viršyti ~~dvylikos tūkstančių penkių šimtų penkiasdešimt penkių~~ **penkiolikos tūkstančių** eurų;

2) ginčiuose, kylančiuose iš nuomos teisinių santykių, ~~penkiasdešimt septynių eurų,~~ išskyrus ginčus dėl pinigų išieškojimo;

2) ginčiuose dėl sutarčių modifikavimo (pakeitimo, nutraukimo ir kt.) – dviejų šimtų eurų, išskyrus ginčus dėl sutarčių turinio pobūdžio nuostatų modifikavimo;

~~3) ginčiuose dėl sutarčių modifikavimo (pakeitimo, nutraukimo ir kt.) – vieno šimto keturiasdešimt keturių eurų;~~

3) bylose dėl juridinio asmens veiklos tyrimo – trijų šimtų eurų;

~~4) bylose dėl juridinio asmens veiklos tyrimo ir bylose, kuriose ginčijami sprendimai, priimti vykdant viešuosius pirkimus, – dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių eurų;~~

4) bylose, kuriose ginčijami sprendimai, priimti vykdant viešuosius pirkimus:

a) trijų šimtų eurų mažos vertės pirkimuose;

b) tūkstančio eurų supaprastintuose pirkimuose (išskyrus mažos vertės pirkimus);

c) dviejų tūkstančių eurų tarptautiniuose pirkimuose.

5) kituose ginčiuose – ~~keturiasdešimt vieno~~ **vieno šimto** eurų;

6) bylose dėl teismo įsakymų – ketvirtadalis sumos, mokėtinos už ieškinį, bet ne mažiau kaip ~~keturi~~ **dešimt** eurų;

7) dokumentinio proceso tvarka nagrinėjamose bylose – pusė sumos, mokėtinos už ieškinį, bet ne mažiau kaip ~~aštuoni~~ **dvidešimt** eurų;

8) ypatingosios teisenos bylose – ~~keturiasdešimt vieno~~ **penkiasdešimt** eurų, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus;

9) ~~grupės ieškinio bylose žyminio mokesčio dydis nustatomas pagal šio Kodekso XXIV¹ skyriaus taisyklės~~ už ieškinius dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo – penkių šimtų eurų, išskyrus atvejus, kai ieškinį pateikia įmonės savininkas (savininkai), vadovas, likvidatorius, buvęs ar esamas darbuotojas, valstybės institucija ar įstaiga, taip pat kai ieškinys grindžiamas tuo, kad įmonė neturi turto ar pajamų, iš kurių galėjo būti išieškomos skolos, ir dėl šios priežasties antstolis grąžino kreditoriui vykdomuosius dokumentus;

10) grupės ieškinio bylose žyminio mokesčio dydis nustatomas pagal šio Kodekso XXIV¹ skyriaus taisyklės.

2. Už atskiruosius skundus žyminis mokestis nemokamas, išskyrus atskiruosius skundus dėl nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių. Už atskiruosius skundus dėl nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių mokamas ~~dvidešimt aštuonių~~ **penkiasdešimt** eurų žyminis mokestis.

3. Už pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo mokamas ~~dvidešimt aštuonių~~ **penkiasdešimt** eurų žyminis mokestis.

4. Už apeliacinius, kasacinius skundus ir prašymus dėl proceso atnaujinimo mokamas tokio paties dydžio žyminis mokestis, koks mokėtinas pareiškiant ieškinį (pareiškimą ypatingosios teisenos bylose). Turtiniuose ginčiuose už apeliacinius, kasacinius skundus ir prašymus dėl proceso atnaujinimo šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyti žyminio mokesčio dydžiai skaičiuojami nuo ginčijamos sumos.

5. Už prašymus dėl laikinųjų apsaugos priemonių mokamas **penkiasdešimt eurų žyminis mokestis**. Už prašymus taikyti laikinasias apsaugos priemones arba įrodymų užtikrinimo ar rinkimo priemones, kurios susijusios su nacionaliniuose ar užsienio arbitražuose arba užsienio teismuose nagrinėjamomis bylomis, taip pat kurios susijusios su nacionaliniuose ar užsienio arbitražuose arba užsienio teismuose nagrinėtinomis bylomis (iki ieškinio atitinkamam teismui ar arbitražui pareiškimo), mokamas ~~penkiasdešimt septynių~~ **vieno šimto** eurų žyminis mokestis.

6. Už skundus dėl arbitražo sprendimo mokamas ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **penkių šimtų** eurų žyminis mokestis.

7. Šiame straipsnyje nurodytus procesinius dokumentus ir jų priedus pateikiant teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą procesinį dokumentą mokėtinos žyminio mokesčio sumos, bet ne mažiau kaip **penki** eurai.“

9 straipsnis. 83 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 83 straipsnio 1 dalies 9 punktą ir jį išdėstyti taip:

„9) ieškovai ir turtinius reikalavimus pareiškiantys asmenys – bankroto ar restruktūrizavimo bylose, išskyrus šio Kodekso 80 straipsnio 1 dalies 9 punkte nurodytą atvejį;“.

2. Pakeisti 83 straipsnio 1 dalies 13 punktą ir jį išdėstyti taip:

„13) pareiškėjai – už pareiškimus, paduodamus šio Kodekso V dalies **XXIX ar XXXIX** skyriuje **skyriuose** nustatyta tvarka;“.

3. Papildyti 83 straipsnį 4 dalimi:

„4. Teismas, preliminariai įvertinęs, kad ieškinys (arba kitas žyminiu mokesčiu apmokestinamas procesinis dokumentas) yra aiškiai nepagrįstas, ir nustatęs, kad asmuo piktnaudžiauja savo teisminės gynybos teise, rašytinio proceso tvarka gali įpareigoti asmenį, kuris pagal šį Kodeksą ar kitus įstatymus yra atleidžiamas nuo žyminio mokesčio, sumokėti šiame Kodekse nustatyto dydžio žyminį mokestį, išskyrus atvejus, kai asmuo atleidžiamas nuo žyminio mokesčio pagal šio straipsnio 3 dalį.“

10 straipsnis. 87 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 87 straipsnio 1 dalį nauju 7 punktu:

„7) įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti bankroto bylą įmonei, – už ieškinį dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo sumokėtas žyminis mokestis;“.

2. Buvusius 87 straipsnio 1 dalies 7 ir 8 punktus laikyti atitinkamai 8 ir 9 punktais.

11 straipsnis. 88 straipsnio pakeitimas

Papildyti 88 straipsnį 3 dalimi:

„3. Būtinomis ir pagrįstomis išlaidomis, nurodytomis šio straipsnio 1 dalies 9 punkte, nelaikomos ir šiame skyriuje nustatyta tvarka neatlyginamos išlaidos už teikiamas teises paslaugas, išskyrus advokatų ir advokatų padėjėjų teikiamas teises paslaugas.“

12 straipsnis. 95 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 95 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas, nustatęs šio straipsnio 1 dalyje numatytus piktnaudžiavimo atvejus, gali paskirti dalyvaujančiam byloje asmeniui iki penkių tūkstančių ~~septynių šimtų devyniasdešimt dviejų~~ eurų baudą, iki 50 procentų iš šios baudos gali būti skiriama kitam dalyvaujančiam byloje asmeniui. Kai pareiškiamas šio straipsnio 1 dalyje numatytas reikalavimas dėl nuostolių atlyginimo, dalyvaujančio byloje asmens naudai paskirta baudos dalis įskaitoma į priteistiną nuostolių sumą.“

2. Papildyti 95 straipsnį 3 dalimi:

„3. Jei yra pagrindas manyti, kad ieškinį (pradinį ar priešieškinį), apeliacinį, atskirąjį ar kasacinį skundą, prašymą atnaujinti procesą, pareiškimą ar prašymą ypatingosios teisenos tvarka pateikęs asmuo gali piktnaudžiauti procesinėmis teisėmis ir neatlyginti patirtų bylinėjimosi išlaidų, teismas turi teisę įpareigoti šį asmenį sumokėti užstatą galimų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti. Užstato per nustatytą terminą nesumokėjęs,

teismas procesinį dokumentą palieka nenagrinėtą. Užstato dydis nustatomas, grąžinamas, bylinėjimosi išlaidos iš užstato atlyginamos *mutatis mutandis* taikant šio Kodekso 795–798 straipsnius.“

13 straipsnis. 102 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 102 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Užstatui įmokėti teismas negali paskirti trumpesnio kaip trijų darbo dienų termino. Užstato dydis turi atitikti atliekamo procesinio veiksmo pobūdį ir negali viršyti dvidešimt **penkių tūkstančių** aštuonių tūkstančių devynių šimtų šešiasdešimt dviejų eurų.“

14 straipsnis. 118 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 118 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tais atvejais, kai šalis ar trečiasis asmuo veda bylą per atstovą, su byla susiję procesiniai dokumentai įteikiami tik atstovui, o kai šalis ar trečiasis asmuo teismui raštu nurodo, kad procesinius dokumentus pageidauja gauti patys, – tik šaliai ar trečiajam asmeniui, **išskyrus atvejus, kai teismas konstatuoja, kad atstovui procesiniai dokumentai bus įteikiami operatyviau. Šalies prašymą dėl procesinių dokumentų įteikimo teismas išsprendžia rezoliucija rašytiniame procese.**“

15 straipsnis. 121 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 121 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Už šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos nevykdymą teismas dalyvaujantiems byloje asmenims turi teisę skirti iki dviejų šimtų ~~aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų baudą.“

16 straipsnis. 122 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 122 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Procesiniai dokumentai yra įteikiami fizinio asmens **gyvenamosios vietos adresu gyvenamojoje** ar darbo vietoje arba kitoje vietoje, kurioje jis yra, išskyrus atvejus, kai fizinis asmuo nurodo kitą procesinių dokumentų įteikimo adresą ir asmenį, kuriam galima juos įteikti, arba kai įteikiama elektroninių ryšių priemonėmis.“

17 straipsnis. 123 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 123 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kai procesinį dokumentą pristatantis asmuo neranda adresato jo **gyvenamosios vietos ar kitu nurodytu procesinių dokumentų įteikimo adresu gyvenamojoje** ar darbo vietoje, dokumentas yra įteikiamas kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių šeimos narių (vaikams (įvaikiams), tėvams (tėviams), sutuoktiniui ir pan.), išskyrus atvejus, kai byloje šeimos nariai turi priešingą teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi, o jeigu ir jų nėra, – darbovietės administracijai **administracijos pareigūnui. Jeigu procesinis dokumentas negali būti fiziniam asmeniui įteiktas jo nurodytos gyvenamosios vietos ar kitu jo nurodytu procesinių dokumentų įteikimo adresu, procesinį dokumentą pristatantis asmuo jį įteikia fizinio asmens deklaruotoje gyvenamojoje vietoje. Tais atvejais, kai fizinio asmens gyvenamosios vietos ar kitas nurodytas procesinių dokumentų įteikimo adresas sutampa su fizinio asmens deklaruotos gyvenamosios vietos adresu, procesiniai dokumentai įteikiami vieną kartą. Jeigu procesinis dokumentas negali būti fiziniam asmeniui įteiktas šioje dalyje nustatyta tvarka, jį pristatantis asmuo**

pranešimą apie įteiktinus procesinius dokumentus palieka adresato deklaruotoje gyvenamojoje vietoje ir tai nurodo teismui grąžintinoje pažymoje. Procesinis dokumentas šiuo atveju laikomas įteiktu praėjus trisdešimt dienų nuo pranešimo apie įteiktinus procesinius dokumentus palikimo adresato deklaruotoje gyvenamojoje vietoje. Teisingumo ministras su susisiekimo ministru nustato pranešimo apie įteiktinus procesinius dokumentus tvarką ir formą.“

18 straipsnis. 126 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 126 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„126 straipsnis. Atsakomybė už pareigų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, nevykdymą

Kai dalyvaujančio byloje asmens atstovas, kartu su fiziniu asmeniu gyvenantis pilnametis šeimos narys, įgaliotas asmuo su byla susijusiems procesiniams dokumentams gauti, juridinio asmens vadovas, kitas juridinių asmenų registre nurodytas valdymo organo narys, juridinio asmens atstovas teisme, juridinio asmens raštinės darbuotojas ar darbovietės administracija **administracijos pareigūnas**, sukarintos organizacijos ar jos padalinio vadas arba budėtojas, laisvės atėmimo vietos administracija be svarbių priežasčių atsisako priimti pagal šio Kodekso nuostatas įteikiamus procesinius dokumentus arba, priėmę procesinius dokumentus, pagal šio Kodekso reikalavimus nepraneša apie gautus procesinius dokumentus ar neperduoda jų adresatui, arba nevykdo kitų šiame Kodekse nustatytų pareigų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, teismas turi teisę skirti jiems baudą iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų.“

19 straipsnis. 131 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 131 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šaliai, kuri pateikdama melagingus duomenis padarė įtaką, kad nepagrįstai būtų paskirtas kuratorius arba viešai paskelbti procesiniai dokumentai, bylą nagrinėjantis teismas gali skirti baudą iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų.“

20 straipsnis. 145 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 145 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Už šio straipsnio 1 dalies 6, 7, 8 ir 12 punktuose nustatytų apribojimų pažeidimą kaltiems asmenims teismo nutartimi gali būti skiriama iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų bauda už kiekvieną pažeidimo dieną. Be to, ieškovas turi teisę išieškoti iš tų asmenų nuostolius, atsiradusius dėl teismo nutarties dėl laikinųjų apsaugos priemonių neįvykdymo.“

21 straipsnis. 146 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 146 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šalies prašymu teismas nutartimi gali pareikalauti, kad ieškovas ar kitas prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo padavęs asmuo per teismo nustatytą terminą pateiktų atsakovo nuostolių, galinčių atsirasti dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, atlyginimo užtikrinimą. Šių nuostolių atlyginimas gali būti užtikrinamas ir banko garantija. Teismas ~~savo iniciatyva gali pareikalauti užtikrinti nuostolių atlyginimą tais atvejais, kai tai yra būtina siekiant apginti viešąjį interesą ir nesiėmus šios priemonės būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai.~~ Ieškovui nesumokėjus nuostolių atlyginimui užtikrinti skirtų pinigų arba

nepateikus banko garantijos per nustatytą terminą, teismas per tris darbo dienas nuo termino pabaigos dienos privalo panaikinti taikytas laikinasias apsaugos priemones. Ši nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.“

22 straipsnis. 147 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 147 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Teismas gali taikyti laikinasias apsaugos priemones, remdamasis pagrįstu rašytiniu suinteresuoto asmens prašymu dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, iki ieškinio teismui pareiškimo dienos. Paduodamas šį prašymą, pareiškėjas turi nurodyti priežastis, dėl kurių ieškinys nebuvo pareikštas kartu su šiuo prašymu, pateikti įrodymus, patvirtinančius grėsmę pareiškėjo interesams, ir sumokėti pusės šio Kodekso 80 straipsnyje **1 dalyje** numatyto žyminio mokesčio dydžio užstatą. Prašant taikyti laikinasias apsaugos priemones, kurios susijusios su nacionaliniuose ar užsienio arbitražuose arba užsienio teismuose nagrinėtinomis bylomis, mokamas ~~dviejų šimtų~~ **trijų šimtų** eurų užstatas. Motyvuotu ir įrodymais pagrįstu pareiškėjo prašymu dėl sunkios jo turtinės padėties teismas nutartimi užstato dydį gali sumažinti. Teismas, pritaikęs laikinasias apsaugos priemones, nustato terminą, per kurį turi būti pareikštas ieškinys. Šis terminas negali būti ilgesnis kaip keturiolika dienų. Jeigu ieškinys turi būti reiškiamas užsienio teismui ar arbitražui, terminas negali būti ilgesnis kaip trisdešimt dienų. Nepareiškus per teismo nustatytą terminą ieškinio, laikinosios apsaugos priemonės panaikinamos. Kai ieškinys nepareiškiamas dėl suinteresuoto asmens kaltės, užstatas negražinamas. Šioje dalyje nurodytas prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo turi būti paduodamas teismui, kuris pagal teisingumo taisykles turi nagrinėti patį ieškinį. Prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių, susijusių su užsienio teisme arba užsienio ar nacionaliniame arbitraže nagrinėtina byla, taikymo paduodamas Vilniaus apygardos teismui.“

23 straipsnis. 148 straipsnio pakeitimas

Pripažinti netekusia galios 148 straipsnio 5 dalį.

~~5. Teismo iniciatyva viena laikinoji apsaugos priemonė gali būti pakeista kita tik tais atvejais, kai tai yra būtina siekiant apginti viešąjį interesą ir nepakeitus laikinosios apsaugos priemonės būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai.~~

24 straipsnis. 149 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 149 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas savo iniciatyva panaikina laikinasias apsaugos priemones, kai asmuo, kuris kreipėsi dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, per teismo nustatytą terminą nepareiškia ieškinio. Ši nutartis atskiruoju skundu neskundžiama. ~~Teismo iniciatyva laikinosios apsaugos priemonės gali būti panaikintos ir tais atvejais, kai tai yra būtina siekiant apginti viešąjį interesą ir nepanaikinus šių priemonių būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai.~~“

25 straipsnis. 162 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 162 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nurodytiems asmenims, piktybiškai nepaklususiems teismo posėdžio pirmininko patvarkymui arba pažeidusiems tvarką teismo posėdžio metu, teismo

nutartimi skiriama iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų bauda arba areštas iki penkiolikos parų.“

26 straipsnis. 162² straipsnio pakeitimas

Pakeisti 162² straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teismas atideda bylos nagrinėjimą tais atvejais, kai negalima nagrinėti bylos tame teismo posėdyje dėl to, kad neatvyko vertėjas arba kad pareikštas priešieškinis, arba kad būtina išreikalauti naujus įrodymus, arba kai teismas pasiūlo dalyvaujantiems byloje asmenims pasirūpinti tinkamu atstovavimu procese, arba dėl kitų svarbių priežasčių (~~atostogos, komandiruotė, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai nelaikomi svarbiomis priežastimis; be to, svarbiomis priežastimis paprastai nelaikomas neatvykimas dėl ligos ir atstovo užimtumas kitose bylose~~), taip pat kitais šio Kodekso numatytais atvejais. **Neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, dalyvaujančio byloje asmens ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes.**“

27 straipsnis. 179 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 179 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas turi teisę rinkti įrodymus savo iniciatyva tik šio Kodekso ir kitų įstatymų numatytais atvejais, ~~taip pat kai to reikalauja viešasis interesas ir nesiėmus šių priemonių būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai.~~“

28 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 186 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Prieš atliekant šalies ar trečiojo asmens apklausą, šalis ir trečiasis asmuo, turintys procesinį veiksnumą, taip pat jų atstovai pagal įstatymą prisiekia padėję ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos šiais žodžiais: „Aš, (vardas, pavardė), garbingai ir sąžiningai pasižadu sakyti byloje tiesą“. Prisiekusi šalis ar trečiasis asmuo, taip pat jų atstovai pagal įstatymą pasirašo priesaikos tekstą, **išskyrus atvejus, kai apklausa vykdoma naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas.** Už priesaikos sulaužymą teismas šaliai ar trečiajam asmeniui, taip pat jų atstovams pagal įstatymą turi teisę skirti iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų baudą.“

29 straipsnis. 191 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 191 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šaukiamas liudytoju asmuo privalo atvykti į teismą ir duoti teisingus parodymus. Už liudytojo pareigų nevykdymą šaukiamas liudytoju asmuo atsako įstatymų nustatyta tvarka. Už nepagrįstą atsisakymą liudyti teismas gali skirti baudą iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų.“

30 straipsnis. 192 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 192 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Prieš duodamas parodymus, liudytojas žodžiu prisiekia padėjęs ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos šiais žodžiais: „Aš, (vardas, pavardė), garbingai ir sąžiningai pasižadu sakyti byloje tiesą, nieko nenuslėpdamas, neprisidėdamas ir nepakeisdamas“. Prisiekęs liudytojas

pasirašo priesaikos tekstą, išskyrus atvejus, kai parodymai duodami naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas. Liudytojo pasirašytas priesaikos tekstas pridedamas prie bylos.

31 straipsnis. 199 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 199 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Jeigu per nustatytą terminą teismo reikalavimas pateikti rašytinį įrodymą neįvykdytas ir nepranešta teismui apie tai, kad negalima jo pateikti dėl svarbių priežasčių, arba nurodytas priežastis teismas pripažino nesvarbiomis, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki ~~dviejų šimtų~~ **trijų šimtų** eurų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia atitinkamų asmenų nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą rašytinį įrodymą.“

32 straipsnis. 207 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 207 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„207 straipsnis. Daiktinių įrodymų nepateikimo pasekmės

Jeigu dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta nesvarbiomis, per nustatytą terminą neįvykdytas teismo reikalavimas pateikti daiktinį įrodymą ir nepranešta teismui apie tai, kad jo negalima pateikti, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki ~~dviejų šimtų~~ **trijų šimtų** eurų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą daiktą.“

33 straipsnis. 215 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 215 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Už neatvykimą, kai teismas šaukia, ar už atsisakymą duoti išvadą dėl priežasčių, kurias teismas pripažino nesvarbiomis, ekspertui gali būti skiriama iki ~~dviejų šimtų~~ **trijų šimtų** eurų bauda.“

34 straipsnis. 232 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 232 straipsnio 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) reikiamais atvejais – nutarimas įtraukti į bylą valstybės ar savivaldybių institucijas išvadai duoti, **taip pat nutarimas byloje priimti dalinį sprendimą arba sprendimą dėl ieškinio pagrindo;**“.

35 straipsnis. 240 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 240 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Jeigu vertėjas be teisėto pagrindo atsisako atlikti savo pareigas, jam nagrinėjančio bylą teismo nutartimi gali būti skiriama iki ~~dviejų šimtų~~ **trijų šimtų** eurų bauda.“

36 straipsnis. 246 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 246 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„246 straipsnis. Šalių ir jų atstovų neatvykimo į teismo posėdį pasekmės

1. Kai į teismo posėdį neatvyksta ieškovas, kuriam tinkamai nepranešta apie teismo posėdžio laiką ir vietą, ir jis neturi atstovo, teismas bylos nagrinėjimą atideda. Bylos nagrinėjimas atidedamas taip pat tuo atveju, kai ieškovas bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta ieškovas ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta ieškovo atstovui.

Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas ieškovo ar jo atstovo prašymu, jeigu ieškovas ar jo atstovas iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis (~~atostogos, komandiruotė, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai nelaikomi svarbiomis priežastimis, taip pat svarbiomis priežastimis paprastai nelaikomas neatvykimas dėl ligos ir atstovo užimtumas kitose bylose~~). **Neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, ieškovo ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes.** Kitais atvejais teismas atsakovo prašymu ir šio Kodekso nustatyta tvarka priima sprendimą už akių. Kai atsakovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas palieka ieškinį nenagrinėtą.

2. Kai į teismo posėdį neatvyksta atsakovas, kuriam tinkamai nepranešta apie posėdžio laiką ir vietą, ir jis neturi atstovo, teismas bylos nagrinėjimą atideda. Bylos nagrinėjimas atidedamas taip pat tuo atveju, kai atsakovas bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta atsakovas ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta atsakovo atstovui. Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas atsakovo ar jo atstovo prašymu, jeigu atsakovas ar jo atstovas iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis (~~atostogos, komandiruotė, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai nelaikomi svarbiomis priežastimis, taip pat svarbiomis priežastimis paprastai nelaikomas neatvykimas dėl ligos ir atstovo užimtumas kitose bylose~~). **Neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, atsakovo ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes.** Kitais atvejais teismas ieškovo prašymu ir šio Kodekso nustatyta tvarka priima sprendimą už akių. Jeigu ieškovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas turi teisę arba atidėti bylos nagrinėjimą, arba bylą išnagrinėti iš esmės pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles.

3. Atidedamas bylos nagrinėjimą, teismas turi teisę neatvykusiai šaliai paskirti iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trių šimtų** eurų baudą, jeigu įstatymai nustato šios šalies pareigą dalyvauti teismo posėdyje arba teismas pripažįsta šalies dalyvavimą teismo posėdyje būtinu ir negalima sprendimo priimti už akių. Kai be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį šalies atstovas ir dėl to teismas atideda bylos nagrinėjimą, teismas turi teisę skirti jam, taip pat juridinio asmens vadovui, dėl kurio kaltės atstovas neatvyko į teismo posėdį, iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trių šimtų** eurų baudą.

4. Jeigu duomenų apie šalių neatvykimo priežastis nėra arba jeigu jos į teismo posėdį neatvyksta be svarbių priežasčių ir jeigu nė iš vienos jų negauta prašymo nagrinėti bylą jiems nedalyvaujant, teismas ieškinį palieka nenagrinėtą.

5. Neatvykusios šalies atstovo dalyvavimas teismo posėdyje laikomas tinkamu šalies dalyvavimu, išskyrus atvejus, kai teismas pripažįsta šalies asmeninį dalyvavimą teismo posėdyje būtinu. Jeigu teismas pripažįsta, kad šalies dalyvavimas būtinas ir ji neatvyksta į teismo posėdį, teismas priima sprendimą už akių.“

37 straipsnis. 247 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 247 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„247 straipsnis. Trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, ar jų atstovų neatvykimo į teismo posėdį pasekmės

1. Kai neatvyksta į teismo posėdį kuris nors iš trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, kuriam tinkamai nepranešta apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką, ir jis neturi atstovo, teismas atideda bylos nagrinėjimą. Bylos nagrinėjimas atidedamas taip pat tuo

atveju, kai trečiasis asmuo bylą veda per atstovą, tačiau į teismo posėdį neatvyksta trečiasis asmuo ir jo atstovas ir tinkamai apie teismo posėdžio vietą ir laiką nepranešta trečiojo asmens atstovui.

2. Bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, ar jo atstovo prašymu, jeigu trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, ar jo atstovas iki teismo posėdžio pradžios pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą, ir teismas neatvykimo priežastis pripažįsta svarbiomis (atstogos, komandiruotė, kitoks užimtumas ir kiti panašūs atvejai nelaikomi svarbiomis priežastimis, taip pat svarbiomis priežastimis paprastai nelaikomas neatvykimas dėl ligos ir atstovo užimtumas kitose bylose). **Neatvykimo priežasčių svarbą įvertina teismas, atsižvelgdamas į bylos nagrinėjimo stadiją, trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, ir jo atstovo ankstesnį procesinį elgesį ir kitas svarbias aplinkybes.** Jeigu duomenų apie neatvykimo priežastis nėra arba jeigu gautas prašymas nagrinėti bylą trečiajam asmeniui nedalyvaujant, arba jeigu teismas pripažįsta neatvykimo priežastis nesvarbiomis, byla gali būti nagrinėjama be neatvykusio asmens.

3. Kai be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, ar jų atstovai, o teismas yra pripažinęs šių asmenų dalyvavimą būtinu, teismas turi teisę skirti jiems, taip pat juridinio asmens vadovui, dėl kurio kaltės atstovas neatvyko į teismo posėdį, iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų baudą.“

38 straipsnis. 248 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 248 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Jeigu šaukiamas liudytojas, ekspertas ar vertėjas be svarbios priežasties neatvyko į teismą, jiems gali būti skiriama iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų bauda, o liudytojas, be to, teismo nutartimi gali būti atvesdinamas.“

39 straipsnis. 261 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 261 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„261 straipsnis. Dalinis sprendimas **ir sprendimas dėl ieškinio pagrindo**

1. Daliniu sprendimu galutinai išsprendžiama tik dalis ginčo. Dalinis sprendimas gali būti priimamas tuomet, kai byloje yra pareikšti keli reikalavimai ir surinktų įrodymų pakanka, kad teismas priimtų sprendimą vieno ar kelių iš byloje pareikštų reikalavimų ar reikalavimo dalies pagrįstumo klausimu. Dalinis sprendimas yra galutinis sprendimas toje ginčo dalyje.

2. Apskundus dalinį sprendimą, dėl kitų reikalavimų ar reikalavimo dalies byla nagrinėjama toliau.

3. Sprendimu dėl ieškinio pagrindo nusprendžiama, ar atsakovas privalo atsakyti pagal ieškovo reikalavimą. Sprendimas dėl ieškinio pagrindo gali būti priimtas tuomet, kai kyla ginčas dėl ieškinio pagrindo ir ieškinio dydžio (priteistinos pinigų sumos, turto vertės ar rūšiniais požymiais apibūdintų daiktų kiekio), o surinktų įrodymų pakanka, kad teismas priimtų sprendimą dėl ieškinio pagrindo; tokiu būdu byla bus išnagrinėta ekonomiškiau ir greičiau. Sprendimas dėl ieškinio pagrindo yra galutinis sprendimas toje ginčo dalyje.

4. Apskundus sprendimą dėl ieškinio pagrindo, teismas sustabdo bylą iki šis sprendimas įsiteisės. Remdamasis įsiteisėjusiu sprendimu dėl ieškinio pagrindo, teismas priima sprendimą dėl ieškinio dydžio rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai šalis prašo šį klausimą nagrinėti žodžiu.

5. Teismas iš anksto informuoja byloje dalyvaujančius asmenis apie ketinimą priimti dalinį sprendimą arba sprendimą dėl ieškinio pagrindo ir išklauso šių asmenų nuomonę. Kai

byla šio Kodekso nurodytais atvejais nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, byloje dalyvaujantys asmenys informaciją gauna ir ją pateikia raštu.“

40 straipsnis. 285 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 285 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„285 straipsnis. Sprendimo už akių priėmimas

1. Sprendimas už akių gali būti priimtas tais atvejais, kai neatvyksta į parengiamąjį ar teismo posėdį viena iš šalių, kuriai tinkamai pranešta apie posėdžio laiką ir vietą, ir iš jos negautas pareiškimas nagrinėti bylą jai nedalyvaujant, o atvykusi šalis prašo priimti sprendimą už akių, taip pat kai šalis per nustatytą terminą nepateikia atsiliepimo į ieškinį, paruošiamojo dokumento ir kita šalis savo atsiliepime į ieškinį ar paruošiamajame dokumente prašė priimti sprendimą už akių. Be to, sprendimas už akių gali būti priimtas dėl vieno ar kelių ieškovų ar atsakovų, kai šie, esant šioje dalyje nurodytoms sąlygoms, neatvyksta į parengiamąjį ar teismo posėdį arba per nustatytą terminą nepateikia atsiliepimo į ieškinį ar paruošiamojo dokumento byloje, kurioje yra keli ieškovai ar atsakovai. **Vietoj sprendimo už akių priėmimo aktyvioji šalis gali prašyti teismo išnagrinėti bylą iš esmės pagal byloje esančią medžiagą. Teismas netenkina prašymo, jeigu mano, kad nėra nustatytos esminės bylos aplinkybės.**

2. Sprendimas už akių dėl neatvykusio ar procesinio dokumento nepateikusio atsakovo gali būti priimtas tik dėl tų ieškinio reikalavimų ir jį pagrindžiančių aplinkybių, apie kuriuos atsakovui buvo pranešta šio Kodekso nustatyta tvarka. ~~Sprendimas už akių priimamas tik tais atvejais, kai byloje yra pateikti tik vienos iš šalių įrodymai. Priimdamas sprendimą už akių, teismas atlieka formalų atvykusios (ar procesinį dokumentą pateikusios) šalies pateiktų ir nurodytų įrodymų vertinimą, t. y. įsitikina, kad pasitvirtinus šių įrodymų turiniui būtų pagrindas priimti tokį sprendimą. Kai byloje yra pateikti abiejų šalių įrodymai, teismas bylą nagrinėja pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles. Teismas atsisako pripažinti aktyviosios šalies nurodytas aplinkybes įvykusiomis, jeigu jos pateikti ir nurodyti įrodymai kelia teismui pagrįstą abejonių.~~

3. Teismas netenkina šalies prašymo priimti sprendimą už akių:

1) kai neatvykusiai ar procesinio dokumento nepateikusiai šaliai nebuvo tinkamai pranešta apie parengiamojo ar teismo posėdžio laiką ir vietą arba nebuvo tinkamai įteikti procesiniai dokumentai, kuriuose nurodyta per nustatytus terminus pateikti atsiliepimą į ieškinį, paruošiamąjį dokumentą;

2) kai iš neatvykusios šalies gautas prašymas atidėti parengiamąjį ar teismo posėdį ir jame nurodytos neatvykimo į posėdį priežastys, jeigu teismas šias priežastis pripažino svarbiomis;

3) kai atsakovui tinkamai pranešta tik dėl dalies ieškovo reikalavimų ir juos pagrindžiančių aplinkybių, tačiau kitų ieškinio reikalavimų negalima išnagrinėti skyrium;

4) kitais šio Kodekso numatytais atvejais, kai priimti sprendimo už akių neleidžiama.

4. Teismo atsisakymas priimti sprendimą už akių turi būti motyvuotas.

5. Šalis, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, negali šio sprendimo skusti nei apeliacine, nei kasacine tvarka, tačiau gali šio Kodekso 287 straipsnyje nustatyta tvarka paduoti pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo. **Šalis, kurios prašymu teismas priėmė sprendimą už akių, turi teisę per dvidešimt dienų nuo jo priėmimo paduoti apeliacinį skundą.**

6. Sprendimo už akių priėmimas ir paskelbimas gali būti atidėtas ne ilgesniam nei **septynių dienų terminui**. ~~Sprendimo už akių priėmimas ir paskelbimas negali būti atidėtas. Sprendimo dėl atsiliepimo į ieškinį, paruošiamojo dokumento nepateikimo per nustatytą terminą priėmimo už akių klausimas išsprendžiamas ne vėliau kaip per septynias dienas nuo termino~~

pateikti atsiliepimą į ieškinį, paruošiamąjį dokumentą pabaigos dienos rašytinio proceso tvarka šalims nepranešus.

7. Sprendimo už akių patvirtinta kopija ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo jo priėmimo dienos išsiunčiama neatvykusiai ar procesinio dokumento nepateikusiai šaliai.“

41 straipsnis. 287 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 287 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kartu su pareiškimu turi būti pateikti visi šalies turimi įrodymai, susiję su byla, ir pareikšti prašymai teismui padėti išreikalausiti turinčius bylai reikšmės įrodymus, kurių šalis pati negali gauti. **Teismas turi teisę atsisakyti priimti pavėluotai pateiktus įrodymus, jeigu šie įrodymai galėjo būti pateikti anksčiau, o jų vėlesnis pateikimas užvilkins bylos nagrinėjimą.**“

42 straipsnis. 288 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 288 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Jeigu teismas nustato, kad šalies pasyvumo priežastys, lėmusios sprendimo už akių priėmimą, buvo nesvarbios, panaikinus sprendimą už akių šaliai, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, iš priešingos šalies negali būti priteistas žyminis mokestis už pareiškimą padavimą. Be to, šiuo atveju šalis, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, gali gauti tik 50 procentų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, kuris jai priklausytų pagal šio Kodekso 93 straipsnio 2 dalį. Šiuo atveju teismas pasyviajai šaliai taip pat gali skirti baudą iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų.“

43 straipsnis. 289 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 289 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„289 straipsnis. ~~Pakartotinis sprendimas už akių~~ **Teismo sprendimas atnaujinus bylos nagrinėjimą ir šaliai neatvykus į posėdį**

Jeigu teismas atnaujiną bylos nagrinėjimą iš esmės šio Kodekso 288 straipsnio 4 dalyje numatytais pagrindais, jis turi teisę bendrais pagrindais priimti pakartotinį sprendimą už akių **tačiau šalis, dėl kurios yra priimtas sprendimas už akių, neatvyksta į teismo posėdį be svarbių priežasčių, jeigu jai tinkamai pranešta apie posėdžio laiką ir vietą, teismas aktyviosios šalies prašymu išnagrinėja ieškinį pagal byloje esančią medžiagą ir priima sprendimą. Jei aktyvioji šalis nepateikia prašymo išnagrinėti ieškinį pagal byloje esančią medžiagą, teismas turi teisę arba atidėti bylos nagrinėjimą, arba bylą išnagrinėti iš esmės pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, arba, jei prašymo išnagrinėti ieškinį pagal byloje esančią medžiagą nepateikia atsakovas, teismas turi teisę palikti ieškinį nenagrinėtą.**“

44 straipsnis. 304 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 304 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Kai apeliaciniu skundu ginčijama suma yra ne didesnė negu ~~vienas tūkstantis keturi šimtai penkiasdešimt~~ **du tūkstančiai** eurų, taip pat ypatingosios teisenos bylose apeliacine tvarka bylą nagrinėja vienas teisėjas, tačiau apeliacinės instancijos teismo pirmininkas arba Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą, turi teisę bylą nagrinėti sudaryti trijų teisėjų kolegiją. Nutartimi perduoti bylą nagrinėti trijų teisėjų kolegijai turi teisę ir bylą apeliacine tvarka nagrinėjantis teisėjas. Kitais atvejais apeliacine tvarka bylą nagrinėja trijų teisėjų kolegija.“

45 straipsnis. 320 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 320 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų, išskyrus atvejus, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai. Apie ketinimą peržengti apeliacinio skundo ribas teismas praneša dalyvaujantiems byloje asmenims. Apeliacinės instancijos teismas *ex officio* patikrina, ar nėra šio Kodekso 329 straipsnyje nustatytų absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų.“

46 straipsnis. 353 straipsnio pakeitimas

Pripažinti netekusia galios 353 straipsnio 2 dalį.

2. Teismas turi teisę peržengti kasacinio skundo ribas, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai. Apie ketinimą peržengti kasacinio skundo ribas teismas praneša dalyvaujantiems byloje asmenims.

47 straipsnis. 366 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 366 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) kai Europos žmogaus teisių teismas **Žmogaus Teisių Teismas** pripažįsta, kad Lietuvos Respublikos teismų sprendimai, nutartys ar nutarimai civilinėse bylose prieštarauja Europos žmogaus **Žmogaus** teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir (ar) jos papildomiems protokolams, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika, arba kai Europos **Žmogaus Teisių Teismas** nagrinėjamą peticiją išbraukia iš bylų sąrašo taikaus susitarimo ar vienašalės deklaracijos pagrindu, jeigu taikiu susitarimu ar vienašale deklaracija pripažįstama, kad atitinkamais Lietuvos Respublikos teismų sprendimais, nutartimis ar nutarimais civilinėse bylose buvo pažeistos **Žmogaus** teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje ir (ar) jos papildomuose protokoluose, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika, įtvirtintos pareiškėjų teisės dėl atitinkamų Lietuvos Respublikos teismų sprendimų, nutarčių ar nutarimų civilinėse bylose;“.

2. Pakeisti 366 straipsnio 1 dalies 9 punktą ir jį išdėstyti taip:

„9) jeigu pirmosios instancijos teismo sprendime (nutartyje, įsakyme ar nutarime) yra padaryta aiški teisės normos taikymo klaida, kuri galėjo turėti įtakos priimant neteisėtą sprendimą (nutartį, įsakymą ar nutarimą), ir sprendimas (nutartis, įsakymas ar nutarimas) nebuvo peržiūrėtas apeliacine tvarka. ~~Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras turi teisę pateikti prašymus atnaujinti procesą šiame punkte numatytais pagrindais dėl pirmosios instancijos ir apeliacinės instancijos teismo sprendimų (nutarčių).~~“

48 straipsnis. 368 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 368 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Prašymas atnaujinti procesą negali būti teikiamas, jeigu nuo sprendimo ar nutarties įsiteisėjimo praėjo daugiau kaip penkeri metai, **išskyrus šio Kodekso 366 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytus atvejus o šio Kodekso 366 straipsnio 1 dalies 9 punkte nurodytu atveju** jeigu nuo sprendimo ar nutarties įsiteisėjimo praėjo daugiau kaip vieni metai.“

49 straipsnis. 384 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 384 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Kai atsakovas, gavęs šaukimą, bet neprašęs bylą nagrinėti jam nesant, be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį, teismas bylą nagrinėja iš esmės. Teismas nutartimi gali pripažinti atsakovo atvykimą būtinu ir tai pranešti atsakovui. Jeigu šiuo atveju dėl priežasčių, kurias teismas pripažįsta nesvarbiomis, atsakovas neatvyksta į teismo posėdį, jam skiriama iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų bauda ir jis gali būti atvesdinamas.“

50 straipsnis. 388 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 388 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kai atsakovas, gavęs šaukimą, be svarbių priežasčių neatvyksta į teismo posėdį, jam skiriama iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų bauda ir jis gali būti atvesdinamas.“

51 straipsnis. 403 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 403 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„403 straipsnis. Ieškinio turinys

Ieškinyje, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti nurodytas tėvų valdžios apribojimo ar vaiko atskyrimo nuo tėvų (tėvo ar motinos) pagrindas, taip pat tai patvirtinantys įrodymai, nurodytas asmuo ar vaikų globos (rūpybos) įstaiga, ~~kuriame~~ **kuriam** ~~vaikas bus perduotas kur (su kuriuo) tikslinga nustatyti vaiko gyvenamąją vietą~~ ieškinį patenkinus **iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo.**“

52 straipsnis. 406 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 406 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Ieškinį patenkinus, ~~vaikas perduodamas asmeniui išsprendžiamas klausimas dėl vaiko gyvenamosios vietos iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo su asmeniu~~ arba vaikų globos (rūpybos) įstaigai įstaigoje, kurie nurodyti nurodytiems ieškinyje arba valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos išvadoje.“

53 straipsnis. 407 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 407 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„407 straipsnis. Globos (rūpybos) nustatymas

Priimdamas sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu nustato ~~vaikui nuolatinę globą (rūpybą) ir jo~~ **vaiko** gyvenamąją vietą **iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo.**“

54 straipsnis. 423² straipsnio pakeitimas

Pakeisti 423² straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kai įstatymų nustatytais pagrindais atsisakoma nagrinėti tiekėjo kreipimąsi, pareikštą išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarka tiekėjas gali kreiptis į teismą pareikšdamas ieškinį dėl ginčo esmės ir nurodyti priežastis, dėl kurių jis nesutinka su priimtu sprendimu atsisakyti nagrinėti jo kreipimąsi. Teismas, pripažinęs, kad ieškovo nurodyti argumentai yra pagrįsti, nagrinėja bylą iš esmės, ir šia tvarka nebegalima pasinaudoti, teismas nutraukia bylą. Išimtiniais atvejais, kai teismas pripažįsta, kad ieškinyje dėl ginčo esmės nurodyti argumentai, kuriais grindžiamas

nesutikimas su priimtu sprendimu atsisakyti nagrinėti jo kreipimąsi, yra pagrįsti, byla nagrinėjama iš esmės.“

55 straipsnis. 425 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 425 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Už ieškinį, paduodamą dokumentinio proceso tvarka, mokamas žyminis mokestis yra lygus pusei tos sumos, kurią reikėtų mokėti už ieškinio nagrinėjimą teisme bendrąja ginčo teiseną, tačiau ne mažesnis kaip ~~aštuoni~~ **dvidešimt** eurų, išskyrus atvejus, kai pagal įstatymus ar teismo nutartimi asmuo nuo žyminio mokesčio yra visiškai ar iš dalies atleistas arba kai žyminio mokesčio sumokėjimo terminas atidėtas.“

56 straipsnis. 429 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 429 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodytų procesinių dokumentų atsakovui įteikti nepavyksta, teismas nustato ieškovui terminą patikslinti skolininko gyvenamąją vietą arba atlikti veiksmus, kad teismas galėtų procesinius dokumentus įteikti kitu būdu, arba primokėti trūkstamą žyminį mokestį, kad ieškinys galėtų būti nagrinėjamas pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles. Jeigu patikslinus skolininko gyvenamąją vietą arba kitu būdu procesinių dokumentų įteikti nepavyksta, teismas nustato terminą primokėti trūkstamą žyminį mokestį, kad ieškinys galėtų būti nagrinėjamas pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles. Jeigu per nustatytą terminą ieškovas teismo reikalavimų neįvykdo, preliminarus sprendimas panaikinamas ir ieškinys paliekamas nenagrinėtas. **Ši teismo nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.**“

57 straipsnis. 431 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 431 straipsnio 2 dalį 5 punktu:

„5) kreditoriaus reikalavimas yra kilęs iš vartojimo kredito sutarties ir bendros vartojimo kredito kainos metinė norma neatitinka Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatyme nustatytų bendrai vartojimo kredito kainai taikomų reikalavimų;“.

2. Papildyti 431 straipsnio 2 dalį 6 punktu:

„6) prašomi priteisti delspinigiai (pavėluoto mokėjimo palūkanos) viršija Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatyme nurodytą pavėluoto mokėjimo palūkanų normą arba prašoma priteisti aiškiai nepagrįstas baudas, nepriklausomai nuo to, iš kokių santykių yra kilęs kreditoriaus reikalavimas.“

2. Pakeisti 431 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Tuo atveju, kai pagal kreditoriaus reikalavimą iškėlus teisme bylą ir priėmus teismo įsakymą paaiškėja, kad skolininko gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos, teismas panaikina teismo įsakymą ir kreditoriaus pareiškimą palieka nenagrinėtą. Ši teismo nutartis atskiruoju skundu neskundžiama. ~~Šioje dalyje numatytu atveju teismas gali panaikinti teismo įsakymą ir kreditoriaus pareiškimą palikti nenagrinėtą tik prieš tai nustatęs kreditoriui terminą patikslinti skolininko gyvenamąją vietą arba atlikti veiksmus, kad teismas galėtų įteikti procesinius dokumentus kitu būdu.~~“

58 straipsnis. 433 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 433 straipsnio 1 dalį nauju 5 punktu:

„5) ar reikalavimas yra kilęs iš vartojimo kredito sutarties, jei taip, – bendros

vartojimo kredito kainos metinė norma;“.

2. Buvusius 433 straipsnio 1 dalies 5–8 punktus laikyti atitinkamai 6–9 punktais.

59 straipsnis. 434 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 434 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Už pareiškimą dėl teismo įsakymo išdavimo mokamas žyminis mokestis, lygus ketvirtadaliui tos sumos, kurią reikėtų mokėti už ieškinio nagrinėjimą teisme ginčo teiseną, tačiau ne mažesnis negu ~~keturi~~ **dešimt** eurų, išskyrus atvejus, kai pagal įstatymus ar teismo nutartimi asmuo nuo žyminio mokesčio sumokėjimo yra visiškai ar iš dalies atleistas arba kai žyminio mokesčio sumokėjimo terminas atidėtas.“

60 straipsnis. 435 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 435 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas nutartimi atsisako priimti pareiškimą dėl teismo įsakymo išdavimo, **jeigu pareiškimas neatitinka bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, ir šio Kodekso 433 straipsnyje nurodytų reikalavimų**, jeigu yra šio Kodekso 137 straipsnio 2 dalyje nurodytos aplinkybės, jeigu pareiškimas neatitinka šio Kodekso 431 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų leistinumų reikalavimų arba jeigu pareiškimas yra aiškiai nepagrįstas. Nutartis atsisakyti priimti pareiškimą gali būti skundžiama ~~neskundžiama~~ **neskundžiama** atskiruoju skundu.“

2. Pripažinti netekusia galios 435 straipsnio 4 dalį.

~~4. Pareiškimo dėl teismo įsakymo išdavimo formos ir turinio trūkumai šalinami šio Kodekso 115 straipsnyje nustatyta tvarka.~~

3. Pakeisti 435 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu šio straipsnio 2 arba 4 dalyje numatytos aplinkybės paaiškėja po pareiškimo priėmimo, teismas, atsižvelgdamas į pareiškimo trūkumų pobūdį, nutartimi pareiškimą palieka nenagrinėtą arba bylą nutraukia, taip pat panaikina teismo įsakymą, jeigu jis yra priimtas. Šios teismo nutartys gali būti skundžiamos atskiraisiais skundais.“

61 straipsnis. 439 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 439 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Gavęs skolininko prieštaravimus, teismas ne vėliau kaip per tris darbo dienas privalo pranešti kreditoriui, kad šis ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo teismo pranešimo įteikimo dienos turi teisę pagal bendrąsias bylų nagrinėjimo ginčo teiseną taisykles (~~įskaitant teisingumo taisykles~~) pareikšti ieškinį, atitinkantį šio Kodekso 135 straipsnio reikalavimus, ir primokėti trūkstamą žyminio mokesčio dalį. Teismo taikytos laikinosios apsaugos priemonės per šioje dalyje nustatytą terminą ieškiniui pareikšti negali būti panaikintos.“

2. Pakeisti 439 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Teismo **įsakymą išdavusio teismo**, kuriam šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka pareikštas ieškiny, nutartimi, kuria išsprendžiamas šio ieškinio priėmimo klausimas, kartu panaikinamas teismo įsakymas ar atitinkama jo dalis **ir, esant reikalui, byla perduodama pagal teisingumą. Tuo atveju, jeigu ieškinio suma keičia teisingumą, ieškinio priėmimo ir teismo įsakymo panaikinimo klausimą išsprendžia teismas, kuriam perduota byla pagal teisingumo taisykles.**“

62 straipsnis. 440 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 440 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„440 straipsnis. Aiškiai nepagrįsto pareiškimo pateikimo pasekmės

Jeigu asmuo šiame skyriuje nustatyta tvarka nesažiningai pareiškia aiškiai nepagrįstą kreditoriaus reikalavimą, teismas gali jam paskirti iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų baudą. Be to, įstatymų nustatyta tvarka šis asmuo gali būti įpareigotas atlyginti dėl nesažiningo reikalavimo pareiškimo kitų asmenų patirtus nuostolius.“

63 straipsnis. 441 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 441 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Bylos dėl pinigų sumų, nevirsijančių ~~vieno tūkstančio penkių šimtų~~ **dviejų tūkstančių** eurų, priteisimo nagrinėjamos pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, išskyrus šiame straipsnyje numatytas išimtis.“

64 straipsnis. 441¹³ straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 441¹³ straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Šio straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka pripažintas grupės atstovas grupės apeliacinį skundą dėl grupės ieškinio byloje priimto bendro sprendimo arba dėl tarpinio sprendimo teismui paduoda per teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą. **Išimtiniais atvejais teismas motyvuotu grupės atstovo prašymu gali pratęsti šį terminą.** Šis terminas gali būti atnaujintas, jeigu teismas pripažįsta, kad jis buvo praleistas dėl svarbių priežasčių. Dėl nutarties, kuria atmetas prašymas atnaujinti praleistą apeliacinio skundo padavimo **pratęsti teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą,** gali būti duodamas atskirasis skundas.“

2. Pakeisti 441¹³ straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Jeigu nepaduodamas grupės apeliacinis skundas, kiekvienas grupės narys gali pagal šiame Kodekse nustatytas bendrąsias apeliacinių skundų padavimo taisykles paduoti individualų apeliacinį skundą dėl sprendimo, kurį teismas priėmė sprenddamas klausimą dėl to grupės nario individualaus pobūdžio turtinių reikalavimų, kuriuos jis reiškė grupės ieškinio byloje. ~~Grupės narys individualų apeliacinį skundą gali paduoti per trisdešimt dienų po to, kai pasibaigė grupės apeliacinio skundo padavimo terminas, įskaitant teismo atidėtą sprendimo įsiteisėjimo terminą (jeigu šis buvo nustatytas).~~“

65 straipsnis. 441¹⁴ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 441¹⁴ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„441¹⁴ straipsnis. Kasacinio proceso ypatumai

1. Kasaciniam procesui grupės ieškinio byloje *mutatis mutandis* taikomos šio Kodekso 441¹³ straipsnio **1, 2, 4, 6 ir 7 dalių** nuostatos ir bendrosios kasacinio proceso taisyklės.

2. Nutartis dėl iki kasacinio skundo padavimo termino pabaigos prireikus paduodamų kreipimūsi dėl grupės atstovo pakeitimo priima bendrą sprendimą dėl grupės ieškinio arba tarpinį sprendimą priėmęs pirmosios instancijos teismas.“

66 straipsnis. 441¹⁶ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 441¹⁶ straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Už grupės ieškinį dėl grupės nariams bendro neturtinio reikalavimo mokamas ~~vieno šimto keturiasdešimt keturių~~ **penkių šimtų** eurų žyminis mokestis. Šis žyminis mokestis grupės nariams tenka lygiomis dalimis.“

67 straipsnis. 463 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 463 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Asmuo, kuris padavė aiškiai nepagrįstą pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnio ar ribotai veiksnio, teismo nutartimi gali būti nubaustas nuo ~~vieno šimto keturiasdešimt keturių~~ **penkiasdešimt iki penkių šimtų septyniasdešimt devynių šešių šimtų** eurų bauda. Iš šio asmens taip pat priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.“

68 straipsnis. 496 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 496 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teismo sprendimai ir nutartys dėl globos ar rūpybos nustatymo ir panaikinimo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo, atleidimo ar nušalinimo nuo pareigų vykdomi skubiai, **išskyrus teismo sprendimus ir nutartis dėl globos ar rūpybos nustatymo ir panaikinimo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui. Teismo sprendimai dėl tėvų valdžios apribojimo vykdomi skubiai.** Atskirojo skundo padavimas jų vykdymo nesustabdo.“

69 straipsnis. Kodekso papildymas 496¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 496¹ straipsniu:

„496¹ straipsnis. Teismo pareiga inicijuoti bylos dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui nagrinėjimą ir pasirengimas nagrinėti bylą, pradėtą teismo iniciatyva

1. Teismas, priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, privalo savo iniciatyva pradėti bylos dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo vaikui nagrinėjimą.

2. Teismas, priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, tą pačią dieną nutartimi paveda valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai per dešimt dienų pateikti teismui duomenis, būtinus bylai išnagrinėti, nurodytus šio Kodekso 498 ir 499 straipsniuose, taip pat išvadą dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo reikalingumo.

3. Jeigu reikalinga skirti vaikui globėją ar rūpintoją ir jeigu globėju ar rūpintoju rekomenduojama skirti fizinį asmenį arba šeimyną, teismas išreikalauja duomenis apie šio fizinio asmens ir kartu su juo gyvenančių kitų asmenų ar šeimynos narių teistumą ir administracinės teisės pažeidimus.“

70 straipsnis. 502 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 502 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Byla dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo ir (ar) globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjama žodinio proceso tvarka **uždaramame teismo posėdyje.**“

71 straipsnis. 572 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 572 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

75

„3. Jeigu per nustatytą terminą neįvykdytas teismo reikalavimas pateikti dokumentą, taip pat jeigu per nustatytą terminą nepranešta teismui apie tai, kad negalima jo pateikti dėl priežasčių, kurias teismas pripažino nesvarbiomis, kaltiems asmenims gali būti skiriama iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų bauda. Baudos paskyrimas neatleidžia atitinkamų asmenų nuo pareigos pateikti teismo reikalaujamą dokumentą.“

72 straipsnis. 585 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 585 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Asmeniui, kuris nevykdo antstolio reikalavimo ar kitaip kliudo antstoliui vykdyti vykdomuosius dokumentus, teismas gali skirti iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų baudą už kiekvieną nevykdymo ar kliudymo dieną. Jeigu antstoliui kas nors kliudo vykdyti vykdomuosius dokumentus, antstolis kliūtims pašalinti kviečia policiją. Šiuo atveju policijos dalyvavimas būtinas.“

73 straipsnis. 590 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 590 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Jeigu skolininkas yra fizinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo pagal šio asmens gyvenamąją vietą, jo turto buvimo vietą arba jo darbo vietą. **Nepiniginio pobūdžio vykdomuosius dokumentus dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo antstolis išieškotojo prašymu gali vykdyti pagal skolininko arba išieškotojo gyvenamąją vietą ar kitą jo buvimo vietą.**“

74 straipsnis. 591 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 591 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„591 straipsnis. Vykdomo veiksmų atlikimas kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje

1. Pradėtus vykdomo veiksmus antstolis gali tęsti kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, jeigu tai būtina siekiant sėkmingai įvykdyti sprendimą.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytu atveju antstolis surašo motyvuotą patvarkymą tęsti vykdomo veiksmus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje. ~~Šį patvarkymą turi patvirtinti rezoliucija apylinkės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė, teisėjas.~~ **Patvarkymo patvirtintos kopijos nustatyta tvarka siunčiamos vykdomo proceso šalims, kitiems suinteresuotiems asmenims.**

3. ~~Kai yra realus pavojus, kad išieškomas turtas gali būti paslėptas, antstolis be teisėjo leidimo gali tęsti pradėtus vykdomo veiksmus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje — areštuoti turtą ir paskirti jo saugotoją. Šiuo atveju apie atliktus vykdomo veiksmus antstolis ne vėliau kaip kitą darbo dieną po jų atlikimo raštu praneša apylinkės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė, teisėjui.~~

4. ~~Visais atvejais apie vykdomo veiksmus, atliktus kito antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, antstolis per tris darbo dienas nuo tų veiksmų atlikimo dienos turi raštu pranešti tam antstoliui, kurio aptarnaujamoje teritorijoje veiksmai buvo atlikti.~~“

75 straipsnis. 593 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 593 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. ~~Paraiškimas dėl atsakomybės už vykdomojo dokumento praradimą (šio Kodekso 618 straipsnis), dėl leidimo įeiti į skolininko būstą (šio Kodekso 615 straipsnis), dėl vykdomosios bylos~~

nutraukimo, kai sudaroma taikos sutartis (šio Kodekso 595 straipsnis), dėl atsakomybės už perduoto saugoti turto praradimą (šio Kodekso 619 straipsnis), dėl baudų skyrimo šio Kodekso VI dalyje numatytais atvejais, ~~dėl skolininko turto administravimo tvarkos nustatymo (šio Kodekso 744 straipsnis)~~, taip pat kitais klausimais, kylančiais iš vykdymo proceso, teismas išnagrinėja ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jų priėmimo dienos. Antstolis kartu su pareiškimu turi teismui pateikti kitus reikalingus dokumentus.“

2. Papildyti 593 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje numatytus pareiškimus skolininko patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.“

3. Buvusią 593 straipsnio 5 dalį laikyti 6 dalimi.

4. Pakeisti 593 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„56. Dėl teismo nutarties, kuria išspręsti klausimai dėl vykdomosios bylos nutraukimo, sprendimo vykdymo išlaidų išieškojimo iš skolininko, dėl atsakomybės už perduoto saugoti turto praradimą, dėl baudų skyrimo, dėl skolininko dalies bendrojoje nuosavybėje nustatymo, ~~dėl skolininko turto administravimo tvarkos nustatymo~~, ir kitais šiame Kodekse numatytais atvejais gali būti duodamas atskiras skundas.“

76 straipsnis. 596 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 596 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„596 straipsnis. Teisių perėmimas vykdymo procese

1. ~~Pirmosios instancijos teismas, kuriame buvo išnagrinėta byla, antstolio ar~~ **Antstolis savo iniciatyva, vykdymo proceso šalių ar** suinteresuotų asmenų prašymu **per 7 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos patvarkymu išsprendžia vykdymo proceso šalies pakeitimo klausimą. Antstolio patvarkymas pakeisti arba atsisakymas pakeisti nutartimi vykdomo procese pakeičia** išieškotoją ar skolininką, fizinio asmens mirties, juridinio asmens reorganizavimo ar likvidavimo, taip pat reikalavimo perleidimo ar skolos perkėlimo atveju, kitais įstatymų numatytais atvejais **gali būti skundžiamas šiame Kodekse nustatyta tvarka. Apie vykdymo proceso šalies pakeitimą antstolis informuoja vykdomąjį dokumentą išdavusią instituciją ir vykdymo proceso šalis** Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyta tvarka. ~~Jeigu vykdymas atliekamas ne teismo išduoto vykdomojo dokumento pagrindu, tokiu atveju išieškotoją ar skolininką pakeičia antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismas. Nutartis pakeisti išieškotoją ar skolininką gali būti skundžiama atskiruoju skundu.~~

2. Pirmosios instancijos teismas, kuriame buvo išnagrinėta grupės ieškinio byla, kai daugiau kaip pusė visų grupės narių pateikia teismui kreipimąsi dėl grupės atstovo pakeitimo, nutartimi vykdomo procese pakeičia grupės atstovą (šieškotoją). Šiame kreipimesi turi būti nurodytas asmuo, kurį grupės nariai siūlo pripažinti grupės atstovu. Kreipimąsi turi pasirašyti jį teikiantys grupės nariai, kartu su kreipimusi turi būti pateiktas rašytinis asmens, kurį siūloma pripažinti grupės atstovu, sutikimas būti grupės atstovu.

2. 3. Visi veiksmai, atlikti iki įstojimo į vykdymo procesą, teisių perėmėjui privalomi tiek, kiek jie buvo privalomi anksčiau procese dalyvavusiam asmeniui.“

77 straipsnis. 600 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 600 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Asmuo, antstolio pakviestas būti kviestiniu, be svarbių priežasčių atsisakyti atlikti kviestinio pareigas negali. Už nepagrįstą atsisakymą būti kviestiniu asmeniui teismas turi teisę skirti iki penkiasdešimt-septynių **penkiasdešimt** eurų baudą.“

78 straipsnis. 611 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 611 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nustatęs, kad antstolio apskaičiuotos vykdymo išlaidos yra ~~akivaizdžiai~~ **aiškiai** nepagrįstos, teismas gali skirti antstoliui iki dviejų šimtų ~~aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų baudą.“

79 straipsnis. 618 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

Pripažinti netekusiu galios 618 straipsnį.

~~618 straipsnis. Atsakomybė už vykdomojo dokumento praradimą~~

~~1. Praradusiam vykdomąjį dokumentą asmeniui teismas gali skirti iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių eurų baudą. Šis asmuo taip pat turi atlyginti su vykdomojo dokumento dublikato išdavimu susijusias išlaidas.~~

~~2. Pinigų išieškojimo atveju baudos dydis negali būti didesnis už vykdomajame dokumente numatytą išieškoti sumą.~~

80 straipsnis. 645 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 645 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Už šiame straipsnyje nurodytų reikalavimų neįvykdymą arba melagingų duomenų pateikimą teismas antstolio teikimu be svarbių priežasčių patvarkymo neįvykdžiusiam asmeniui gali skirti iki penkių šimtų ~~septyniasdešimt devynių~~ eurų baudą arba nubausti areštu iki trisdešimt parų.“

81 straipsnis. 661 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 661 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Raginimas nesiunčiamas skubaus vykdymo byloje, byloje dėl turto konfiskavimo ir mažesnių negu vienas šimtas ~~penkiasdešimt-septyni~~ eurų piniginių sumų išieškojimo.“

82 straipsnis. 667 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 667 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„667 straipsnis. Skolininko fizinio asmens turto, kuris yra jo bendra su kitais asmenimis nuosavybė, dalies nustatymas

1. Jeigu skolininkui priklausanti turto, kuris yra bendras su kitais asmenimis, dalis nenustatyta, antstolis aprašo ir areštuoja bendrąjį turtą ir pasiūlo **skolininkui** išieškotojui, o reikiamais atvejais ir bendrosios nuosavybės dalyviams, **per trisdešimt dienų** kreiptis į **notarą dėl turto pasidalijimo bendru susitarimu, patvirtintu notarine tvarka**. Šioje dalyje nustatytas terminas antstolio motyvuotu patvarkymu gali būti pratęstas iki trisdešimt dienų, su prašymu į teismą dėl skolininko turto dalies, esančios bendra su kitais asmenimis nuosavybe, nustatymo. Jei per antstolio nustatytą terminą toks prašymas nepateikiamas, antstolis išieškojimą iš to turto nutraukia. Pakartotinai nukreipti išieškojimą į šį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus galima ne anksčiau kaip praėjus vieneriems metams po išieškojimo iš to turto nutraukimo dienos.

2. Jei per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą nepateikiamas notarine tvarka patvirtintas susitarimas dėl turto pasidalijimo, antstolis pasiūlo išieškotojui, o reikiamais

atvejais ir bendrosios nuosavybės dalyviams kreiptis su prašymu į teismą dėl skolininko turto dalies, esančios bendra su kitais asmenimis nuosavybe, nustatymo. Jei per antstolio nustatytą terminą toks prašymas nepateikiamas, antstolis išieškojimą iš to turto nutraukia. Pakartotinai nukreipti išieškojimą į šį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus galima ne anksčiau kaip praėjus vieneriems metams po išieškojimo iš to turto nutraukimo dienos.

2. 3. Skolininko dalis bendrojoje nuosavybėje nustatoma teismo nutartimi. Teismas ir notaras, Nustatydamas **nustatydami** nekilnojamojo daikto skolininko dalį, teismas kartu turi nustatyti naudojimosi skolininkui priklausančia nekilnojamojo daikto dalimi **nekilnojamuoju daiktu** tvarką, jeigu to prašo išieškotojas, skolininkas ar bendrosios nuosavybės dalyvis.

3. Įsiteisėjus teismo nutarčiai, kuria nustatyta bendra nuosavybė esančio turto skolininko turto dalis, išieškojimas nukreipiamas į skolininko turto dalį.

4. Išieškotojas turi teisę reikalauti nustatyti skolininko dalį taip, kad būtų galima iš jos išieškoti.“

83 straipsnis. 668 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 668 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vykdam išieškojimą iš valstybės, savivaldybės ar biudžetinių įstaigų, išieškojimas gali būti nukreipiamas tik į joms priklausančias pinigines lėšas. **Vykdam išieškojimą iš valstybės ar biudžetinių įstaigų, išieškojimas negali būti nukreipiamas į valstybės išdo bendrąją sąskaitą Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatyme nustatytais atvejais.**“

84 straipsnis. 694 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 694 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Skolininkui priklausančias nekilnojamasis turtas ir kitas įstatymų nustatyta tvarka registruojamas turtas, kurio vertė viršija du tūkstančius trisdešimt eurų, taip pat kitas kilnojamasis turtas, kurio vieneto vertė viršija trisdešimt tūkstančių eurų, realizuojamas parduodant iš varžytynių.“

85 straipsnis. 723 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 723 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Pakartotinai į tą patį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus išieškojimas gali būti nukreipiamas praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo turto grąžinimo skolininkui. **Šis apribojimas netaikomas, kai turtas yra įkeistas pagal hipotekos taisyklės.**“

86 straipsnis. 734 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 734 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Už šiame straipsnyje nurodytą antstolio reikalavimų nevykdymą kaltam asmeniui teismas gali skirti iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų baudą.“

87 straipsnis. 742 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 742 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Be svarbių priežasčių nepranešusiems šio straipsnio 1 dalyje nurodytų duomenų kaltiems asmenims bei skolininkui antstolio ar išieškotojo pareiškimu teismas gali paskirti iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių **trijų šimtų** eurų baudą.“

88 straipsnis. 744 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 744 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„744 straipsnis. Skolininko turto administravimo tvarkos nustatymas

1. Antstolis, pradėdamas išieškojimą vykdyti skolininko turto administravimu ir iš to gautų pajamų nukreipimu skolai **ir vykdymo išlaidoms** padengti, kreipiasi į antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismą, prašydamas nustatyti skolininko turto administravimo ir gautų pajamų paskirstymo tvarką, išskyrus išieškojimo iš hipoteka ir įkeitimu įkeisto turto atvejus **nustato patvarkymu, kurio patvirtintos kopijos siunčiamos vykdymo proceso šalims.**

2. Teismas **Antstolis** skolininko turto administravimo tvarką nustato vadovaudamasis Civilinio kodekso ketvirtosios knygos XIV skyriaus nuostatomis **Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyta tvarka.**

3. ~~Hipoteka ar įkeitimu įkeisto turto išieškojimo metu įkeisto turto administravimas nustatomas antstolio patvarkymu. Šiuo atveju hipotekos ar įkeitimo~~ **Skolininko** turto administratorius veikia vadovaudamasis paprastąjį turto administravimą reglamentuojančiomis Civilinio kodekso nuostatomis ir turi paprastąjį turto administravimą atliekančio administratoriaus teises, pareigas ir atsakomybę.“

89 straipsnis. 771 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 771 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu per teismo nustatytą terminą neįvykdytas sprendimas, įpareigojās skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, kuriuos gali atlikti arba nutraukti tiksliai pats skolininkas, surašytą aktą antstolis perduoda antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui. Sprendimo neįvykdymo klausimas išsprendžiamas teismo posėdyje. Apie teismo posėdžio laiką ir vietą pranešama išieškotojui ir skolininkui, tačiau jų neatvykimas nekliudo išnagrinėti klausimą, kodėl neįvykdytas sprendimas. Teismas, nustatęs, kad skolininkas sprendimo neįvykdė, gali jam skirti iki ~~dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių~~ **trijų šimtų** eurų baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti sprendimą dieną išieškotojo naudai.“

90 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, taikymas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 4 dalį, įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 3, 8 ir 9 straipsniai taikomi ieškiniams (pradiniais ar priešieškiniais), pareiškimams, skundams, atskiriesiems skundams, prašymams ir trečiųjų asmenų savarankiškiems reikalavimams, pareikštiems po 2016 m. sausio 1 d.

3. Asmenys, kurie netenka teisės atstovauti kitiems asmenims pagal šį įstatymą, tačiau yra pateikę teismui įgaliojimus iki šio įstatymo įsigaliojimo, turi teisę atstovauti neviršydamai įgaliojime ar kitame dokumente, patvirtinančiame asmens įgaliojimus, numatytų įgalinimų iki įgaliojimo ar kito dokumento, patvirtinančio asmens įgaliojimus, termino pabaigos ar kitaip pasibaigus įgaliojimams, bet ne ilgiau kaip iki sprendimo toje byloje įsiteisėjimo.

4. Lietuvos Respublikos teisingumo ministras ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministras iki 2015 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatonių

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KOMERCINIO ARBITRAŽO ĮSTATYMO NR. I-1274
9, 41 IR 50 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Papildyti 9 straipsnį 2 dalimi ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„9 straipsnis. Teismo pagalba arbitražo procese

1. Arbitražinis susitarimas nėra kliūtis šaliai ar šalims arba šio įstatymo numatytais atvejais arbitražo teismui kreiptis į:

1) Vilniaus apygardos teismą dėl šio įstatymo 14, 16, 17, 25, 27, 36 ir 38 straipsniuose nurodytų veiksmų atlikimo;

2) Lietuvos apeliacinį teismą dėl šio įstatymo 26, 50 ir 51 straipsniuose nurodytų veiksmų atlikimo.

2. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytus klausimus Vilniaus apygardos teismas sprendžia supaprastinto proceso tvarka *mutatis mutandis* taikydamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso XXXIX skyriaus nuostatas. Tokių bylų medžiaga yra nevieša.“

2 straipsnis. 41 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 41 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„41 straipsnis. Arbitražo teismo sprendimo įsiteisėjimas ir vykdymas

1. Arbitražo teismo sprendimas įsiteisėja nuo priėmimo momento ir šalių turi būti vykdomas.

2. Arbitražo teismo sprendimas laikomas priimtu nuo arbitražo teismo sprendime nurodytos datos.

3. Įsiteisėjus arbitražo teismo sprendimui, tos pačios ginčo šalys netenka teisės pareikšti ieškinį dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu.

4. Arbitražo teismo sprendimas yra vykdytinas dokumentas, vykdomas nuo jo įsiteisėjimo Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Jeigu arbitražo teismo, kurio vieta yra Lietuvos Respublikoje, sprendimas nevykdomas, arbitražo teismo vietos apylinkės teismas šalies prašymu Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka išduoda vykdomąjį raštą. Prašymas išduoti vykdomąjį raštą nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka.

5. Apylinkės teismas gali atsisakyti išduoti vykdomąjį raštą tik tuo atveju, kai:

1) yra pateikta nepakankamai duomenų vykdomojo rašto privalomam turiniui nustatyti ir šio trūkumo neįmanoma pašalinti prašymo išduoti vykdomąjį raštą nagrinėjimo teisme metu;

2) arbitražo teismo sprendimas yra panaikintas;

3) yra Civilinio proceso kodekso 646 straipsnio 6 dalyje nurodytas vykdomojo rašto neišdavimo pagrindas.

6. Dėl apylinkės teismo nutarties atsisakyti išduoti vykdomąjį raštą gali būti duodamas atskirasis skundas.

7. Vykdomieji raštai pagal arbitražo teismo sprendimus gali būti pateikti vykdyti per penkerius metus nuo arbitražo teismo sprendimo įsiteisėjimo.“

3 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 50 straipsnį nauja 7 dalimi:

„7. Skundas dėl arbitražo teismo sprendimo Lietuvos apeliaciniame teisme turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 45 dienas nuo skundo priėmimo Lietuvos apeliaciniame teisme dienos. Skundas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka.“

2. Buvusią 50 straipsnio 7 dalį laikyti 8 dalimi.

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisės sistemos departamento
direktoriumi pavaduotojas

Antanas Varpas
2016-01-14

Teisingumo ministras

Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KOMERCINIO ARBITRAŽO ĮSTATYMO NR. I-1274
9, 41 IR 50 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Papildyti 9 straipsnį 2 dalimi ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„9 straipsnis. Teismo pagalba arbitražo procese

1. Arbitražinis susitarimas nėra kliūtis šaliai ar šalims arba šio įstatymo numatytais atvejais arbitražo teismui kreiptis į:

1) Vilniaus apygardos teismą dėl šio įstatymo 14, 16, 17, 25, 27, 36 ir 38 straipsniuose nurodytų veiksmų atlikimo;

2) Lietuvos apeliacinį teismą dėl šio įstatymo 26, 50 ir 51 straipsniuose nurodytų veiksmų atlikimo.

2. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytus klausimus Vilniaus apygardos teismas sprendžia supaprastinto proceso tvarka *mutatis mutandis* taikydamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso XXXIX skyriaus nuostatas. Tokių bylų medžiaga yra nevieša.“

2 straipsnis. 41 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 41 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„41 straipsnis. Arbitražo teismo sprendimo įsiteisėjimas ir vykdymas

1. Arbitražo teismo sprendimas įsiteisėja nuo priėmimo momento ir šalių turi būti vykdomas.

2. Arbitražo teismo sprendimas laikomas priimtu nuo arbitražo teismo sprendime nurodytos datos.

3. Įsiteisėjus arbitražo teismo sprendimui, tos pačios ginčo šalys netenka teisės pareikšti ieškinį dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu.

4. Arbitražo teismo sprendimas yra vykdytinas dokumentas, vykdomas nuo jo įsiteisėjimo Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. **Jeigu arbitražo teismo, kurio vieta yra Lietuvos Respublikoje, sprendimas nevykdomas, arbitražo teismo vietos apylinkės teismas šalies prašymu Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka išduoda vykdomąjį raštą. Prašymas išduoti vykdomąjį raštą nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka.**

5. Apylinkės teismas gali atsisakyti išduoti vykdomąjį raštą tik tuo atveju, kai:

1) yra pateikta nepakankamai duomenų vykdomojo rašto privalomam turiniui nustatyti ir šio trūkumo neįmanoma pašalinti prašymo išduoti vykdomąjį raštą nagrinėjimo teisme metu;

2) arbitražo teismo sprendimas yra panaikintas;

3) yra Civilinio proceso kodekso 646 straipsnio 6 dalyje nurodytas vykdomojo rašto neišdavimo pagrindas.

6. Dėl apylinkės teismo nutarties atsisakyti išduoti vykdomąjį raštą gali būti duodamas atskirasis skundas.

7. Vykdomieji raštai pagal arbitražo teismo sprendimus gali būti pateikti vykdyti per penkerius metus nuo arbitražo teismo sprendimo įsiteisėjimo.“

3 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 50 straipsnį nauja 7 dalimi:

„7. Skundas dėl arbitražo teismo sprendimo Lietuvos apeliaciniame teisme turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 45 dienas nuo skundo priėmimo Lietuvos apeliaciniame teisme dienos. Skundas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka.“

2. Buvusią 50 straipsnio 7 dalį laikyti 8 dalimi.

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

84

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.183 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 3.183 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.183 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu nustato vaiko gyvenamąją vietą iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisės sistemos departamento
direktorius pavaduotojas
Antanas Karpukėnas
2015-04-14

Teisingumo ministras
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.183 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 3.183 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.183 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Priėmęs sprendimą apriboti tėvų valdžią, teismas tuo pačiu sprendimu skiria ~~vaikui globą (rūpybą) ir~~ nustato jė **vaiko** gyvenamąją vietą **iki teismo sprendimo dėl vaiko globos (rūpybos) nustatymo įsiteisėjimo.**“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PROKURATŪROS ĮSTATYMO NR. I-599 15 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Proceso dalyviai, nesutikdami su aukštesniojo prokuroro priimtu proceso sprendimu, gali įstatymų nustatyta tvarka sprendimą apskųsti teismui. Prokuroro sprendimas dėl šio įstatymo 19 straipsnio 4 dalyje nurodyto nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės teismui neskundžiamas.“

2 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnio 3 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų jų veiklos srityse spręsti dėl priemonių teisės pažeidimams pašalinti taikymo, per 20 darbo dienų nuo reikalavimo gavimo dienos informuoti prokuratūrą apie priimtą sprendimą ir per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo pateikti informaciją apie jo vykdymo rezultatus;“.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisės sistemos departamento
direktoriaus pavaduotojas

Vytautas Kurpuvesas
2015-09-14

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PROKURATŪROS ĮSTATYMO NR. I-599 15 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Proceso dalyviai, nesutikdami su aukštesniojo prokuroro priimtu proceso sprendimu, gali įstatymų nustatyta tvarka sprendimą apskusti teismui. **Prokuroro sprendimas dėl šio įstatymo 19 straipsnio 4 dalyje nurodyto nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės teismui neskundžiamas.**“

2 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnio 3 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų jų veiklos srityse spręsti dėl priemonių teisės pažeidimams pašalinti taikymo, ~~ir~~ per 20 darbo dienų nuo reikalavimo gavimo dienos informuoti prokuratūrą apie priimtą sprendimą **ir per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo pateikti informaciją apie jo vykdymo rezultatus;**“.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA	
2015-09-14	11367
data	Nr.

S PAŠTU
ŪCIAMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Teisingumo ministerijai
Vyriausybės kanceliarijai

2015-09-14 Nr. (27.18-02)-6K-1506424

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KOMERCINIO ARBITRAŽO ĮSTATYMO NR. I-1274 9, 41 IR 50 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.183 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PROKURATŪROS ĮSTATYMO NR. I-599 15 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Finansų ministerija, susipažinusi su Teisingumo ministerijos teikiamais Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektais (toliau – Įstatymų projektai), taip pat suinteresuotų institucijų pateiktomis pastabomis Įstatymų projektams ir derinimo pažyma, pagal kompetenciją teikia pastabas ir pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo projekto.

Civilinio proceso kodekso 56 straipsnis nustato baigtinį ratą asmenų, kurie gali būti teisme fizinių ir juridinių asmenų atstovais pagal pavedimą. Teisingumo ministerijos derinimo pažymoje, kurioje pateikiami argumentai dėl Lietuvos advokatūros siūlymų, teigiama, kad galimybės asociacijoms arba *kitiems viešiesiems juridiniams asmenims* atstovauti savo narius nustatymas atitinka Lietuvos Aukščiausiojo Teismo *praktikoje pabrėžtą bendrų interesų, bendros veiklos kriterijų*.

Finansų ministerijos nuomone, bendrų interesų ir bendros veiklos kriterijų atitinka ir kitų suinteresuotų subjektų pateikti pasiūlymai, kuriuose siūloma numatyti, kad juridinių asmenų darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, pagal pavedimą gali atstovauti juridinio asmens, kuriame jie dirba, tiesiogiai ir (ar) netiesiogiai valdomas bendroves, patronuojančią bendrovę ir (ar) patronuojančios bendrovės tiesiogiai ir (ar) netiesiogiai valdomas bendroves. Manome, kad atstovavimas pagal pavedimą aktualus ir privatiems (bendrovėms), ir

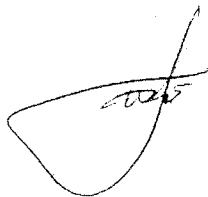
dėl cpk 56 str. 2

28

35

viešiesiems juridiniams asmenims. Biudžetinės įstaigos, valstybės įmonės, viešosios įstaigos yra viešieji juridiniai asmenys, kurie dažnu atveju netgi neturi teisės skyrių ar kitų tokio pobūdžio padalinių bei asignavimų nenumatytoms išlaidoms, susijusioms su teisinių paslaugų įsigijimu. Taigi, pagal pavedimą, neatlygintinai atstovauti viešuosius ar privačius juridinius asmenis galėtų šių juridinių asmenų dalyvio, kurį su juridiniu asmeniu, be kita ko, sieja bendrų interesų ir bendros veiklos principas, darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Nors aiškinamajame rašte nurodoma, kad įstatymų įgyvendinimui papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės, praktika rodo, kad Seime svarstant valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį, kuriame pateikiami valstybės biudžeto vykdymo duomenys, nuolat keliamas klausimas dėl valstybės biudžeto lėšų teisinėms paslaugoms įsigyti panaudojimo tikslingumo, akcentuojant tai, kad nepilnai panaudojami esami žmogiškieji resursai atstovaujant valstybę teismuose. Galimybė juridinio asmens dalyviui pagal pavedimą neatlygintinai atstovauti juridinį asmenį leistų sumažinti juridinių asmenų, ypač išlaikomų iš valstybės biudžeto, išlaidas.

Finansų viceministras

Aloyzas Vitkauskas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS KOMERCINIO ARBITRAŽO ĮSTATYMO NR. I-1274 9, 41 IR 50 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROEJKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.183 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS PROKURATŪROS ĮSTATYMO NR. I-599 15 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2015 m. rugsėjo 3 d. pažyma Nr. NV-2855	4.1. Atsižvelgiant į tai, kad Projekto Nr. 1 (<i>Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo projektas</i>) 4 straipsnio 1 dalyje keičiamo CPK 49 straipsnio 1 dalies 2 punktą formuluojamas vienodai, kaip yra įtvirtinta Prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje, siūlytina atsisakyti perteklinio reguliavimo. Manytina, kad užtektų nuorodos, kad prokuroras pareiškia ieškinį dėl viešojo intereso gynimo Civilinio kodekso, CPK ir kituose įstatymuose numatytais atvejais.	Atsižvelgta.
	4.2. Atsižvelgiant į Projekto Nr. 1 6 straipsnio 1 dalies (keičiamo CPK 56 straipsnio 1 dalies 6 punktą) formuluotę „kylančiuose iš teisinių santykių, tiesiogiai susijusių su šių juridinių asmenų steigimo dokumentuose numatytais veiklos tikslais ir sritimis“, svarstytina, ar praktikoje nekils problemų sprendžiant klausimą dėl reikalavimų asociacijai, norinčiai atstovauti asmenis grupės ieškinio byloje.	Neatsižvelgta. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr. 1) 6 straipsnio 1 dalimi siekiama išvengti praktikoje dažnai pasitaikančių situacijų (taip pat ir grupės ieškinio bylose), kuomet asociacijos steigiamos turint tikslą vykdyti ūkinę-komercinę veiklą su savo nariais ir teikti atlygintinas teisinių paslaugų sutartis, o ne ginti ir įgyvendinti asociacijos ir jos narių interesus. Praktikoje dėl siūlomų pakeitimų neturėtų kilti problemų, kadangi jau šiuo metu galiojančio Civilinio proceso kodekso 56 straipsnio 1 dalies 6 punktą suteikia teisę atstovauti asociacijos arba kito viešojo juridinio asmens dalyviams bylose <i>pagal šių juridinių asmenų steigimo dokumentuose numatytus veiklos tikslus</i> . Siūlomais teisinio reguliavimo pakeitimais tik siekiama aiškiau įtvirtinti tikruosius galiojančios normos tikslus.
	4.3. Projekto Nr. 1 6 straipsnio 2 dalies (keičiamo	Neatsižvelgta.

94

	<p>CPK 56 straipsnio 3 dalis) formuluotė tikslintina dėl galimybės neteisinių sričių specialistams būti atstovais pagal pavedimą ta apimtimi, kad valstybės ir savivaldybės institucijų atstovai, kai jie teikia paaiškinimus dėl pateiktų išvadų, neprivalo turėti teisinės srities išsilavinimą, nes paprastai teismui reikia ne teisinio pobūdžio paaiškinimo (išvados), bet specialių techninių, mokslinių, procesų veikimo paaiškinimo žinių, kurių paprastai teisininkai neturi, todėl siūlytina nustatyti, kad nurodytas draudimas netaikomas valstybės ir vietoms savivaldos institucijų atstovams teisme teikiant paaiškinimus institucijos vardu dėl pateiktų išvadų.</p> <p>Atsižvelgiant į nurodytą siūlomą reguliavimą, nėra aišku, kodėl atstovais pagal pavedimą kartu su kitais asmenimis, kurie gali atstovauti juridinį asmenį, gali būti tik neteisinių sričių specialistai, taip pat nėra aiškus siūlomo pakeitimo santykis su CPK 56 straipsnio 4 dalimi. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 861/2007, nustatančio Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, 10 straipsnį yra neprivaloma, kad šalims atstovautų advokatas ar kitas teisės specialistas.</p>	<p>Pažymėtina, kad Projektu Nr. 1 keičiamos Civilinio proceso kodekso 56 straipsnio 3 dalies nuostatos tikslas, kaip nurodyta Projekto Nr. 1 ir susijusių įstatymų projektų aiškinamajame rašte, yra spręsti nekokybiško atstovavimo teismuose problemą ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui, kai pagal Civilinio proceso kodekso 56 straipsnį asmenų atstovais pagal pavedimą teisme esant advokatams, kurie, vadovaujantis Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo nuostatomis, yra pagrindiniai subjektai, kuriems suteikta teisė teikti teisinės paslaugas ir kurių teikiamoms paslaugoms, siekiant užtikrinti paslaugų kokybę ir profesionalumą, keliami specialūs reikalavimai, kartu teisme atstovauja ir kiti asmenys, teikiantys ne specialių neteisinių žinių reikalaujančias paslaugas, bet teisinės paslaugas. Civilinio proceso kodekso normos asmenų, galinčių būti atstovais civiliniame procese pagal pavedimą, klausimus reglamentuoja imperatyviai, Civilinio proceso kodekso 56 straipsnis nustato baigtinį ratą asmenų, kurie gali būti teisme atstovais pagal pavedimą. Griežtą atstovavimo pagal pavedimą reglamentavimą sąlygoja tai, kad civiliniam procesui tinkamai vesti ir teikti kvalifikuotą teisinę pagalbą reikalingos aukšto lygio teisinės žinios. Todėl yra siekiama aiškiai užkirti kelią kitiems asmenims, neatitinkantiems įstatyme nustatytų reikalavimų, teikti teisinės paslaugas. Siūlomos normos tikslingumas ir pagrįstumas išsamiai paaiškintas Projekto Nr. 1 ir susijusių įstatymų projektų aiškinamajame rašte. Ši norma, atsižvelgiant į lygiateisiškumo principą, turi būti taikoma visiems subjektams, kurie atstovauja asmenims civiliniame procese. Papildomai pažymėtina, kad jau šiuo metu galiojančio Civilinio proceso kodekso 56 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatos draudžia <i>savarankiškai</i> atstovauti teisme neteisinių sričių specialistams, jei šie asmenys veikia be kitų atstovų, kuriems Civilinio proceso kodeksas suteikia teisę būti atstovais pagal pavedimą teisme (žr., pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. rugsėjo 17 d. konsultaciją Nr. A3-89, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. birželio 30 d. konsultaciją Nr. A3-86).</p> <p>Pažymėtina, kad Civilinio proceso kodekso 56 straipsnio 4 dalies nuostatos tikslas skiriasi nuo keičiamos 56 straipsnio 3 dalies nuostatos tikslo. Šiuo metu Civilinio proceso kodekso 56 straipsnio 4 dalyje yra įtvirtinta bendra norma, kuri užtikrina, kad teismas negali neleisti atstovauti</p>
--	--	---

92

		<p>pavedimą, jei atstovavimas atitinka įstatymų keliamus reikalavimus ir nėra įstatymuose įtvirtintų draudimų.</p> <p>Pabrėžtina, kad 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 861/2007, nustatančio Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, 10 straipsnio nuostata, kad neprivaloma, kad šalims atstovautų advokatas ar kitas teisės specialistas, reiškia, kad asmuo gali dalyvauti procese savarankiškai ir jam nebūtina turėti atstovą. Ši minėto reglamento nuostata yra analogiška Civilinio proceso kodekso 51 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad asmenys gali vesti savo bylas teisme patys arba per atstovus. Tačiau pažymėtina, kad jei asmuo pasirenka bylą vesti per atstovą, reikalavimai, keliami atstovui civiliniame procese, yra nustatomi vadovaujantis konkrečios valstybės, kurioje vyksta bylos nagrinėjimas, nacionalinės teisės nuostatomis.</p>
	<p>4.4. Manytina, kad turėtų būti pakeista CPK 51 straipsnio 4 dalis bei 56 straipsnis ir atskirai reglamentuota valstybės (Vyriausybės) atstovavimo teisiniai santykiai. Atkreiptinas dėmesys, kad 2015 m. liepos 1 d. įsigaliojo Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo pakeitimai, kuriais detalai buvo sureglamentuotas atstovavimas valstybei ir Vyriausybei. Minėtas teisinis reguliavimas buvo pakeistas atsižvelgiant į galiojantį valstybės (Vyriausybės) atstovavimo modelį, kuomet valstybei (Vyriausybei) pagal Vyriausybės nutarimus ar Ministro pirmininko potvarkius atstovauja ministerija ar kita valstybės institucija, todėl siūlytina tikslinti šį straipsnį atsižvelgiant į valstybės (Vyriausybės) atstovavimo modelį, įtvirtintą Atstovavimo valstybei ir vyriausybei teismuose taisyklėse (toliau – Taisyklės), patvirtintose Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 497 „Dėl Atstovavimo valstybei ir vyriausybei teismuose taisyklių patvirtinimo“, ir Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 29 d. nutarimą Nr. 1054 „Dėl valstybės ir Vyriausybės atstovo teismuose nustatymo“.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Patikslintos Civilinio proceso kodekso 51 straipsnio 4 dalies nuostatos, šias nuostatas derinant su Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo nuostatomis. Civilinio proceso kodekso 56 straipsnis papildytas nauja 4 dalimi, numatant galimybę atstovauti vadinamus susijusius juridinius asmenis.</p> <p>Taisyklės nustato <i>procedūrinius</i> atstovavimo valstybei ir Vyriausybei teismuose ir vykdymo procese klausimus, t. y. valstybės ir Vyriausybės atstovų nustatymo civilinėse ir administracinėse bylose tvarką, valstybės ir Vyriausybės atstovų ir įgaliotų atstovų teises ir pareigas atstovaujant valstybei civiliniame, administraciniame ir vykdymo procese, atstovavimo valstybei ir Vyriausybei teismuose proceso koordinavimą. Nutarimas Nr. 1054 nustato subjektą, t. y. valstybės ir Vyriausybės atstovą, kuris atstovaus valstybei ir Vyriausybei teisme (priklausomai nuo bylos dalyko), tuo tarpu Civilinio proceso kodekso 51 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta bendro pobūdžio pamatinė nuostata dėl atstovavimo valstybei ir Vyriausybei civiliniame procese.</p> <p>Tuo pačiu atkreiptinas dėmesys, kad valstybės (Vyriausybės) atstovavimo modelį pasiūlė Ministro Pirmininko 2013 m. gegužės 28 d. potvarkiu Nr. 190 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė atstovavimo valstybei ir Vyriausybei teismuose ir arbitraže problemoms</p>

	<p>Atskirą teisinio reguliavimo poreikį lemia ir tai, kad praktikoje pasitaiko problemų, kai į bylą įtraukiama valstybės institucija ar įmonė, kuri neturi teisininko, pvz. kai kurios saugomų teritorijų direkcijos, miškų urėdijos ir kt., todėl siūlytina įtvirtinti nuostatą, panašią į šiuo metu galiojančią Administracinių bylų teisenos įstatymo 49 straipsnio 1 dalyje. Taip pat svarstyтина, ar neturėtų būti įtvirtinta galimybė juridinių asmenų darbuotojams, turintiems aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, atstovauti susijusiems juridiniams asmenims. Pažymėtina, kad panašų pasiūlymą yra pateikę UAB „Lietuvos energija“, AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir Bendrovių ir institucijų teisininkų asociacija.</p>	<p>išnagrinėti ir su šiuo atstovavimu susijusiam teisiniam reguliavimui tobulinti ir tokiam modeliui pritarė Vyriausybė 2013 m. gruodžio 2 d. pasitarimo protokolu Nr. 71. Pažymėtina, kad, remdamasi pirmiau minėtos darbo grupės išvadomis ir vykdydama Vyriausybės 2013 m. gruodžio 2 d. pavedimą, įformintą Vyriausybės pasitarimo protokolu Nr. 71, <i>Taisyklės rengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija</i>, kuri, be kita ko, Taisyklių projekto derinimo pažymoje teikė argumentus dėl Taisyklių projekto atitikties Civilinio proceso kodekso 51 straipsnio 4 dalies nuostatomis.</p>
	<p>4.5. Atsižvelgiant į dabar egzistuojančią ydingą praktiką, kai valstybės (Vyriausybės) atstovo pakeitimo klausimas sprendžiamas taikant teisės normas pagal analogiją dėl netinkamos šalies pakeitimo tinkama (prašoma ieškovo sutikimo valstybės (Vyriausybės) atstovo pakeitimui) (CPK 45 straipsnis), siūlytina atskirai sureglamentuoti netinkamo valstybės (Vyriausybės) atstovo pakeitimą tinkamu, pavyzdžiui, panašiai, kaip yra siūloma įtvirtinti Administracinių bylų teisenos įstatymo pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIIP-2877.</p>	<p>Atsižvelgta.</p> <p>Keičiamas Civilinio proceso kodekso 51 straipsnis papildytas 7 dalimi.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės ir Vyriausybės atstovų nustatymo civilinėse (ir administracinėse) bylose tvarką, taip pat atstovavimo valstybei teismuose proceso koordinavimą detalai reglamentuoja Taisyklės. Remiantis Taisyklių 5 punktu, jeigu procesiniai dokumentai teismo pateikti netinkamam valstybės atstovui, šis gautus procesinius dokumentus ne vėliau kaip per 2 darbo dienas administracinėje byloje ir ne vėliau kaip per 4 darbo dienas civilinėje byloje nuo jų gavimo persiunčia tinkamam valstybės atstovui ir motyvuotai pagrindžia šį persiuntimą.</p>
	<p>4.6. Svarstyтина, ar Projekto Nr. 1 9 straipsnio 3 dalyje (keičiamo CPK 83 straipsnio 4 dalis) neturėtų būti įtvirtinta kaip alternatyva teismui įpareigoti asmenį sumokėti CPK nustatyto dydžio žyminį mokestį, t. y. vietoje jungtuko „ir“ po žodžio „nepagrįstas“ įrašyti žodį „ar“.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Abejotina, ar preliminarus teismo įvertinimas dėl <i>vieną kartą</i> pareikšto asmens ieškinio nepagrįstumo yra pakankamas pagrindas įpareigoti asmenį sumokėti žyminį mokestį, kai asmuo pagal Civilinio proceso kodeksą ir kitus įstatymus yra atleidžiamas nuo žyminio mokesčio mokėjimo. Be to, pažymėtina, kad piktnaudžiavimo procesinėmis teisėmis pasekmės nustatytos Civilinio proceso kodekso 95 straipsnyje. Atsižvelgiant į tai, Projekto Nr. 1 9 straipsnio 3 dalimi siūloma nustatyti <i>dvi</i> sąlygas – aiškų ieškinio nepagrįstumą ir piktnaudžiavimą teisminės gynybos teise, kurias <i>kiekvienu konkrečiu atveju</i> įvertinęs teismas galėtų</p>

	nuspręsti įpareigoti asmenį sumokėti žyminį mokestį.
4.7. Siūlytina papildyti Projektų aiškinamąjį raštą dėl Projekto Nr. 1 10 (keičiamo CPK 87 straipsnio 1 dalis) straipsnio tikslingumo ir priežasčių, paskatinusių įtvirtinti dar vieną sumokėto žyminio mokesčio ar jo dalies grąžinimo atvejį. Taip pat svarstyti, ar neturėtų būti tikslinamas minėtas straipsnis, nurodant už kieno, kada ir kokį ieškinį būtų grąžinamas žyminis mokestis.	Atsižvelgta iš dalies. Projektas Nr. 1 ir Projekto Nr. 1 ir susijusių įstatymų aiškinamasis raštas papildyti. Manytina, kad pagal Projekto Nr. 1 10 straipsniu siūlomą nuostatą yra aišku, už kieno ieškinį ir kada būtų grąžinamas žyminis mokestis.
4.8. Svarstyti, ar pagrįstai diskriminuojama ir siekiama eliminuoti galimybę prie kitų būtinų ir pagrįstų išlaidų priskirti išlaidas už teikiama teisinės paslaugas. Atkreiptinas dėmesys, kad gali susiklostyti tokia situacija, jog dėl bylos specifikos bylos šalims reikės pasitelkti specialių teisinių žinių turintį asmenį, pvz. intelektinės nuosavybės, informatikos, telekomunikacijų, bioinžinerijos srities ir pan., kuris nėra advokatas ir advokato padėjėjas, tačiau remiantis siūlomu teisiniu reguliavimu tokio asmens suteiktos teisinės paslaugos nebūtų atlyginamos (skirtingai nei kitų sričių specialistų). Abejotinas, ar toks apribojimas yra proporcingas ir pagrįstas.	Neatsižvelgta. Projektu Nr. 1 siūlomos Civilinio proceso kodekso 88 straipsnio 3 dalies nuostatos pagrindimas ir tikslingumas išsamiai paaiškintas Projekto Nr. 1 ir susijusių įstatymų projektų aiškinamajame rašte. Dar kartą pažymėtina, kad siūloma nuostata, be kita ko, siekiama aiškiai įtvirtinti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamą praktiką (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. kovo 17 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-136-701/2015, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 15 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-212-219/2015). Taip pat pabrėžtina, kad esant poreikiui bylos šalims pasitelkti specialių <i>teisinių</i> žinių turintį asmenį, bylos šalys turėtų pasirūpinti tokio atstovo pagal pavedimą (pavyzdžiui, advokato) dalyvavimu, kuris turėtų būtent teisinių žinių konkrečioje srityje. Tuo tarpu, jei būti reikalingas specialių <i>neteisinių</i> žinių turinčio asmens atstovavimas, siūloma Civilinio proceso kodekso 88 straipsnio 3 dalies nuostata neužkerta kelio gauti patirtų tokio pobūdžio atstovavimo išlaidų atlyginimą.
4.9. Abejotina, ar Projekto Nr. 1 12 straipsnyje reikalavimas sumokėti užstatą pagrįstai siejamas su grėsme, jog asmuo pateikęs procesinį dokumentą, gali neatlyginti patirtų bylinėjimosi išlaidų. Teismui neturėtų būti užkraunama pareiga ginti kitos šalies interesus – užtikrinti, kad ji gautų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, toks teisinio reguliavimo poreikis yra neaiškus ir diskutuotinas. Atkreiptinas dėmesys, kad galiojantis teisinis reguliavimas leidžia priteistas bylinėjimosi išlaidas išsiieškoti CPK nustatyta tvarka pasitelkiant antstolį, todėl manytina, kad siūlomas	Neatsižvelgta. Projekto Nr. 1 12 straipsniu nustatomu įpareigojimu sumokėti užstatą galimų bylinėjimosi išlaidų atlyginimui užtikrinti nesiekama užkrauti teismui pareigą ginti kitos šalies interesus, o siekiama įtvirtinti papildomas priemones prieš piktnaudžiavimą procesinėmis teisėmis. Pažymėtina, kad piktnaudžiavimas procesinėmis teisėmis įtraukia į procesą ir kitus byloje dalyvaujančius asmenis, kurie dėl to paprastai patiria bylinėjimosi išlaidų. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad „piktnaudžiavimas procesinėmis teisėmis yra teisės pažeidimas, t. y. civilinio proceso teisės tiesiogiai draudžiamas elgesys, už kurį numatyta galimybė taikyti teisinę atsakomybę“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo

	<p>įtvirtinti reguliavimas būtų perteklinis.</p>	<p>2013 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-486/2013). „Piktnaudžiavimo procesinėmis teisėmis atvejais laikytini šalies veiksmai naudojantis tokiomis teisėmis ne pagal jų paskirtį, ne pagal civilinio proceso tikslus arba kai tokiais veiksmais sąmoningai sukeliami kitai proceso šaliai esminė žala. Vienos šalies procesinių teisių įgyvendinimu negali būti pateisinamas kitos šalies teisių suvaržymas ir jos padėties apsunkinimas daug didesniu mastu, palyginus su mažesniu interesu įgyvendinti tokią procesinę teisę. Viena proceso šalis privalo teisiškai gerbti kitą šalį, jos teisėtus interesus. Siekdama savo tikslų ir naudodamasi savo procesinėmis teisėmis šalis negali jomis piktnaudžiauti, t. y. naudotis per didelėmis, neproporcingomis priemonėmis, darančiomis nuostolių kitai šaliai“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. balandžio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-224/2005).</p>
	<p>4.10. Abejotina, ar pagrįstai Projekto Nr. 1 17 straipsnyje numatytu 123 straipsnio pakeitimu siekiama suvienodinti procesinių dokumentų įteikimą fiziniams ir juridiniams asmenims. Nors juo siekiama palengvinti procesinių dokumentų įteikimą, tačiau siūlomas teisinis reguliavimas sudarys prielaidas procesinių dokumentų įteikimą fiziniams asmenims padaryti formalų. Be to, pagal Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymą asmenys gali būti nurodę, kad yra neturintys gyvenamosios vietos asmenys, ir tokių asmenų nuolatinė gyvenamoji vieta paprastai būtų nurodyta atitinkamos savivaldybės adresu. Be to, pagal minėtą įstatymą deklaruoti gyvenamąją vietą privalo asmenys, išvykstantys iš Lietuvos Respublikos ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui, todėl nėra aišku, kodėl siūloma nustatyti, kad procesinis dokumentas laikomas įteiktu praėjus 30 dienų nuo pranešimo apie įteiktinus procesinius dokumentus palikimo adresato deklaruotoje gyvenamojoje vietoje (asmuo gali būti komandiruotėje, kelionėje ar gydymo įstaigoje daugiau nei 30 dienų, ir neturėti objektyvios galimybės sužinoti apie gautus procesinius dokumentus). Svarstyti, ar proporcinga ir</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Jei gyvenamosios vietos neturintis asmuo Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka yra įtrauktas į apskaitą pagal savivaldybę, tokiam asmeniui procesiniai dokumentai turėtų būti įteikti kitais Civilinio proceso kodekse numatytais būdais. Pažymėtina, kad Civilinio proceso kodekso normos turi būti taikomos sistemiskai, atsižvelgiant į konkrečios situacijos aplinkybes. Konkretaus procesinių dokumentų įteikimo būdo parinkimas, vadovaujantis galiojančiomis Civilinio proceso kodekso normomis, yra teismo diskrecija. Be to, jei asmuo būtų apskritai neįvykdęs Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatyme nustatytos pareigos deklaruoti gyvenamąją vietą, projektu Nr. 1 keičiamo Civilinio proceso kodekso 123 straipsnio nuostatos dėl procesinių dokumentų įteikimo asmens deklaruotoje gyvenamoje vietoje apskritai negalėtų būti taikomos, o asmeniui galėtų būti taikoma tik specialiuose teisės aktuose nustatyta atsakomybė.</p> <p>Pažymėtina, kad fizinių asmenų atveju, siekiant sudaryti galimybę susipažinti su įteiktais procesiniais dokumentais, būtent ir yra nustatytas ilgesnis – trisdešimtys dienų terminas, kuriam praėjus procesinis dokumentas laikomas įteiktu, nei juridinių asmenų atveju.</p> <p>Jei būtų priimta siūloma nuostata, manytina, kad praktikoje ilgam laikui išvykstantys asmenys turėtų pasirūpinti deklaruotoje gyvenamojoje vietoje gautų pranešimų, dokumentų patikrinimu. Be to, pažymėtina, kad</p>

	<p>pagrįsta sankcija už deklaruotos gyvenamosios vietos nenurodymą ar neinformavimą apie jos pasikeitimą, laikyti, kad asmeniui procesiniai dokumentai yra įteikti ir jam yra žinoma apie bylos iškėlimą. Ne formalią, o realią procesinių dokumentų svarbą yra akcentavęs Europos Žmogaus Teisių Teismas, kuris savo sprendimuose yra nurodęs, kad nacionalinio teismo pareiga tinkamai informuoti bylos šalį apie procesą vertinama pakankamai griežtai, draudžiant formalų požiūrį į jos vykdymą (pvz., Strizhak prieš Ukrainą, Nr. 72269/01, 2005 m. lapkričio 8 d., Prokopenko prieš Rusiją, Nr. 8630/03, 2007 m. gegužės 3d.; Ovus prieš Turkiją, Nr. 42981/04, 2009 m. spalio 13 d. sprendimai ir kt.). Šio teismo praktikoje nuosekliai pabrėžiamas bendrasis principas, kad šalių lygybė netektų prasmės, jei bylos šaliai nebūtų pranešta apie bylos nagrinėjimą taip, kad ji turėtų galimybę jame dalyvauti, jeigu nuspręstų pasinaudoti vidaus teisėje įtvirtinta tokia teise.</p>	<p>jau šiuo metu galiojančio Civilinio proceso kodekso 121 straipsnio 1 dalies nuostatos numato, kad dalyvaujantys byloje asmenys privalo nedelsdami pranešti teismui ir kitiems dalyvaujantiems byloje asmenims apie kiekvieną procesinių dokumentų įteikimo būdo, adreso pašto korespondencijos siuntoms pasikeitimą. Civilinio proceso kodekso 121 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, jeigu dalyvaujantys byloje asmenys nesilaiko šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos, procesiniai dokumentai siunčiami paskutiniu teismui žinomu adresu ir <i>yra laikomi įteiktais</i>, o 3 dalyje numatyta, kad už šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos nevykdymą teismas dalyvaujantiems byloje asmenims turi teisę skirti iki dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių eurų baudą.</p>
	<p>4.11. Projekto Nr. 1 26 straipsnyje (keičiamo CPK 162² 1 dalis) siūloma atsisakyti pavyzdinio sąrašo, kas nelaikytina svarbiomis priežastimis atidėti teismo posėdį. Svarstyтина, ar siūlomas pakeitimas neturės neigiamo poveikio bylų nagrinėjimo operatyvumui tuo aspektu, kad praktikoje advokato atostogos, komandiruotės ir užimtumas kitose bylose taps priežastimi atidėti bylos nagrinėjimą ir taip vilkinti procesą. Dėl minėtos priežasties siūlytina neišbraukti pavyzdinio sąrašo atvejų, kartu nustatant (kaip ir yra siūloma), kad neatvykimo priežasčių svarbą vertina teismas. Atitinkamai siūlytina patikslinti ir Projekto Nr. 1 36 ir 37 straipsnius (keičiamo CPK 246 ir 247 straipsniai).</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pažymėtina, kad keičiamame Civilinio proceso kodekso 162² straipsnyje siekiama sudaryti galimybes pačiam teismui, įvertinus konkrečias aplinkybes, objektyviai nuspręsti dėl neatvykimo priežasčių svarbumo, be to, įtvirtinama, kad teismas tokiais atvejais turėtų atsižvelgti į bylos nagrinėjimo stadiją, dalyvaujančio byloje asmens ir jo atstovo ankstesnę procesinę elgesį ir kitas svarbias aplinkybes. Analogiški teisinio reguliavimo pakeitimai yra siūlomi Civilinio proceso kodekso 246, 247 straipsniuose. Pažymėtina, kad galiojantis teisinis reguliavimas, kai imperatyviai nurodoma, kad konkrečios neatvykimo priežastys negali būti laikomos svarbiomis, praktikoje sukelia problemų ir nėra pagrįstas. Manytina, kad teismai turės galimybę tinkamai įvertinti ir nuspręsti dėl neatvykimo priežasčių svarbumo konkrečiu atveju ir tai nereiškia, kad teismai neužkirs kelio proceso vilkinimui ir piktnaudžiavimui.</p>
	<p>4.12. Abejotina, ar pagrįstai Projekto Nr. 1 39 straipsnyje (keičiamo CPK 261 straipsnis) siūloma įvesti naują institutą – sprendimą dėl ieškinio pagrindo.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pažymėtina, kad Projekto Nr. 1 39 straipsniu siūlomame Civilinio proceso kodekso 261 straipsnio pakeitime aiškiai apibūrinama, kas</p>

87

<p>Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2015 m. liepos 15 d. nutartyje Nr. e3K-3-407-969/2015 yra nurodęs, kad teismo nagrinėjimo dalyką apibrėžia svarbiausi ieškinio turinį sudarantys elementai – ieškinio dalykas ir ieškinio pagrindas. Kaip ieškinio dalykas suprantamas ieškovo per teismą atsakovui pareikštas materialusis teisinis reikalavimas, o ieškinio pagrindas – tai faktinės aplinkybės, kuriomis ieškovas grindžia savo materialųjį teisinį reikalavimą, t. y. ieškinio dalyką (CPK 135 straipsnio 1 dalies 2, 4 punktai). Esant siūlymui įvesti naują institutą – sprendimą dėl ieškinio pagrindo galėtų kilti painiava dėl sąvokų vartojimo. Be to, iš nurodyto reguliavimo nėra aišku, ką sprendimui priimti dėl ieškinio pagrindo reikėtų įrodinėti deliktinės atsakomybės atveju: tik neteisėtus veiksmus ar ir priežastinį ryšį (šiuo atveju sudėtinga būtų vertinti priežastinio ryšio buvimo faktą nenagrinėjant žalos dydžio), kaltę (išskyrus griežtąją atsakomybę). Abejotina, ar deliktinės atsakomybės sąlygų skaidymas būtų pateisinamas, taip pat ar toks bylos nagrinėjimas būtų greitesnis ir ekonomiškesnis, todėl siūlytina tikslinti šio naujo instituto teisinį reguliavimą arba jo atsisakyti.</p>	<p>nusprendžiama sprendimu dėl ieškinio pagrindo, kokiais atvejais ir esant kokioms sąlygoms jis gali būti priimamas, todėl, manytina, kad neturėtų kilti painiava dėl sąvokų vartojimo. Be to, pažymėtina, kad sprendimas dėl ieškinio pagrindo nėra privalomas priimti teismui sprendimas tam tikroje teismo nagrinėjimo stadijoje – toks sprendimas gali būti priimtas, kai kyla ginčas dėl ieškinio pagrindo ir ieškinio dydžio (priteistinos pinigų sumos, turto vertės ar rūšiniais požymiais apibūdintų daiktų kiekio), o surinktų įrodymų pakanka, kad teismas priimtų sprendimą dėl ieškinio pagrindo. Pažymėtina, kad esant deliktinei atsakomybei, teismas, sprenddamas dėl ieškinio pagrindo, turėtų įvertinti <i>visų</i> įstatymuose nustatytų deliktinės atsakomybės sąlygų egzistavimą, tik nenustatinėtų konkretaus žalos dydžio, todėl nėra pagrįsta teigti, kad deliktinės atsakomybės sąlygos būtų skaidomos. Be to, jei teismas nuspręstų, kad tokiu būdu byla nebus išnagrinėta ekonomiškiau ir greičiau, teismas, manytina, nepriimtų sprendimo dėl ieškinio pagrindo.</p>
<p>4.13. Svarstyti, ar Projekto Nr. 1 41 straipsnyje (keičiamo CPK 287 straipsnio 3 dalis) siūlomas reguliavimas neužkirs kelio asmenims pateikti įrodymus teikiant pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo. Pažymėtina, kad sprendimas už akių gali būti priimtas, kai asmuo dėl kažkokių priežasčių nepateikia atsiliepimo į ieškinį ir tokiu būdu, nors ir turėdamas įrodymų dėl ieškinio nepagrįstumo, tačiau nepateikęs jų su atsiliepimu, pagal siūlomą reguliavimą netektų teisės jų pateikti. Manytina, kad šio instituto paskirtis būtų ir yra suteikti neaktyviajai šaliai galimybę apsiginti – pradedant savo teises ginti aktyviai – pateikiant pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo ir visus turimus įrodymus, todėl</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Siūloma Civilinio proceso kodekso 287 straipsnio 3 dalies nuostata, kad teismas turi teisę atsisakyti priimti pavėluotai pateiktus įrodymus, jeigu šie įrodymai galėjo būti pateikti anksčiau, o jų vėlesnis pateikimas užvilkins bylos nagrinėjimą, nesiekiamą riboti neaktyvios šalies galimybės apsiginti, tačiau siekiama užkirsti kelią piktnaudžiavimui. Minėta nuostata galėtų būti taikoma tais atvejais, kai neaktyvioji šalis jau yra teikusi procesinius dokumentus byloje, tačiau buvo sąmoningai vilkinamas konkrečių įrodymų pateikimas. Pažymėtina, kad nurodytos normos taikymas būtų teismo diskrecija, todėl manytina, kad teismai nepagrįstai neribos galimybės pateikti įrodymus.</p>

	manytina, kad neturėtų būti apribotas įrodymų pateikimas.	
	<p>4.14. Siūlytina Projekto Nr. 1 47 straipsnio 2 dalį (keičiamo CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punktas) tikslinti ir suteikti galimybę teikti prašymus dėl proceso atnaujinimo ne tik dėl pirmos instancijos teismo sprendimų, bet ir dėl apeliacine tvarka išnagrinėtų bylų, nes panaikinus prokuroro kompetenciją teikti prašymus atnaujinti procesą dėl pirmos ir apeliacinės instancijos teismų sprendimų, proceso atnaujinimas esant padarytai aiškiai teisės normos taikymo klaidai būtų galimas išimtinai tik dėl pirmos instancijos teismo sprendimų. Manytina, kad siekiant ne formalaus teisingumo ir norint užtikrinti vienodos teismų praktikos formavimą, panaikinus prokuroro teisę teikti šiuo pagrindu prašymą dėl proceso atnaujinimo, turėtų būti suteikta teismui galimybė ištaisyti ne tik pirmos instancijos, bet ir apeliacinės instancijos teismo aiškias teisės normos taikymo klaidas.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Šiuo metu galiojančiame Civilinio proceso kodekso 366 straipsnio 1 dalies 9 punkte nustatyta, kad procesas gali būti atnaujinamas, jeigu pirmosios instancijos teismo sprendime (nutartyje, įsakyme ar nutarime) yra padaryta aiški teisės normos taikymo klaida, kuri galėjo turėti įtakos priimant neteisėtą sprendimą (nutartį, įsakymą ar nutarimą), ir sprendimas (nutartis, įsakymas ar nutarimas) <i>nebuvo peržiūrėtas apeliacine tvarka</i>. Tokia nuostata yra pagrįsta, kadangi, jei teismo sprendimas jau buvo peržiūrėtas apeliacine tvarka, preziumuojama, kad jau buvo procesinė galimybė ištaisyti aiškias teisės normos taikymo klaidas, padarytas pirmosios instancijos teismo sprendime. Be to, dėl apeliacine tvarka peržiūrėtų teismo sprendimų papratai yra galima kasacija. Atsižvelgiant į tai, Projekto Nr. 1 47 straipsniu nėra siūloma keisti esminės Civilinio proceso kodekso 366 straipsnio 1 dalies 9 punkto nuostatos, kad procesas gali būti atnaujinamas, jeigu būtent <i>pirmosios instancijos</i> teismo sprendime yra padaryta aiški teisės normos taikymo klaida.</p>
	<p>4.15. Svarstyтина, ar neturėtų būti Projekto Nr. 1 89 straipsnyje numatyta, kaip turėtų būti skaičiuojami (perskaičiuojami) Projekto Nr. 1 48 straipsnyje prašymo dėl proceso atnaujinimo padavimo terminai CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punkto atveju, pasikeitus termino trukmei.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Nėra tikslinga pildyti Projekto Nr. 1 specialiomis nuostatomis dėl Projekto Nr. 1 48 straipsnio taikymo (dėl terminų skaičiavimo), kadangi šiuo atveju būtų vadovaujamasi Civilinio proceso kodekso 3 straipsnio 8 dalies nuostata, kad civilinių bylų procesas vyksta pagal bylos nagrinėjimo, atskirų procesinių veiksmų atlikimo arba teismo sprendimo vykdymo metu galiojančius civilinio proceso įstatymus. Praktikoje problemų dėl naujų nuostatų taikymo neturėtų kilti, kadangi šiuo atveju bus nustatyti ilgesni prašymų atnaujinti procesą padavimo naikinamieji terminai.</p>
	<p>4.16. Svarstyтина, ar pagrįstai tiek fiziniams asmenims (vartotojams), tiek ūkio subjektams Projekto Nr. 1 57 straipsnio 2 dalyje (keičiamo CPK 431 straipsnio 2 dalis) delspinigių maksimali suma skaičiuojama pagal Mokėjimų, atliekamų pagal komercinę sutartį, vėlavimo prevencijos įstatymą. Pažymėtina, kad dabar pagal teismų praktiką fiziniams asmenims (vartotojams) delspinigių</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Keičiamo Civilinio proceso kodekso 431 straipsnio 2 dalies 6 punkte siekiama įtvirtinti <i>objektyvų kriterijų</i>, nustatytą Mokėjimų, atliekamų pagal komercinę sutartį, vėlavimo prevencijos įstatyme. Be to, vartotojų atveju yra siūloma įtvirtinti ir specialią normą, taikytiną vartojimo kredito sutarčių atveju (keičiamo civilinio proceso kodekso 431 straipsnio 2 dalies 5 punktas). Pažymėtina, kad kartu teismui taip pat paliekama</p>

	<p>dydis, kuris nelaikomas neprotingai didelis, gali būti kur kas mažesnis nei nustatyta minėtame įstatyme, todėl siūlytina diferencijuoti delspinigių dydį pagal subjektą, kuriam jie buvo paskaičiuoti.</p>	<p>galimybė konkrečiu atveju, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, nepagrįstu laikyti ir mažesnę delspinigių dydį, kadangi Civilinio proceso kodekso 435 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad teismas nutartimi atsisako priimti pareiškimą dėl teismo įsakymo išdavimo, jeigu pareiškimas yra aiškiai nepagrįstas.</p>
	<p>4.17. Manytina, kad turėtų būti patikslinti CPK 590 ir 599 straipsniai arba atskirai sureglamentuota, kaip antstolis turėtų vykdyti vykdomąjį dokumentą, jeigu skolininkas yra valstybė ar Vyriausybė. Šiuo metu pastebima ydinga praktika, kai CPK nėra aiškiai reglamentuota išieškojimas iš valstybės ar Vyriausybės ir antstolis vykdymo veiksmus atlieka Vyriausybės kanceliarijos atžvilgiu, nors ji byloje, kurioje išduotas vykdomasis raštas, nedalyvavo ir valstybės neatstovavo, lygiai taip pat ne visais atvejais Vyriausybė yra valstybės atstovas byloje. Todėl siūlytina nustatyti, kad antstolis, vykdydamas vykdomąjį dokumentą, kai skolininkas yra valstybė, patvarkymus siunčia valstybę byloje atstovavusiai institucijai, kuri ir yra atsakinga už teismo sprendimo vykdymą.</p> <p>Taip pat siūlytina, atsižvelgiant į Valstybės išdo įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje nustatytą draudimą nukreipti išieškojimą į valstybės išdo bendrąją sąskaitą, taikyti laikinąsias apsaugos priemones, CPK įtvirtinti aiškiai, iš kokio turto (piniginių lėšų) yra galimas išieškojimas, o iš kokio – ne (pvz. būtų galima įtvirtinti, kad išieškojimas vykdomas iš institucijos, atstovavusios valstybei byloje, skirtų ir jos turimų asignavimų). Taip pat turėtų būti tikslinama CPK 668 straipsnio 2 dalis.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Projektas Nr. 1 papildytas Civilinio proceso kodekso 668 straipsnio 2 dalies pakeitimu, šioje dalyje pateikiant nuorodą į Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymo nuostatas.</p> <p>Vadovaujantis Taisyklių 28 punkto nuostatomis, įsiteisėjusį teismo sprendimą teisės aktų nustatyta tvarka ir atvejais <i>valstybės atstovas vykdo nedelsdamas arba organizuoja jo vykdymą</i>. Jeigu byloje valstybės interesams atstovauja keli valstybės atstovai, įsiteisėjusį teismo sprendimą teisės aktų nustatyta tvarka ir atvejais nedelsdamas vykdo teismo sprendime nurodytas valstybės atstovas. Jeigu tokiu atveju įsiteisėjusiame teismo sprendime nenurodytas konkretus valstybės atstovas, privalantis vykdyti teismo sprendimą, ir teisės aktuose nenustatyta kita sprendimą vykdanči institucija, įsiteisėjęs teismo sprendimas persiunčiamas Vyriausybės kanceliarijai.</p> <p>Siekiant pašalinti vykdymo procese kylančius nesklandumus, manytina, kad tikslinga įgaliotam atstovui ar valstybės atstovui teisminio nagrinėjimo procese prašyti teismo <i>sprendime nurodyti</i> instituciją ir banko sąskaitą (sąskaitas), iš kurių turėtų būti išieškomos teismo priteistos sumos, jei sprendimą vykdys antstolis.</p>
	<p>4.18. Atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas, kai antstolis pateikia raginimą sumokėti priteistą sumą iš valstybės per CPK 659 straipsnio 1 dalyje nustatytą 10 dienų terminą, nors objektyviai nėra įmanoma per tokį trumpą laiką įvykdyti antstolio patvarkymą (pvz. parengti ir priimti Vyriausybės</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Manytina, kad įgaliotas atstovas ar valstybės atstovas neturėtų palikti įsiteisėjusio sprendimo vykdymo klausimų savieigai. Taisyklių 22 punkte įtvirtinta: jeigu ginčo nagrinėjimo metu neaišku, ar valstybė turės finansinių galimybių teismo sprendimą įvykdyti nedelsdama, taip pat jeigu teismo sprendimui įvykdyti reikalingos sumos nenumatytos patvirtintame</p>

	<p>nutarimą, atlikti kitus buhalterinius veiksmus, siekiant institucijai gauti lėšų teismo sprendimo vykdymui), siūlytina minėtą terminą nustatyti ilgesnį.</p>	<p>Lietuvos Respublikos valstybės biudžete, įgaliotas atstovas, vadovaudamasis Civilinio proceso kodekso 284 straipsniu, turi prašyti teismo tokio teismo sprendimo vykdymą atidėti arba išdėstyti dalimis.</p> <p>Vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 661 straipsnio 1 dalimi, jeigu įstatymuose ar <i>vykdomajame dokumente nurodyti įvykdymo terminai</i>, raginimas įvykdyti sprendimą nesiunčiamas ir antstolis, pasibaigus nurodytam sprendimo įvykdymo terminui, iš karto pradeda priverstinio vykdymo veiksmus. Taigi, manytina, kad teismo nagrinėjimo procese išsprendus su sprendimo vykdymu susijusius klausimus, raginimo antstolis nesiųs ir bus mažesnė tikimybė, kad sprendimas bus vykdomas priverstinai.</p>
	<p>4.19. Svarstyti, ar nebūtų tikslinga CPK 809 straipsnyje aiškiau pasisakyti dėl užsienio teismų (arbitražų) sprendimų vykdymo Lietuvos Respublikos teritorijoje, kadangi praktikoje kyla neaiškumų dėl to, ar šiuo metu galiojanti paminėta nuostata dėl tokių sprendimų pripažinimo draudžia šaliai gera valia (savanoriškai) įvykdyti užsienio teismo (arbitražo) sprendimą be jo pripažinimo Lietuvos apeliaciniame teisme.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Civilinio proceso kodeksas reglamentuoja tik tas teismo sprendimų vykdymo taisykles, kurios reikalingos, kai teismo sprendimų vykdymui reikalinga pasitelkti valstybės prievartos priemones, t. y. kai teismo sprendimai nėra vykdomi savanoriškai. Savanoriškas teismo sprendimų vykdymas nėra specialiai reglamentuotas Civilinio proceso kodekse. Tai yra bendras principas, taikytinas tiek nacionalinių, tiek užsienio teismų (arbitražų) sprendimų vykdymo atvejais. Taigi, tais atvejais, kai teismo sprendimai vykdomi savanoriškai, Civilinio proceso kodeksas neriboja tokių sprendimų vykdymo, taip pat ir Civilinio proceso kodekso 809 straipsnio nuostatos nedraudžia užsienio teismų (arbitražų) sprendimus vykdyti Lietuvos Respublikos teritorijoje savanoriškai. Pastebėtina, kad jei būtų keičiamas Civilinio proceso kodekso 809 straipsnis, reglamentuojant savanorišką užsienio teismų (arbitražų) sprendimų vykdymą, kartu sistemiškai turėtų būti keičiamos ir Civilinio proceso kodekso normos, reglamentuojančios nacionalinių teismų sprendimų vykdymą, įtvirtinant savanoriško teismo sprendimo įvykdymo galimybę, o tai sukeltų daugiau neaiškumų praktikoje.</p>
	<p>4.19. Projekto Nr. 2 (<i>Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas</i>) 3 straipsnyje siekiama įtvirtinti, kad skundas dėl arbitražo teismo sprendimo Lietuvos apeliaciniame teisme turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 45 dienas nuo skundo priėmimo dienos. Nors Projektų aiškinamajame rašte</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo Nr. I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu keičiamo Komercinio arbitražo įstatymo 50 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad skundas dėl arbitražo teismo sprendimo Lietuvos apeliaciniame teisme turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 45 dienas nuo skundo priėmimo Lietuvos apeliaciniame teisme dienos, siekiant didinti arbitražo, kaip alternatyvaus</p>

	<p>nurodoma, kad siekiama didinti arbitražo, kaip alternatyvaus ginčų sprendimo būdo, efektyvumą, be to teigiama, kad šiuo metu Lietuvos apeliaciniame teisme nėra gaunama daug skundų dėl arbitražo teismo sprendimų, tačiau abejotina, ar įtvirtintas trumpas terminas įstatyminiu lygmeniu padės išspręsti ilgai trunkančių teismo procesų problemą. Praktikoje susiduriama su priešinga situacija – dėl didelio bendro krūvio teismai fiziškai nepajėgūs laiku išnagrinėti atskirų kategorijų bylų, kurių nagrinėjimui nustatyti sutrumpinti bylos nagrinėjimo terminai. Manytina, kad be aiškaus pagrindimo neturėtų būti sudaromos išimtys atskiroms bylų kategorijoms, taip pat nustatytas terminas turėtų būti realus ir pagrįstas, todėl siūlytina, pagrįsti nurodytą terminą arba jo atsisakyti.</p>	<p>ginčų sprendimo būdo, efektyvumą, ypač atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos apeliaciniame teisme nėra gaunama daug skundų dėl arbitražo teismo sprendimų. Be to, minėtoje Komercinio arbitražo įstatymo 50 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad skundas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad nurodyto termino bus įmanoma laikytis praktikoje, be to, siūlomos nuostatos tikslingumui pritarė Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-55 sudarytas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komitetas, kurio nariais yra ir Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai.</p>
	<p>4.20. Atsižvelgiant į teismų praktiką, kai teismai žemės sklypo pirkimo-pardavimo sandorius pripažįsta niekiniais ir panaikina kaip sudarytus prieštaraujant imperatyvioms teisės normoms <i>ab initio</i> (nuo jo sudarymo momento), taiko restituciją, tačiau už privačių asmenų sudarytus finansavimo sandorius verslui vystyti, užtikrintus hipoteka, atsakinga lieka valstybė taikant Civilinio kodekso 4.193 straipsnį pagal analogiją. Siekiant pašalinti neaiškumus, siūlytina papildyti CK 4.193 straipsnį 9 dalimi ir nustatyti, kad jeigu įkeistas daiktas pereina valstybės ar savivaldybės nuosavybėn teismui panaikinus sandorį dėl daikto perleidimo kaip sudarytą prieštaraujant imperatyvioms teisės aktų normoms (<i>ab initio</i>), hipoteka pasibaigia.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pateiktais įstatymų projektais nėra siekiama keisti normų, reglamentuojančių hipotekos materialinius teisinius santykius, o pateiktas pasiūlymas reikalauja detalios analizės ir diskusijų, todėl šiame teisėkūros etape nesvarstytinas. Be to, pasiūlymo teikėjai nepateikia išsamių argumentų, pagrindžiančių pasiūlymo tikslingumą ir pagrįstumą.</p>
	<p>4.21. Svarstytina, ar pagrįstai Projekto Nr. 4 (<i>Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo Nr. I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas</i>) 1 straipsnyje siekiama įtvirtinti, kad prokuroro sprendimas atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės teismui neskundžiamas. Atkreiptinas dėmesys, kad</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad įstatymų leidėjas viešąjį interesą supranta plačiai ir <i>suteikia prokurorui teisę spręsti</i>, yra konkrečiu atveju viešasis interesas inicijuoti civilinę bylą ar ne (žr., pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. balandžio 19 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-291/2006). Atsižvelgiant į tai, būtent</p>

Konstitucijos 118 straipsnio, kuriame nustatyti pamatiniai prokuratūros struktūros ir veiklos pagrindai, 2 dalyje nurodyta, kad prokuroras įstatyme nustatytais atvejais gina asmens, visuomenės ir valstybės teises bei teisėtus interesus. Konstitucinis Teismas, aiškindamas prokurorų konstitucinį statusą, yra nurodęs, kad prokuratūra – tai centralizuota, specifinius valdingus įgaliojimus turinti valstybinė institucija, ji nepriskiriama Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytoms valstybės valdžiai vykdančioms institucijoms. Ji nėra teisminės valdžios sudedamoji dalis, tačiau tai konstitucinį statusą turinti valstybės institucija (Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 20 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad prokurorų, kaip valstybės pareigūnų, įgaliojimai teisės aktuose negali būti apibūdinami kaip jų subjektinė teisė, kurią jie gali įgyvendinti savo nuožiūra, t. y. kaip tokia teisė, kuria jie gali pasinaudoti arba nepasinaudoti; tokie įgaliojimai – tai ir pareigos, kurias prokurorai ne tik gali, bet ir privalo įgyvendinti, jeigu yra įstatymuose nustatytos sąlygos (Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas).

Manytina, kad siūlomu teisiniu reguliavimu siekiama prokuroro atsisakymą ginti viešąjį interesą sutapatinti su prokuroro diskrecija taikyti viešojo intereso gynimo priemonės ar ne. Pažymėtina, jog Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) savo praktikoje yra nurodęs, jog diskrecijos teisė teisinėje valstybėje negali būti absoliuti, ja besinaudojantys subjektai yra suvaržyti bendrųjų teisėtumo principo reikalavimų ir kriterijų (LVAT 2007 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A14-231/2007; 2014 m. vasario 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-563/2014). Diskrecijos teisė neturi būti aiškinama kaip absoliučiai nemotyvuotas ir niekuo nesaistomas pasirinkimas (LVAT 2012 m. gegužės 31 d. sprendimas

prokuroras, kaip pagrindinis viešąjį interesą ginantis subjektas, turėtų teisę nuspręsti, ar buvo pažeistas viešasis interesas ir ar turi būti inicijuojama byla dėl viešojo intereso gynimo. Be to, kaip buvo nurodyta pateiktų įstatymų projektų aiškinamajame rašte, Prokuratūros įstatyme nėra tiesiogiai įtvirtinta galimybė skusti teismui aukštesniojo prokuroro nutarimą atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, tačiau asmenys, vadovaudamiesi teisės kreiptis į teismą principu, šiuos nutarimus skundžia teismams, tai sąlygoja teisinį neapibrėžtumą.

Be to, Prokuratūros įstatymo 4 dalyje nustatyta, kad skundas dėl prokuroro nutarimų atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės paduodamas aukštesniajam prokurorui per 30 dienų nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos. Taigi, prokuroro atsisakymo taikyti viešojo intereso gynimo priemonės pagrįstumas gali būti patikrinamas aukštesniojo prokuroro.

Papildomai pastebėtina, kad pasiūlytas Prokuratūros įstatymo pakeitimas neriboja asmenų konstitucinės teisės į teisminę gynybą, kadangi, prokurorui atsisakius taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, nebūtų ribojama asmens teisė kreiptis į teismą dėl privataus intereso, t. y. dėl pažeistų asmens materialinių teisių gynimo.

	<p>administracinėje byloje Nr. A492-1570/2012).</p> <p>Atsižvelgiant į nurodytą teismų praktiką, siūlytina palikti galimybę teismui patikrinti (įvertinti), ar prokuroras, gavęs skundą dėl viešojo intereso pažeidimo, rinko įrodymus, juos analizavo, vertino ir motyvavo savo išvadą, t. y. ar prokuroras, vykdydamas teisės aktais nustatytas skundų, prašymų nagrinėjimo procedūras, nepadarė pažeidimų.</p> <p>Pastebėtina, kad Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje yra ne kartą pažymėjęs, jog asmens teisė kreiptis į teismą yra absoliuti, o tokia pozicija, kai nepaliekama galimybių sprendimą ginčyti teisme, nesiderina su teisinės valstybės koncepcija ir konstitucine asmens teisių apsaugos doktrina, todėl negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigta asmens, manančio, kad jo teisės ar laisvės pažeidžiamos, teisė ginti savo teises teisme. Pabrėžtina, kad Konstitucinis Teismas teisminės gynybos aspektu yra pasisakęs dar plačiau – konstitucinė asmens teisė kreiptis į teismą, aiškinama kitų Konstitucijos nuostatų kontekste, suponuoją ir tai, kad įstatymu turi būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad bendrosios kompetencijos ar įsteigto specializuoto pirmosios instancijos teismo baigiamąjį aktą būtų galima apskųsti bent vienos aukštesnės instancijos teismu (Konstitucinio Teismo 1999 m. kovo 4 d., 2000 m. birželio 30 d., 2002 m. liepos 2 d., 2006 m. sausio 16 d. ir kt. nutarimai).</p>	
	<p>4.22. Siūlytina papildyti Prokuratūros įstatymą, pvz. 19 straipsnį, nuostata, kad kai yra visiškai ar iš dalies atmestas prokuroro, ginančio viešąjį interesą, ieškinys, pareiškimas ar skundas, ar byla baigiama nepriėmus galutinio sprendimo (kai prokuroras ieškinio ar skundo atsako ar atsiima) teismo priteistos iš valstybės šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos atlyginamos iš prokuratūrai skirtų biudžeto lėšų.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Siūlomas Prokuratūros įstatymo papildymas būtų perteklinis, kadangi Civilinio proceso kodekso 96¹ straipsnio 1 dalyje jau yra numatyta, kad, kai yra visiškai ar iš dalies atmestas prokuroro, valstybės ar savivaldybės institucijos ieškinys viešajam interesui ginti, atsakovui proporcingai atmetų ieškinio reikalavimų daliai bylinėjimosi išlaidos atlyginamos iš prokuratūrai ar ieškinį pareiškusioms valstybės ar savivaldybės institucijoms skirtų biudžeto lėšų. Civilinio proceso kodekso</p>

		<p>94 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, kai byla baigiama nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės, teismas bylinėjimosi išlaidas paskirsto, atsižvelgdamas į tai, ar šalių procesinis elgesys buvo tinkamas, ir įvertindamas priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos. Kai byla baigiama nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės ir kai prokuroras konkrečiu atveju turėtų atlyginti bylinėjimosi išlaidas, tokiu atveju, pagal analogišką taikant Civilinio proceso kodekso 96¹ straipsnio 1 dalį, bylinėjimosi išlaidos turėtų būti atlyginamos iš prokuratūrai skirtų biudžeto lėšų.</p>
--	--	--

Teisingumo ministras

 Juozas Bernatoniš

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

Dėl Civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo (Nr.15-0393-01-I), Komercinio arbitražo įstatymo Nr.I-1274 9, 41 ir 50 straipsnių pakeitimo įstatymo (Nr.15-0394-01-I), Civilinio kodekso 3.183 straipsnio pakeitimo įstatymo (Nr.15-0395-01-I) ir Prokuratūros įstatymo Nr.I-599 15 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų (Nr.15-0396-01-I) (15-4732(2))

Pranešėjas: teisingumo ministras J.Bernatonis

Dalyvauja: TM Teisės sistemos departamento Teisės sistemos vystymo skyriaus patarėja J.Meškelytė

Klausimo kuratorius: N.Makštelienė

N/M
2015-09-04

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p><u>2015-08-08, 2015-09-15</u> (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <p>1. Pasiūlyti TM atnaujinti į TD portalas 2. Patikrinti projekto menčių MAP. <i>2015-09-08</i></p> <p>Suėyti TM įvertinti EM pastabas. Projekto svarstyti Vyriausybės posėdyje. <i>(2015-09-15 Pš)</i></p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	<p>Papildoma informacija</p>